

CRIMINELEN ACHTER HET STUUR

Aard en omvang van het gebruik van
huurmotorvoertuigen voor criminele activiteiten

Ilse van Leiden
Joey Wolsink
Henk Ferwerda

Beke *reeks*

Criminelen achter het stuur

CRIMINELEN ACHTER HET STUUR

Aard en omvang van het gebruik van
huurmotorvoertuigen voor criminele activiteiten

Ilse van Leiden
Joey Wolsink
Henk Ferwerda

Beke // reeks

Inhoud

	Voorwoord	7
1	Introductie	9
1.1	Het onderzoek	10
1.2	Leeswijzer	12
2	Een beeld op basis van open bronnen	13
2.1	Ondermijnende georganiseerde criminaliteit	13
2.2	Ondermijning in relatie tot de autoverhuurbranche	15
2.3	Criminaliteit en autoverhuur in de media	16
2.4	Resumé	21
3	Een beeld op basis van geregistreerde data	23
3.1	BOVAG	23
3.2	Nationale Politie	29
3.3	Resumé	36
4	Kennis uit de praktijk	39
4.1	De autoverhuurbranche	39
4.2	Criminaliteit en misstanden	40
4.3	Casuïstiek	46
4.4	Oplossingsrichtingen	49
4.5	Resumé	58
5	Constateringen in bestuurlijke rapportages	61
5.1	Inzoomen op alle autoverhuurbedrijven in een eenheid	61
5.2	Inzoomen op alle autoverhuurbedrijven in een gemeente	64
5.3	Inzoomen op twee autoverhuurbedrijven in een eenheid	67
5.4	Inzoomen op één autoverhuurbedrijf in een eenheid	68
5.5	Resumé	72
6	Constateringen in opsporingsonderzoeken	75
6.1	Casus Drugshandel	75
6.2	Casus Woninginbraken	81
6.3	Casus Vuurwapenhandel	87
6.4	Casus Liquidatie 1	91
6.5	Casus Liquidatie 2	95
6.6	Resumé	98

7	Conclusies en slotbeschouwing	103
7.1	De omvang van betrokkenheid van huurmotorvoertuigen bij criminaliteit	103
7.2	De aard van criminele activiteiten waarbij huurmotorvoertuigen een rol spelen	106
7.3	Slotbeschouwing	108
	Geraadpleegde bronnen	111
	Bijlage	
	Bijlage 1 – Respondentenoverzicht interviews	115

Voorwoord

Al decennia lang zijn er signalen dat huurmotorvoertuigen worden gebruikt bij de uitvoering van criminele activiteiten. In deze publicatie beschrijven wij in welke mate dat het geval is en in hoeverre er dan sprake is van ernstige en ondermijnende vormen van criminaliteit. Het onderzoek dat ten grondslag ligt aan deze publicatie hadden wij niet kunnen uitvoeren zonder de medewerking van velen die wij daar hartelijk voor willen bedanken.

Ten eerste gaat onze dank uit naar de Nationale Politie, in het bijzonder naar Barbara van Caem en Aimée Koridon van de Directie Operatiën voor het coördineren en begeleiden van de informatieverzoeken voor het onderzoek. Speciale dank ook aan de medewerkers van het Bureau Management Informatie (BMI) voor het meedenken en het verstrekken van de benodigde politie-data en analyses. Tevens danken wij de diverse politie-eenheden voor het bieden van inzage in bestuurlijke rapportages over het fenomeen.

In de tweede plaats bedanken wij alle respondenten van verschillende publieke en private partijen die hun kennis en ervaringen ten aanzien van het fenomeen met ons hebben willen delen. Dat betreft politiefunctionarissen uit Nederland en België, medewerkers van de Regionale Informatie en Expertise Centra (RIEC's) en een gemeente, medewerkers van BOVAG en eigenaren van autoverhuurbedrijven. Tot de respondenten behoren ook de rechercheurs die wij spraken over uitgevoerde opsporingsonderzoeken. In de bijlage staat een overzicht van alle respondenten die we interviewden, waarvan een aantal anoniem wenste te blijven. Aanvullend daarop bedanken wij Tom van Asperen en Geoffrey van der Maat als voorzitters van de overleggen over autoverhuur binnen de Nationale Politie waarbij wij mochten aanschuiven en Paul de Kruijf en Henk van Rijssel voor bemiddeling naar de rechercheurs voor de casestudies.

Ten derde bedanken wij BOVAG aanvullend op het interview dat we hebben gehad voor de verstrekte data over de autoverhuurbranche. Speciale dank gaat daarbij uit naar Jan Bessembinders, Marjolijn Spoorenberg en Rutger de Wit.

Ten slotte, maar niet in de laatste plaats, zijn wij het ministerie van Justitie en Veiligheid, Directoraat-Generaal Politie en Veiligheidsregio's, erkentelijk voor de opdracht en de begeleiding tijdens het onderzoek. In het bijzonder danken wij daarbij Abeltje Nuijens en Hans Cornelissen. We hopen dat het inzicht in de problematiek rondom het gebruik van huurmotorvoertuigen voor criminele doeleinden bijdraagt aan de aanpak ervan.

Namens het onderzoeksteam,

Ilse van Leiden, Joey Wolsink en Henk Ferwerda

1 Introductie

In 1999 stelden Moerland & Boerman (1999) vast dat er sprake was van betrokkenheid van de autobranche bij de georganiseerde misdaad. De autobranche zou een vitale schakel vormen tussen de onder- en bovenwereld. Deze constatering werd bijna 20 jaar geleden gedaan en lijkt nog steeds actueel. Een specifiek onderdeel van de autobranche waar de aandacht van het ministerie van Justitie en Veiligheid naar uitgaat, betreft de autoverhuurbranche. De concrete aanleiding daarvoor zijn signalen dat huurmotorvoertuigen worden gebruikt bij de uitvoering van criminele activiteiten. In deze publicatie wordt beschreven of en in hoeverre er sprake is van een probleem aangaande het gebruik van huurmotorvoertuigen voor criminele doeleinden en wat de aard daarvan is. Bij huurmotorvoertuigen gaat het in de regel over huurauto's en huurbussen.

Drugsvondst in loods, vier huurauto's in beslag genomen

Etten-Leur - In twee met elkaar in verbinding staande loodsen zijn tijdens een actie van het Ondernijningsteam samen met agenten van de Landelijke Eenheid diverse softdrugs en hennepkwekerij gerelateerde goederen aangetroffen. Agenten gingen ter plaatse na tips dat in het pand mogelijk huurauto's zouden staan die voor dubieuze doeleinden zouden worden gebruikt. Agenten ontdekten ter plaatse een verborgen doorgang om van de ene loods in de andere aangrenzende loods te komen. In die ruimte daartussen werd een zak met hennep toppen aangetroffen. Verder werden in de loodsen nog twee blokken hasj, hennepkwekerij gerelateerde materialen zoals koolstoffilters, strijkzakken en geldtelmachines en een kogelvrij vest aangetroffen. Verder vonden de speurders nog enkele duizenden euro's aan contant geld. Er werden in en nabij de loodsen drie auto's van een verhuurbedrijf in beslag genomen. In een van die voertuigen die ter plaatse werd onderzocht, was een verborgen ruimte aangebracht die mogelijk gebruikt werd voor het vervoer van drugs. Vandaag is tijdens een vervolgactie nog een auto in beslag genomen. Bron: www.politie.nl, 3 augustus 2018.

1.1 Het onderzoek

Aan deze publicatie ligt een criminologisch fenomeenonderzoek ten grondslag dat Bureau Beke in opdracht van het ministerie van Justitie en Veiligheid, Directoraat-Generaal Politie en Veiligheidsregio's, heeft uitgevoerd naar de betrokkenheid van huurmotorvoertuigen bij criminaliteit. Wat betreft de aard van de criminele doeleinden ligt de focus bij aan ondermijning gerelateerde strafbare feiten. De vraagstelling die ten grondslag ligt aan het onderzoek luidt:

Worden huurmotorvoertuigen aangewend voor criminele activiteiten en zo ja, wat zijn de aard en omvang van het probleem?

In het onderzoek is een combinatie van methodieken toegepast. Hierna schetsen we de diverse onderzoeksmethoden.

Deskresearch

De deskresearch houdt een analyse van open bronnen in. Dat wil zeggen dat we een verkenning hebben gemaakt van de bestaande internationale literatuur over de rol van huurmotorvoertuigen bij criminele activiteiten. Daarnaast hebben we via een search in LexisNexis in kaart gebracht in hoeverre huurmotorvoertuigen in recente openbare bronnen voorkomen in relatie tot verschillende vormen van criminaliteit.¹ De LexisNexis search is uitgevoerd over de periode 2016 tot en met 2018 met gebruikmaking van zoektermen in relatie tot huurmotorvoertuigen.²

Data-analyse

Voor het verkrijgen van een indicatie van de omvang en de aard van de betrokkenheid van huurmotorvoertuigen bij criminele activiteiten hebben we verschillende data-analyses verricht. Een eerste analyse is uitgevoerd over geregistreeerde data in het bedrijfsprocessensysteem van de Nationale Politie: de Basisvoorziening Handhaving (BVH). Binnen BVH is ingezoomd op de speciale projectcode CARENT waarin registraties staan over betrokkenheid van huurmotorvoertuigen bij incidenten. De analyse in CARENT is uitgevoerd over de periode 2016 tot en met medio 2018. Om de waarde van de data in CARENT te kunnen duiden, is bij elke eenheid navraag gedaan over de mate waarin er gebruikt wordt gemaakt van de projectcode.

De Nationale Politie heeft daarnaast een analyse uitgevoerd in Summ-IT. Dit systeem wordt gebruikt voor het vastleggen van (activiteiten rondom) opsporingsonderzoeken. De analyse behelst een extractie van alle opsporingsonder-

zoeken in Summ-IT over de periode 2016 tot en met 2018 waarin zoektermen in relatie tot huurmotorvoertuigen voorkomen.³

Aanvullend op de data-analyses bij de politie is nog een derde databron gebruikt. Dat betreft geregistreerde gegevens van BOVAG, de brancheorganisatie voor ondernemers die zich met mobiliteit bezig houden. Van BOVAG zijn geregistreerde gegevens verkregen over onder andere het aantal bij BOVAG aangesloten verhuurbedrijven en meldingen over misstanden in de verhuurbranche in het landelijk waarschuwingssysteem ELENA.

Interviews

Ter reflectie op de geregistreerde data en om het beeld over het fenomeen in de praktijk op te tekenen, hebben we gesproken met twintig vertegenwoordigers van publieke en private partijen.⁴

Wat betreft de publieke partijen hebben we (groeps)interviews gevoerd met functionarissen die ambtshalve betrokkenheid hebben bij (de aanpak van) misstanden in relatie tot huurmotorvoertuigen. Het betreft negen politiefunctionarissen van acht politie-eenheden in Nederland en twee politiefunctionarissen van de Federale Gerechtelijke Politie in België.⁵

Daarnaast zijn we in gesprek gegaan met medewerkers van vier Regionale Informatie en Expertise Centra (RIEC) en een medewerker van een gemeente.⁶ Binnen de private sector hebben we interviews gehouden met twee vertegenwoordigers van BOVAG en drie eigenaren van een klein, middelgroot en groot verhuurbedrijf.⁷

Casestudies

Om een feitelijk en actueel inzicht te krijgen in de betrokkenheid van huurmotorvoertuigen bij criminele activiteiten hebben we vijf opsporingsonderzoeken geanalyseerd. Deze opsporingsonderzoeken zijn ons aangedragen door de Nationale Politie op basis van de meeste hits op zoektermen in de Summ-IT analyse. Het betreft één opsporingsonderzoek dat is opgestart in 2016 en vier opsporingsonderzoeken die zijn opgestart in 2017.⁸ Voor de casestudies hebben we (waar mogelijk) delen van de dossiers bestudeerd en hebben we interviews gehouden met twaalf betrokken politiefunctionarissen (teamleiders en rechercheurs).

Bestuurlijke rapportages

Als aanvullende onderzoeksactiviteit hebben we bestuurlijke rapportages, daterend uit 2017 en 2018, aangaande de betrokkenheid van autoverhuur bij crimi-

naliteit bestudeerd. Vier regionale eenheden hebben ons daartoe de rapportages dan wel de bevindingen daaruit verstrekt.⁹

1.2 Leeswijzer

In het hiernavolgende hoofdstuk 2 wordt beschreven wat er op basis van openbare bronnen bekend is over de rol die huurmotorvoertuigen spelen in de criminaliteit. In hoofdstuk 3 wordt vervolgens ingegaan op de geregistreeerde data omtrent het fenomeen bij zowel BOVAG als de Nationale Politie. Daarna gaat hoofdstuk 4 in op de kennis uit de praktijk op basis van interviews met vertegenwoordigers van de publieke en private sector. Hoofdstuk 5 behandelt wat er uit bestuurlijke rapportages bekend is over het fenomeen. Vervolgens wordt in hoofdstuk 6 aan de hand van vijf opsporingsonderzoeken geïllustreerd bij welke type criminele activiteiten huurmotorvoertuigen een rol spelen en wat de modus operandi daarbij zijn. De publicatie besluit met hoofdstuk 7 waarin de conclusies en slotbeschouwing worden weergegeven. Dit laatste hoofdstuk is tevens te lezen als een samenvatting. In deze publicatie wordt als overkoepelende termen gesproken van huurmotorvoertuigen dan wel huurauto's en autoverhuurbedrijven dan wel verhuurbedrijven.

Eindnoten

1. LexisNexis verzamelt nieuwsberichten, juridische en bedrijfsinformatie van tienduizenden internationale bronnen, evenals van duizenden websites, blogs, social media en forums. De database bevat ruim 75 Nederlandse uitgevers, waaronder alle grote landelijke en regionale kranten en opiniebladen.
2. Gecombineerde zoektermen zijn: 'huurauto', 'huurvoertuig', 'criminaliteit', 'crimineel', 'crimineel', 'huren', 'verhuur', 'huur', 'misdaad' en 'strafbaar'.
3. De zoektermen zijn 'huurauto', 'autoverhuur' en 'huurvoertuig'.
4. In bijlage 1 staat een overzicht van de respondenten.
5. Bij de Nederlandse politie betreft het de eenheden Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Noord-Nederland, Zeeland-West-Brabant, Oost-Brabant, Limburg en de Landelijke Eenheid.
6. Hier gaat het om medewerkers van het RIEC Amsterdam, RIEC Zeeland-West-Brabant, RIEC Oost-Brabant, het RIEC Midden-Nederland en de Gemeente Rotterdam.
7. De verhuurbedrijven zijn gevestigd in Noord-Brabant, Zuid-Holland en Gelderland, al dan niet met filialen elders.
8. Drie opsporingsonderzoeken zijn afkomstig uit de eenheid Rotterdam, één uit de eenheid Den Haag en één uit de eenheid Midden-Nederland.
9. Het betreft de eenheid Amsterdam, de eenheid Den Haag, de eenheid Zeeland-West-Brabant en de eenheid Limburg.

2 Een beeld op basis van open bronnen

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op wat er op basis van open bronnen bekend is over betrokkenheid van huurmotorvoertuigen bij criminaliteit. Allereerst wordt geschetst wat er in de internationale literatuur over wordt geschreven. Om het fenomeen in te kaderen en omdat de focus in onderhavig onderzoek ligt op aan ondermijning gerelateerde criminaliteit, wordt daarbij eerst aandacht besteed aan ondermijning. Daarna wordt beschreven wat er aan nieuwsberichten aangaande huurmotorvoertuigen en criminaliteit over een periode van drie jaar is verschenen. Het hoofdstuk besluit met een resumé.

2.1 Ondernijnde georganiseerde criminaliteit

Waar voorheen de prioriteit lag bij het terugdringen van de georganiseerde criminaliteit, is deze in de afgelopen jaren (deels) verschoven naar het hieraan gerelateerde ondernijnde aspect (Huisman, 2017). Op 16 november 2018 wordt de Tweede Kamer geïnformeerd door de minister van Justitie en Veiligheid over de aanpak van ondernijnde georganiseerde criminaliteit. Minister Grapperhaus schetst de situatie als volgt: *‘We hebben te maken met een ernstige en diep in de samenleving gewortelde problematiek. Bijna dagelijks worden we geconfronteerd met de ondernijnde effecten van georganiseerde criminaliteit. De urgentie is hoog om hier krachtig op te interveniëren en de maatschappelijke voedingsbodem die dit mogelijk maakt, te verminderen’* (Grapperhaus, 2018b).

Er is een verschil tussen de georganiseerde criminaliteit en de ondernijnde georganiseerde criminaliteit. Volgens Fijnaut, Bovenkerk, Bruinsma en Van de Bunt (1996) bestaat de georganiseerde criminaliteit uit groepen die primair zijn gericht op illegaal gewin, waarvoor zij systematisch misdaden plegen met ernstige gevolgen voor de samenleving. Bovendien zijn zij in staat om deze misdaden op effectieve wijze af te schermen. Indien er voor het plegen van deze misdaden een samenwerking ontstaat tussen de onderwereld en de bovenwereld is er sprake van ondernijnde georganiseerde criminaliteit (Te Pest, Nieuwdorp, Smeets & Wijnen, 2012; Grapperhaus, 2018a). In deze is de bovenwereld een facilitator. Door de specialistische achtergrond waarover een facilitator beschikt,

leveren zij bewust of onbewust een dienst of goed aan een crimineel, waar de crimineel zelf niet aan kan komen (Kleemans, Brienen & Van de Bunt, 2002). Op deze manier draagt een facilitator bij aan het misbruiken en/of verzwakken van de structuur van de maatschappij. De integriteit en het imago van het land wordt namelijk aangetast, evenals het vertrouwen dat de burger in de overheid heeft. Daarnaast zorgt het voor een bepaalde mate van normvervaging in de samenleving (Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2016). Fijnaut et al. (1996) geven aan dat de verwevenheid tussen de boven- en onderwereld op een drietal manieren gecategoriseerd kan worden: (1) er is sprake van een symbiotische relatie, waar zowel de boven- als de onderwereld profijt bij hebben. De bovenwereld laat zich binnen deze relatie gebruiken door de onderwereld of biedt bewust producten en/of diensten aan; (2) er is sprake van een parasitaire relatie, waarbinnen de onderwereld misbruik maakt van de bovenwereld voor het plegen van criminele activiteiten. De bovenwereld heeft dan ook geen profijt bij deze relatie, in tegenstelling tot de onderwereld; en (3) de bovenwereld glijdt af naar de onderwereld en vice versa (Te Pest et al., 2012).

Samenvattend betreft de onderwereld de bovenwereld om toegang te krijgen tot de legale wereld en georganiseerde criminaliteit te kunnen plegen. De primaire oorzaak van deze verwevenheid – ervan uitgaande dat de facilitator zich bewust is van zijn rol – zou volgens Kleemans, Brienen en Van de Bunt (2002) het geldelijk gewin zijn dat voortkomt uit het faciliteren en plegen van criminaliteit. Naast het feit dat de onderwereld snel geld kan verdienen door deze vorm van criminaliteit, genereert de bovenwereld er namelijk ook (extra) inkomsten mee. Vanuit een rationele kosten- en batenafweging gaat men over tot criminaliteit indien de (extra) inkomsten hoger zijn dan de eventuele kosten, zoals de pak-kans en de strafmaat (Te Pest et al., 2012).¹ Echter, indien er – ondanks een aantrekkelijke kosten- en batenafweging – geen gelegenheden zijn voor criminaliteit zal het volgens Coleman (1987) niet plaatsvinden. Uiteindelijk komen Pest et al. (2012) dan ook tot de conclusie dat de verwevenheid tussen de boven- en onderwereld voortkomt uit een combinatie van motieven en gelegenheden.² Naast het motief van geldelijk gewin zijn niet-materiële drijfveren – zoals autonomie, opwinding, reputatie en waardering – debet aan het wel of niet (bewust) overgaan tot (het faciliteren van) criminaliteit. Een ander belangrijk motief is groepsdruk. Er zijn immers situaties waarin (faciliterende) individuen dusdanig veel weten van de criminele processen, waardoor het heel lastig is hiervan afstand te doen. Ongeacht deze motieven moeten gelegheidsstructuren het faciliteren dan wel plegen van criminele activiteiten mogelijk maken. Deze gelegenheden zijn te vinden in de bestuurlijke omgeving (wet- en regelgeving, toezicht en hand-

having), de maatschappelijke omgeving (omgevingskenmerken, maatschappelijke ontwikkelingen en de sociale omgeving) en de zakelijke omgeving (beroepen, branche en marktpartijen) (Pest et al., 2012).

2.2 Ondermijning in relatie tot de autoverhuurbranche

De verwevenheid tussen de boven- en onderwereld komt niet in iedere branche even sterk voor. Sterker nog: ruim twintig jaar geleden werd geconcludeerd dat er in het algemeen geen sprake is van infiltratie door de georganiseerde criminaliteit in de legale branches in Nederland op een aantal uitzonderingen na waaronder de autoverhuurbranche (Van Traa, 1996). Dit wordt ondersteund door actueler onderzoek van Van de Bunt en Kleemans (2007). Zij concluderen namelijk dat de beroepen die iets te maken hebben met mobiliteit, transport of logistiek – waaronder de autoverhuurbranche ook valt – het meest betrokken zijn bij het bewust of onbewust faciliteren van de onderwereld. De bedrijven die bewust faciliteren bij criminele activiteiten zijn de malafide autoverhuurbedrijven, terwijl de bonafide autoverhuurbedrijven zich niet bewust zijn van het feit dat zij criminele activiteiten faciliteren. Nederland heeft een gunstige geografische ligging, een goede infrastructuur en een hoge urbanisatiegraad. Goederen, passagiers en geld kunnen hierdoor makkelijk worden vervoerd via het wegennetwerk, het spoorwegennet en het water (Van der Steen, Schram, Chin-A-Fat & Scherpenisse, 2016). De autoverhuurbranche biedt aldus een interessante gelegenheidsstructuur. Eens te meer omdat de personen die de huurauto's willen gebruiken voor criminele activiteiten hun anonimiteit goed kunnen waarborgen binnen deze branche. Zo kunnen zij vaak van auto wisselen en worden de auto's niet op hun naam gesteld, maar op naam van het verhuurbedrijf. In 2012 werd in het Nationaal Dreigingsbeeld (KLPD) geconstateerd dat huurmotorvoertuigen een rol kunnen spelen bij het plegen van criminele activiteiten zoals het gebruiken van een huurauto om na een ram- of plofkraak weg te komen. De autoverhuurbranche is daarnaast geschikt voor het witwassen van geld door grote bedragen contant te betalen. Op die manier is de autoverhuurbranche voor criminelen een interessante branche (Te Pest et al., 2012; Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2016; Grapperhaus, 2018b). Er is weinig landelijk onderzoek voorhanden naar de aard en omvang van criminele activiteiten waarin de autoverhuurbranche een rol speelt. Wel is bekend dat het kan gaan om woninginbraken maar ook om zwaardere feiten in de georganiseerde criminaliteit. Zo spelen autoverhuurbedrijven bijvoorbeeld een belangrijke rol bij het transport van drugs (Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2016). 'Om te voorkomen dat een eigen auto in beslag

wordt genomen, kan gebruik worden gemaakt van auto's of bestelbusjes die bij een autoverhuurbedrijf gehuurd worden', aldus het rapport. Ook door Te Pest et al. (2012) werden autoverhuurbedrijven al eerder als mogelijk betrokken schakel in het exportproces van drugs aangewezen: 'Als er hennep vervoerd moet worden, gebeurt dat vaak over de weg'. Ten slotte stelden Lam, Van der Wal en Kop (2018) op basis van politie-informatie dat zeventig procent van de gecontroleerde bestuurders van een huurauto in Nederland criminele antecedenten heeft.

Huurders met een strafblad

In 2011 zette de politie in Amsterdam huurauto's aan de kant indien daar niet overduidelijk toeristen in rond reden. Maar liefst negentig procent van de bestuurders van die voertuigen bleek een strafblad te hebben. De huurauto's waren bij ten minste twintig Amsterdamse autoverhuurders te verkrijgen. Deze namen contant geld aan en controleerden de papieren van de huurders niet of nauwelijks. Tevens schermde zij de huurders af als de politie naar hen informeerde. Een bedrijf viel in dit onderzoek extra op, aangezien de medewerkers van dat bedrijf de auto's controleerden op peilbakens of af luisterapparatuur van de recherche. Bron: Vugts in Het Parool, 29 april 2011.

2.3 Criminaliteit en autoverhuur in de media

Signalen van het gebruik van huurmotorvoertuigen voor criminele activiteiten zijn terug te vinden in meerdere recente nieuwsberichten. Een *search* in Nederlandse nieuwsbronnen leverde over de periode 1 januari 2016 tot en met november 2018 3.375 hits op. Daarbinnen hebben we gezocht naar berichten die betrekking hebben op de betrokkenheid van huurauto's bij criminele activiteiten. Dit resulteerde in een totaal van 54 artikelen die elk over een afzonderlijke situatie handelen. Deze artikelen bieden na analyse nader inzicht in de aard van het fenomeen. Dat zijn het type criminele activiteiten waar het om gaat, de regio (politiële eenheid) waar deze geconstateerd zijn en wat er bekend is over de betrokkenen.

Type criminele activiteiten

In de 54 artikelen draait het volgens de mediaberichtgeving om de betrokkenheid van huurauto's bij een grote variëteit aan criminele activiteiten, zoals weergegeven in tabel 2.1.

Tabel 2.1 – Criminele activiteiten waarbij een huurauto een rol speelt volgens mediaberichtgeving³

Type delict	aantal	percentage
Drugstransport	27	40,9%
Wapenbezit	10	15,1%
Verduistering	7	10,6%
Witwassen	4	6,1%
Levensdelict	3	4,6%
Onderverhuur	3	4,6%
Ontvoering	2	3,0%
Inbraak	2	3,0%
Geldtransport	1	1,5%
Overval	1	1,5%
Plofkraak	1	1,5%
Oplichting	1	1,5%
Mensensmokkel	1	1,5%
Overig	3	4,6%
Totaal	66	100%

De meest geconstateerde criminele activiteit waarbij huurauto's volgens de mediaberichtgeving een rol spelen, is het transporteren van drugs. Zo is er bijvoorbeeld 118 kilogram marihuana en elf kilogram cocaïne aangetroffen in een huurauto, tezamen goed voor een straatwaarde van meer dan een miljoen euro. Een ander bericht handelt over het in een huurauto aantreffen van 420 gram cocaïne verstopt in een pak waspoeder en 1,2 kilo cocaïne die was verborgen onder de bestuurdersstoel. Naast drugs is het bezit en/of het vervoer van wapens in een huurauto het meest voorkomende delict in de berichtgeving. Er is ook een samenhang tussen drugs en wapens: in twaalf berichten komen drugs en wapens samen voor. Tevens komen deze afzonderlijk in combinatie met andere delicten zoals verduistering, geldtransport en overvallen voor. Na drugs en wapens is verduistering van huurauto's aan de orde. Zo meldt een bericht over de aanhouding van twee mannen die in een huurauto reden die niet op de afgesproken datum was teruggebracht. In een ander bericht gaat het om een combinatie van ver-

duistering van de huurauto ten behoeve van een drugstransport. De andere type delicten komen minder vaak voor in de berichtgeving.

Een bericht verhaalt over een huurauto die is gebruikt om te vluchten, nadat de betrokkenen een persoon hadden geliquideerd. Het gebruik maken van een huurauto bij een ontvoering is gebeurd bij de ontvoering van een kind. Na de ontvoering vluchtten de daders met gebruikmaking van huurauto's met het kind naar Duitsland om uiteindelijk met een privévliegtuig naar India te vliegen. Een voorbeeld van het gebruik van een huurauto voor inbraken is een persoon die voortdurend van huurauto, naam, geboortedata en identiteitspapieren wisselde om zijn identiteit te beschermen. Met de huurauto's pleegde hij een honderdtal inbraken in Nederland, Frankrijk, Engeland en België. Een laatste voorbeeld betreft een Nederlandse vrouw die in Duitsland is opgepakt voor mensensmokkel. Zij zat vanuit Tunesië met twee illegalen in een huurauto en zij was van plan via Italië, Oostenrijk en Duitsland naar Nederland te rijden.

Met betrekking tot de categorie 'overig' zijn alle drie de casus noemenswaardig. De eerste casus betreft het in een huurauto aantreffen van een persoon die op de most-wanted lijst stond van Europol vanwege handel in en bezit van zware, militaire wapens en moord. Daarvoor diende hij nog 25 jaar in de gevangenis te zitten. De tweede casus betreft het vinden van wapens, munitie, touwen en kraaienpoten, waarmee iemand uit de gevangenis bevrijd had moeten worden. De derde casus betreft het in een huurauto aantreffen van een persoon voor wie een Europees aanhoudingsbevel gold, vanwege drugsdelicten uit het verleden. In deze drie casus spelen drugs en wapens dus ook een rol.

Signalering en locatie

Uit de berichtgeving is meestal af te leiden door welke autoriteiten de criminele activiteiten met gebruikmaking van een huurauto werden gesignaleerd. Zoals in tabel 2.2 weergegeven, is dat meestal de Nederlandse politie en soms de politie in de aangrenzende landen. De berichtgeving heeft in een aantal gevallen betrekking op gebeurtenissen die zich in de grensregio's hebben afgespeeld, waardoor het grensoverschrijdend politieteam of de politie uit Duitsland en België een rol in de signalering speelden.

Een specificatie van de locatie waar de signalering plaatsvond, is weergegeven in tabel 2.3. De meeste berichtgeving heeft betrekking op gebeurtenissen in de zuidelijke, westelijke en oostelijke regio's maar ook op incidenten in het buitenland nabij de Nederlandse grens (zoals bij Emmerich en Bad Bentheim).

Tabel 2.2 – Autoriteit die de criminele activiteiten constateerde volgens mediaberichtgeving

Autoriteit	aantal
Nederlandse politie	41
Duitse politie	5
Belgische politie	2
Grensoverschrijdend politieteam	3
Europol	1
Douaniers	1
Niet bekend	1
Totaal	54

Tabel 2.3 – De betrokkenheid van huurauto's bij criminele activiteiten naar locatie volgens mediaberichtgeving

Politie-eenheid of land	aantal
Zeeland-West-Brabant	11
Oost-Nederland	7
Duitsland	7
Rotterdam	5
Noord-Holland	4
Amsterdam	4
Den Haag	4
Oost-Brabant	2
Limburg	2
België	2
Midden-Nederland	0
Noord-Nederland	0
Meerdere Nederlandse eenheden	1 ⁴
Niet bekend	5
Totaal	54

Betrokkenen

De berichtgeving geeft vaak ook wat informatie over de betrokkenen bij de criminele activiteiten die worden gesignaleerd. Zo is uit de mediaberichtgeving af te leiden dat er in de meeste gevallen één betrokkene bij de gesignaleerde criminele activiteiten is aangetroffen. Soms zijn er ook twee betrokkenen aangetroffen, maar het aantreffen van drie betrokkenen of meer is – gezien de mediaberichtgeving – zelden voorgekomen. Zie tabel 2.4 voor een overzicht.

Tabel 2.4 – Het aantal betrokkenen bij de criminele activiteiten volgens mediaberichtgeving

Aantal betrokkenen	aantal	percentage
Eén	31	57,4%
Twee	10	18,5%
Drie	3	5,6%
Vier	2	3,7%
Acht	3	5,6%
Niet bekend	5	9,2%
Totaal	54	100%

De leeftijden van de betrokkenen lopen sterk uiteen van 18 tot 71 jaar met een gemiddelde leeftijd van 31 jaar.⁵

Als er wordt gekeken naar het al dan niet in groepsverband te werk gaan, zijn er verschillen tussen de jongere en oudere betrokkenen. In totaal zijn er namelijk 22 casus bekend met betrokkenen die maximaal 31 jaar oud zijn, waarvan er 8 in groepsverband plaatsvonden (36,4%). Er zijn daarnaast 18 casus bekend met betrokkenen die minimaal 32 jaar oud zijn, waarvan er 3 in groepsverband plaatsvonden (16,6%).

Actieradius

In 37 van de 54 artikelen is het bekend waar de betrokkenen vandaan komen. Van deze 37 artikelen is het in 34 artikelen mogelijk om een koppeling te maken met de berichtgeving omtrent de betrokkenheid van huurauto's naar locatie van signalering. Die koppeling biedt inzicht in de actieradius. In 18 mediaberichten zijn de betrokkenen afkomstig uit de omgeving waar zij gesignaleerd zijn. Het eerste

wat hierbij opvalt, is dat 8 van de 18 artikelen betrekking hebben op Zeeland-West-Brabant. Terugkijkend naar de cijfers uit tabel 2.3 kan er dus geconcludeerd worden dat in acht van de elf artikelen die betrekking hebben op Zeeland-West-Brabant, de betrokkenen ook afkomstig zijn uit die omgeving. In de tien andere berichten waarin de betrokkenen zijn aangetroffen in de regio gaat het om betrokkenen die afkomstig zijn uit diverse regio's: Den Haag, Amsterdam, Rotterdam, Noord-Holland, Midden-Nederland, Oost-Nederland en Oost-Brabant. In de overige 16 van de 34 berichten zijn de betrokkenen verder van huis gesignaleerd. Betrokkenen afkomstig uit Midden-Nederland, Amsterdam, Rotterdam, Zeeland-West-Brabant, Den Haag en Oost-Nederland werden in een andere regio aangetroffen. Tot slot zijn er vier berichten waarin de betrokkenen afkomstig zijn uit het buitenland, maar gezien de berichtgeving actief waren in Nederland.

2.4 Resumé

Ruim twintig jaar geleden werd al door Van Traa geconstateerd dat de autoverhuurbranche uitzonderlijk gevoelig is voor infiltratie door de georganiseerde misdaad. In de jaren daarna werd met nieuwe onderzoeken bevestigd dat de mobiliteits-, transport- en logistiek branche, waaronder de autoverhuur, bewust of onbewust een belangrijke facilitator van de onderwereld is. Het huren van voertuigen is interessant voor criminelen omdat het hen anonimiteit biedt doordat het voertuig niet op hun naam staat en ze vaak van voertuig kunnen wisselen. De autoverhuurbranche biedt daarnaast de gelegenheid tot witwassen door cash betalingen van grote bedragen crimineel verkregen geld. Volgens recent onderzoek heeft het merendeel van de gecontroleerde bestuurders van een huurauto in Nederland criminele antecedenten.

Een media-analyse over de jaren 2016 tot en met 2018 laat zien dat huurmotorvoertuigen vooral lijken te worden gebruikt voor drugtransporten en het vervoeren van wapens al dan niet in combinatie met andere strafbare feiten. In de media wordt gesproken over meestal één en soms ook twee of meerdere betrokkenen bij de veronderstelde criminele activiteiten. De misstanden worden volgens de berichtgeving voor een belangrijk deel in het zuiden, westen en oosten van Nederland gesignaleerd door de Nederlandse politie en soms ook door de politie in België of Duitsland. Geconcludeerd kan worden dat de kennis uit de wetenschappelijke literatuur over de betrokkenheid van huurmotorvoertuigen bij criminaliteit bevestiging vindt in de anekdotische signalen uit de media.

Eindnoten

1. Het is niet ondenkbaar dat individuen overgaan tot crimineel gedrag terwijl dit vanuit rationeel oogpunt niet rationeel is. Een individu heeft namelijk een beperkte mate van kennis, tijd en cognitieve vaardigheden. Hierdoor kan het zijn dat het ene individu mogelijkheden ziet in een bepaalde criminele handeling, terwijl het andere individu een andere keuze zal maken (Te Pest et al., 2012).
2. Er zijn ook onbewuste facilitators die niet doorhebben dat zij betrokken zijn bij de georganiseerde criminaliteit. Deze actoren hebben dan ook geen motief maar worden gebruikt omdat de geleghedsstructuur zich voordoet (Te Pest et al., 2012).
3. Het aantal delicten is groter dan het aantal berichten omdat er meerdere delicten in een bericht kunnen voorkomen.
4. Het betreft Oost-Brabant, Limburg en Oost-Nederland
5. n=41; in 13 berichten staat geen leeftijd van de betrokkenen vermeld.

3 Een beeld op basis van geregistreeerde data

Aanvullend op wat uit open bronnen bekend is over de aard en omvang van de betrokkenheid van huurmotorvoertuigen bij criminele activiteiten bieden officiële, geregistreeerde data daar inzicht in. In dit hoofdstuk wordt weergegeven welke relevante informatie is vergaard bij BOVAG, de brancheorganisatie van mobiliteitsretailers. Achtereenvolgens wordt geschetst welke aantallen bekend zijn over verhuurbedrijven, het wagenpark en misstanden waar de branche mee wordt geconfronteerd. Daarna wordt beschreven wat er op basis van geregistreeerde informatie van de Nationale Politie bekend is over de aard en omvang van de betrokkenheid van huurauto's bij criminele activiteiten. Het hoofdstuk besluit met een resumé.

3.1 BOVAG

Behalve dat BOVAG de brancheorganisatie van mobiliteitsretailers is, is BOVAG een keurmerk voor de klanten van deze bedrijven. Bij BOVAG zijn 9.000 ondernemers aangesloten, waarvan zich ruim 400 bezighouden met verhuur van motorvoertuigen.¹ BOVAG heeft de verhuurbranche in beeld gebracht.² Door BOVAG wordt geschat dat de totale autoverhuurbranche uit 1.200 bedrijven bestaat. Naast de ruim 400 BOVAG-bedrijven betekent dat dat er naar schatting 800 overige autoverhuurbedrijven zijn. Dat wil zeggen bedrijven die bij de Kamer van Koophandel staan ingeschreven en het verhuren van auto's als hoofd- of als nevenactiviteit hebben.³ Omdat een onbekend aantal bedrijven noch bij BOVAG noch bij de Kamer van Koophandel staat ingeschreven, ligt het feitelijke aantal verhuurbedrijven in werkelijkheid hoger.

Verkenning van de vraag

Of het aanbod van huurmotorvoertuigen in overeenstemming is met de vraag is onbekend. Om de vraag naar huurauto's in kaart te brengen, hebben we in 2019 een online marktonderzoek uitgevoerd naar de autoverhuurbranche. Daaruit bleek dat er in de periode maart 2018 tot en met februari 2019 gemiddeld 40.500 keer per maand op Google is gezocht naar 'auto huren' als combinatie van zoekwoorden. Logischerwijs betekent dit niet dat er iedere maand gemiddeld 40.500 auto's werden gehuurd maar het zegt wel iets over de intentie die mensen hebben. Uit de cijfers blijkt dat er het meest wordt gezocht in de grote steden, namelijk gemiddeld 4.400 keer per maand op 'auto huren Amsterdam', gevolgd door 'auto huren Rotterdam' (3.600 keer), 'auto huren Den Haag' (2.900 keer) en 'auto huren Utrecht' (2.400 keer).
Bron: Bureau Beke in samenwerking met Pure Internet Marketing.⁴

Wagenpark voor de verhuur

Volgens de data van BOVAG neemt het aantal huurmotorvoertuigen elk jaar toe wat een indicatie is voor een toenemende behoefte aan mobiliteit. Volgens de meest recente cijfers van BOVAG bestaat het totale wagenpark dat bestemd is voor de verhuur in 2018 uit 86.600 voertuigen. In 2014 waren dat er nog 73.000 wat een toename betekent van 16 procent over een periode van vier jaar. Zie figuur 3.1 voor een weergave.

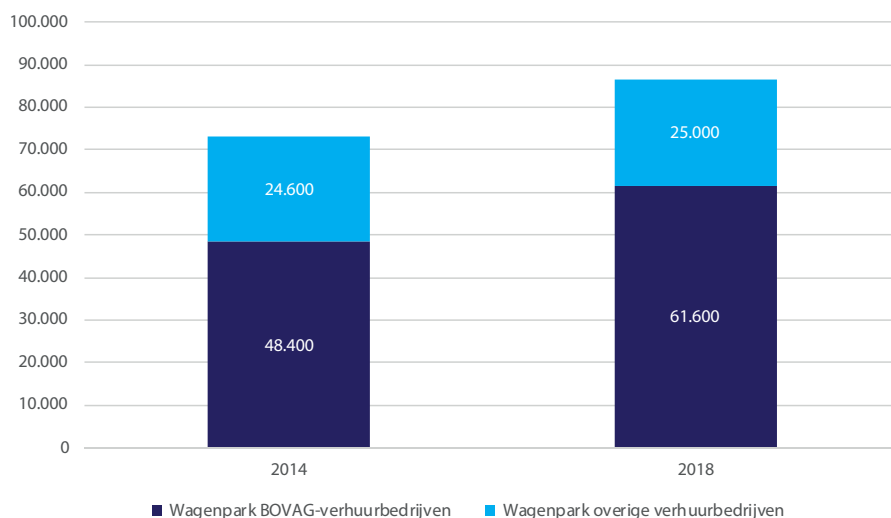
In 2018 is ruim 70 procent (71%) van het wagenpark dat voor de verhuur bestemd is van BOVAG-bedrijven. Het overige deel van het wagenpark (29%) behoort toe aan verhuurbedrijven die niet bij BOVAG zijn aangesloten.

In 2018 bestaat driekwart van het totale wagenpark (73%) van BOVAG-bedrijven en overige bedrijven uit personenauto's en een kwart (27%) uit bestelauto's. Het aantal bestelwagens is met een toename van 24 procent tussen 2014 en 2018 harder gegroeid dan het aantal personenauto's dat over die periode toenam met 13 procent. Zie figuur 3.2.

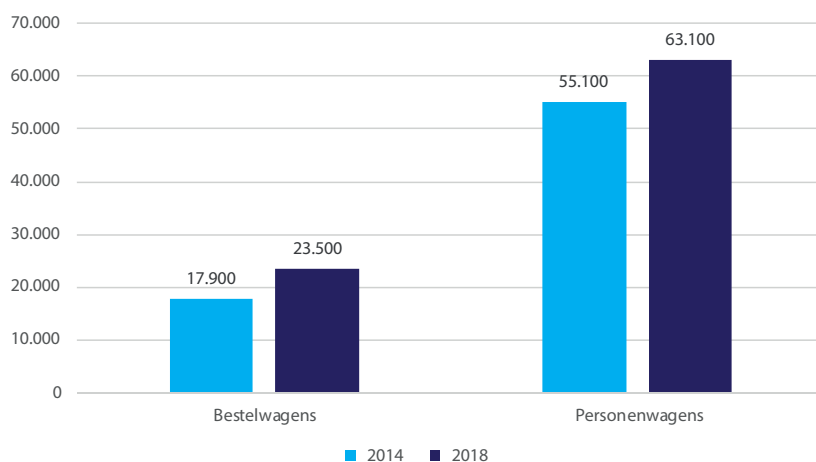
Volgens de gegevens van BOVAG heeft twee derde van het wagenpark (67%) de zakelijke verhuur als bestemming en wordt een derde van de voertuigen (33%) verhuurd voor privé doeleinden. De bezettingsgraad ligt in 2018 gemiddeld rond de 70 procent. De gemiddelde verhuurtermijn zoals aangegeven door BOVAG-leden ligt bij de meeste bedrijven op gemiddeld zeven dagen. In enkele gevallen gaat het

gemiddeld om een dag of enkele dagen. Daarnaast zijn er uitschieters van bedrijven die aangeven voor langere termijnen auto's te verhuren van gemiddeld enkele weken tot enkele maanden.

Figuur 3.1 – Het wagenpark van verhuurbedrijven in Nederland in 2014 en 2018 uitgesplitst naar wel en geen BOVAG-leden

Figuur 3.2 – Het wagenpark van verhuurbedrijven in Nederland in 2014 en 2018 uitgesplitst naar type voertuig

Criminaliteit en veiligheid

De leden van BOVAG vinden criminaliteit en veiligheid en verzekerbaarheid van het wagenpark belangrijke thema's. Dat geldt ook voor het doorontwikkelen van het landelijk waarschuwingssysteem ELENA.⁵ ELENA is het waarschuwingssysteem voor BOVAG-leden met als doel het beheersen en beperken van risico's van economische schade en criminaliteit waarmee verhuurders geconfronteerd worden. Ook de veiligheid van werknemers en goederen van verhuurbedrijven hoort daarbij.

In het protocol van ELENA staat vermeld: 'De leden van BOVAG die voertuigen verhuren, worden veelvuldig geconfronteerd met uit maatschappelijk oogpunt zeer onwenselijke (criminele) gedragingen van huurders/proefritmakers'.⁶ Om dergelijke gedragingen beter te kunnen beheersen, worden in ELENA persoonsgegevens van bepaalde categorieën huurders tussen de verhuurbedrijven uitgewisseld. De categorieën in ELENA zijn aan te merken als maatschappelijke 'misstanden' wegens onrechtmatigheid jegens leden van BOVAG (wanprestatie) of onrechtmatigheid wegens onoorbaar gedrag (schending van normatief kader Wetboek van Strafrecht e.a.).

Zodra een persoon is geregistreerd in ELENA wordt automatisch een brief gegenereerd. In deze brief, welke door BOVAG verhuurbedrijven wordt verstuurd, wordt de betrokkene geïnformeerd dat er een registratie heeft plaatsgevonden en wat de reden van registratie is. De gegevens van de registratie worden niet langer bewaard dan strikt noodzakelijk met een maximum van vijf jaar. Sommige verzekeringsmaatschappijen hanteren voorwaarden waarin bedrijven verplicht worden gebruik te maken van ELENA.

ELENA is een dynamisch systeem omdat er registraties aan toe worden gevoegd en er registraties verwijderd worden. Het aantal registraties verschilt dan ook van dag tot dag. Om een indicatie te geven van de omvang van het aantal registraties heeft BOVAG het aantal verstrekt op een moment in 2019. Op die dag staan er 6.792 actieve registraties in ELENA. Ervan uitgaande dat alle 413 BOVAG-bedrijven gebruik maken van ELENA, betekent dat er gemiddeld zestien registraties per bedrijf in ELENA worden geplaatst. Het is echter niet bekend hoeveel bedrijven daadwerkelijk werken met ELENA en daarnaast zal er tussen bedrijven een verschil zijn in de frequentie waarmee zij in ELENA registreren. De cijfers bieden daarmee enkel een indicatie van de omvang.

BOVAG heeft op geaggregeerd niveau data uit ELENA verstrekt over een periode van bijna vijf jaar (1 januari 2014 tot 1 oktober 2018). Zie figuur 3.3 voor een weergave van de verdeling over de categorieën.

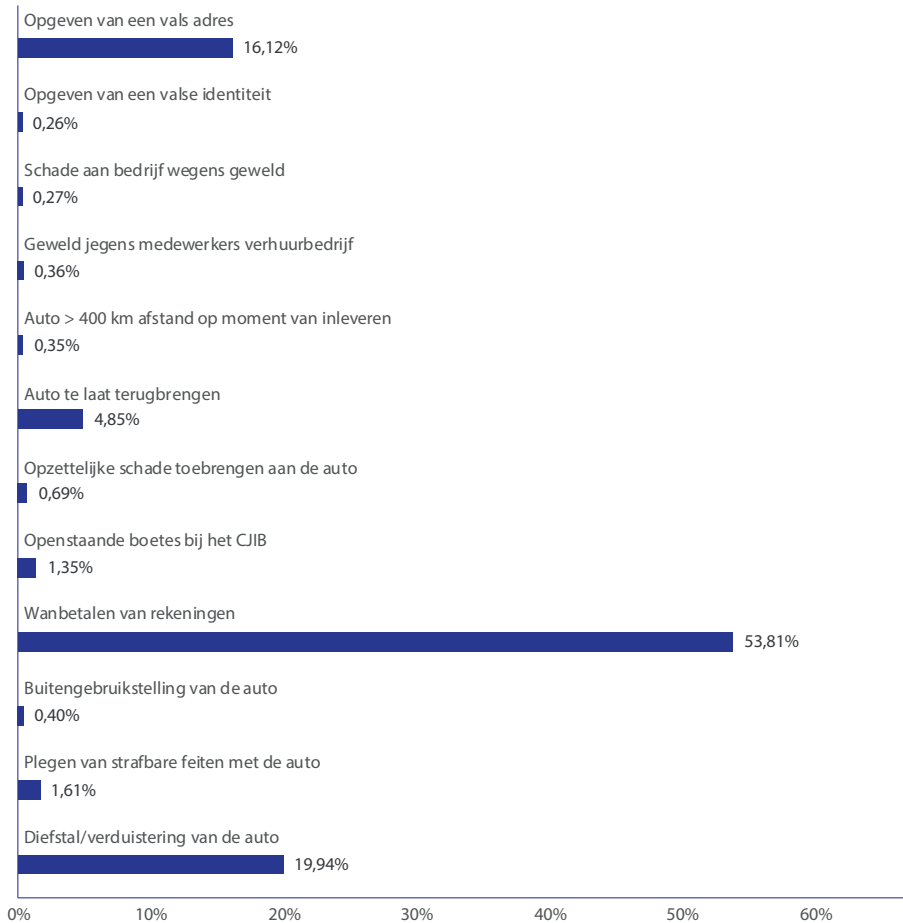
Redenen voor registratie in ELENA

Een huurder kan worden geregistreerd indien één van de volgende omstandigheden zich voordoet:

1. Diefstal/verduistering van de huurauto of -motor door de huurder;
2. Het plegen van strafbare feiten met de huurauto of -motor waarvan aangifte wordt gedaan;
3. Buitengebruikstelling van de huurauto;
4. Het niet betalen van openstaande rekeningen voor een bedrag hoger dan €50 of het bedrag verschuldigd per dag voor de betreffende huurauto of -motor wegens o.a. een niet-betaalde opgelopen bekeuring, niet-betalen van de huursom, niet-betalen van reparatiekosten;
5. Openstaande boetes bij het CJIB;
6. Opzettelijk (WA-)schade toebrengen aan de huurauto of -motor;
7. Het meer dan 48 uur te laat terugbrengen van de huurauto of -motor zonder dat daarvoor door de huurder een aannemelijke oorzaak gebaseerd op overmacht wordt aangedragen;
8. De huurauto of -motor bevindt zich op het afgesproken moment van inleveren verder dan 400 km van de plaats waar deze ingeleverd moet worden en de betreffende verhuurder verkeert in de gerechtvaardigde veronderstelling dat dit niet te wijten is aan overmacht van de huurder;
9. Buitensporig gewelddadig gedrag jegens medewerkers van bij BOVAG aangesloten auto- of motorverhuurbedrijven of waarvan aangifte bij de politie is gedaan;
10. Buitensporig gewelddadig gedrag resulterend in schade hoger dan €50 aan bedrijfspand of bedrijfsmiddelen van bij BOVAG aangesloten auto- of motorverhuurbedrijven waarvan aangifte bij de politie is gedaan;
11. Het opgeven van een valse identiteit;
12. Het opgeven van een vals adres waardoor de auto- of motorhuurder niet traceerbaar is.

Bron: BOVAG

Figuur 3.3 – Het aandeel van registraties in ELENA naar categorie over de periode januari 2014 tot 1 oktober 2018

Uit de figuur komt naar voren dat de verhuurbedrijven die gebruik maken van ELENA vooral registraties opvoeren die te maken hebben met het feit dat het verhuurbedrijf benadeeld wordt. Opvallend zijn de registraties in de negende categorie: het niet voldoen aan betaalverplichtingen voor openstaande rekeningen. Ruim de helft van alle registraties in ELENA (53,8%) heeft betrekking op deze categorie. Daarnaast heeft een vijfde deel van de registraties in ELENA betrekking op diefstal van de huurauto door de huurder (19,9%). Op de derde plaats komen registraties omtrent het opgeven van een vals adres door de huurder (16,1%). De overige tien procent van de registraties heeft voornamelijk betrekking op het te laat terugbrengen van de huurauto (4,9%).

Registraties met betrekking tot het plegen van strafbare feiten met het huurmotorvoertuig komen in ELENA relatief weinig voor (1,6%) evenals de overige categorieën.

Buitengebruikstelling

Buitengebruikstelling houdt in dat in het geval er boetes openstaan op naam van de huurder en/of de bestuurder van het voertuig, de politie bevoegd is het voertuig na aanhouding buitengebruik te stellen (in te nemen als onderpand). De regeling is bedoeld om te voorkomen dat notoire wanbetalers zich verschuilen achter het feit dat zij niet in een eigen voertuig rijden maar bijvoorbeeld in het voertuig van een vriend of familielid. Wordt het gehuurde voertuig buitengebruik gesteld dan heeft de verhuurder de keuze tussen vier weken wachten en tegen betaling van de afsleep- en stallingskosten het voertuig terug verkrijgen of onder betaling van de boetes en de eerdergenoemde kosten het voertuig 'direct' terugkrijgen. Wordt er niet betaald dan wordt het gehuurde voertuig na 12 weken door Justitie verkocht. De kosten voor het individuele BOVAG-lid bij buitengebruikstelling lopen op van honderd euro tot een paar duizend euro, afhankelijk van hoe lang het betreffende voertuig buiten gebruik gesteld wordt en op welk moment het betreffende BOVAG-lid hiervan op de hoogte geraakt.

Bron: BOVAG.

3.2 Nationale Politie

De Nationale Politie is een belangrijke bron om een nadere indicatie te krijgen van de aard en omvang van betrokkenheid van huurmotorvoertuigen bij criminele activiteiten. Hiertoe is een analyse uitgevoerd in twee registratiesystemen van de Nationale Politie. Ten eerste betreft dat het bedrijfsprocessensysteem van de Nationale Politie: de Basisvoorziening Handhaving (BVH). Hierin wordt alles wat tot de taakstellingen van de politie hoort, vastgelegd. Ten tweede is een analyse verricht in Summ-IT waarin activiteiten rondom opsporingsonderzoeken worden vastgelegd. We schetsen hierna de bevindingen uit beide analyses.

BVH

Binnen BVH bestaat de mogelijkheid om registraties onder een projectcode te scharen. Speciaal voor registratie van betrokkenheid van huurmotorvoertuigen bij incidenten is er binnen BVH een projectcode ontwikkeld, genaamd CARENT.

Omdat deze code de beste mogelijkheid biedt om gericht op zoek te gaan naar registraties van betrokkenheid van huurmotorvoertuigen bij incidenten is een analyse gemaakt van de incidenten die in de periode 2016 tot en met 2018 onder de code CARENT zijn geregistreerd in BVH. Alvorens de resultaten te beschrijven, plaatsen we enkele noodzakelijke kanttekeningen bij de verkregen data.

Kanttekeningen

Ten eerste bieden de data uit BVH-CARENT enkel een indicatie van de frequentie waarmee huurmotorvoertuigen in relatie tot incidenten voorkomen in het politieregistratiesysteem. Daarbij moeten we uitgaan van een ondergrens. De projectcode CARENT is namelijk weliswaar in alle eenheden beschikbaar maar wordt niet door elke politiefunctionaris gebruikt. Omdat de projectcode geen verplicht invulveld is binnen BVH is het gebruik ervan afhankelijk van de persoonlijke waarde die er aan wordt gehecht en de mate waarin deze onder de aandacht van politiefunctionarissen wordt gebracht en gehouden. Navraag bij de regionale eenheden leert dat de projectcode CARENT binnen slechts twee van de tien eenheden goed wordt gebruikt. Twee eenheden rapporteren dat de projectcode matig wordt gebruikt en in zes eenheden wordt er slecht of geen gebruik gemaakt van de projectcode. Redenen die worden gegeven voor het niet of nauwelijks gebruiken van de projectcode zijn dat het 'niet breed gedeeld wordt binnen de eenheid', 'er teveel projectcodes zijn die collega's moeten onthouden' en 'de bewustwording omtrent autoverhuur en de projectcode ondermaats is'. Overigens is de projectcode per 1 januari 2019 niet meer beschikbaar in BVH.

Een tweede kanttekening die bij de interpretatie van de data moet worden geplaatst, is dat een registratie onder de code CARENT niet per se betekent dat er sprake is van een criminele activiteit. Een registratie onder CARENT kan bijvoorbeeld ook betrekking hebben op een controle van een bestuurder van een huurmotorvoertuig zonder dat daar een crimineel feit aan de orde is.

Resultaten

Over de periode 2016 tot en met 2018 staan in totaal 1.382 incidenten geregistreerd onder de projectcode CARENT. Zie tabel 3.1 voor een verdeling naar de eenheden. De drie zuidelijke eenheden (Zeeland-West-Brabant, Limburg en Oost-Brabant) registreren de meeste incidenten.

Tabel 3.1 – Aantal geregistreerde incidenten onder de projectcode CARENT in de periode 2016 tot en met 2018 naar eenheid

Eenheid	aantal	percentage
Eenheid Zeeland-West-Brabant	534	38,6%
Eenheid Limburg	286	20,7%
Eenheid Oost-Brabant	249	18,0%
Eenheid Midden-Nederland	138	10,0%
Eenheid Noord-Nederland	84	6,1%
Eenheid Oost-Nederland	39	2,8%
Eenheid Noord-Holland	8	0,6%
Eenheid Rotterdam	6	0,4%
Eenheid Den Haag	5	0,4%
Eenheid Amsterdam	4	0,3%
Eenheid onbekend	29	2,1%
Totaal	1.382	100%

Bron: BVH

De ontwikkeling over de jaren laat zien dat de drie zuidelijke eenheden in 2016 als enige gebruik maakten van de projectcode. In 2017 zijn daar nog drie andere eenheden mee gestart (Midden-Nederland, Noord-Nederland en Oost-Nederland) en in 2018 maakten alle eenheden gebruik van de projectcode CARENT. Tussen 2016 en 2018 is het aantal registraties verdrievoudigd van 247 incidenten in 2016 naar 366 incidenten in 2017 tot 770 incidenten in 2018.

Deze ontwikkeling is vooral toe te schrijven aan de toename van incidenten in CARENT die zijn geregistreerd door de drie zuidelijke eenheden. Daarnaast levert de eenheid Midden-Nederland in 2018 een substantiële bijdrage aan de registratie van incidenten in CARENT. Meer dan driekwart (82,5%) van de incidenten registraties in CARENT in 2018 zijn afkomstig van de vier voornoemde eenheden. Zoals eerder aangegeven, wil dat niet zeggen dat daar meer incidenten in relatie tot huurmotorvoertuigen plaatsvinden maar dat de projectcode intensiever wordt gebruikt.

De geregistreerde incidenten in CARENT kunnen beschouwd worden als een ondergrens van incidenten waarbij huurmotorvoertuigen op een of andere manier een rol spelen. Die data bieden onvoldoende grond om te spreken van

daadwerkelijke betrokkenheid van huurmotorvoertuigen bij criminaliteit. Om een beeld te geven van de incidenten waarop de registraties in CARENT betrekking hebben, is in tabel 3.2 een indeling gemaakt naar de incidenttypen.

Tabel 3.2 - Aantal geregistreerde incidenten onder de projectcode CARENT in de periode 2016 tot en met 2018 naar type incident

Type incident	aantal	percentage
Verkeer	580	42,0%
Verdachte situatie	396	28,7%
Drugs	84	6,1%
Vermogen	36	2,6%
Geweld	10	0,7%
Wapens	6	0,4%
Overig	270	19,5%
Totaal	1.382	100%

Bron: BVH

Te zien is dat incidenten in relatie tot verkeer verreweg het vaakst (42%) in de registraties in CARENT voorkomen. Het gaat dan in hoofdzaak om (niet nader te duiden) overige verkeerszaken (80,1%). Daarnaast bevat deze categorie een gelijkmatige verdeling over verkeersongevallen, agressief of onveilig gedrag, rijden onder invloed, rijden zonder (geldig) rijbewijs en andere verkeersovertredingen. Op de tweede plaats bevat CARENT registraties van incidenten met betrekking tot verdachte situaties (28,7%). Deze kunnen niet nader worden geduid. Daarna komen – met grote afstand op de derde plaats – druggerelateerde incidenten voor in CARENT (6,1%). In de meeste gevallen (73,8%) gaat het dan om het aantreffen, bezit of het verhandelen van drugs. In de resterende registraties binnen de categorie druggerelateerde incidenten gaat het om het vervaardigen van drugs of overige drugsdelicten. Op de vierde plaats staan vermogensgerelateerde incidenten (2,6%) onder de projectcode CARENT geregistreerd. Hierbij gaat het veelal om incidenten gerelateerd aan diefstal, verduistering of heling (55,5%). Witwassen (30,6%) en fraudegerelateerde incidenten (13,9%) vormen de andere type incidenten onder de categorie vermogensgerelateerde incidenten. Ten slotte zijn er enkele incidenten met betrekking tot geweld (vernietiging en mishandeling) en (bezit van) wapens geregistreerd onder CARENT. Binnen de categorie overige inci-

denten (19,5%) gaat het in de helft van de registraties (51,5%) om afhandeling van overige meldingen zonder nadere specificatie. Daarnaast bevat deze categorie overlastsituaties (22,2%), signaleringen (9,2%) en nog enkele overige incidenten.

Summ-IT

Wanneer de politie naar aanleiding van een incident een opsporingsonderzoek start, worden alle stappen in het opsporingsproces, vanaf een aangifte of signaal tot aan de oplevering van het procesdossier, in Summ-IT vastgelegd. Om de aard en omvang van de feitelijke betrokkenheid van huurmotorvoertuigen bij (aan ondermijning gerelateerde) criminele activiteiten nauwkeuriger te kunnen bepalen, is door de Nationale Politie een analyse uitgevoerd in Summ-IT.

De Nationale Politie heeft binnen Summ-IT op basis van zoektermen een extractie gemaakt van alle opsporingsonderzoeken over de periode 2016 tot en met 2018 waarin huurmotorvoertuigen voorkomen. Alvorens de resultaten te bespreken, schetsen we ook bij deze analyse enkele kanttekeningen.

Kanttekeningen

Een eerste kanttekening die we vooraf plaatsen bij de interpretatie van de resultaten van de analyse is dat het voorkomen van een huurmotorvoertuig in een opsporingsdossier niet altijd iets zegt over de wijze en mate van betrokkenheid bij criminele activiteiten. Het kan zijn dat een huurauto is gebruikt voor het plegen van criminele feiten maar het kan ook zijn dat betrokkenen in het opsporingsonderzoek gebruik maken van een huurmotorvoertuig of dat huurmotorvoertuigen anderszins voorkomen in het opsporingsdossier zonder strafbare component. Daarbij komt dat de frequentie van het voorkomen van huurauto's of huurmotorvoertuigen in de opsporingsdossiers afhankelijk is van in hoeverre rechercheurs die termen vastleggen.

Een tweede kanttekening bij de resultaten uit Summ-IT is dat ook deze analyse enkel een indicatie geeft van de aard en omvang van de betrokkenheid van huurmotorvoertuigen bij criminele activiteiten. Niet alle criminele activiteiten zijn bekend bij de politie en hetgeen wel bekend is, mondt niet altijd uit in een opsporingsonderzoek dat vervolgens in Summ-IT wordt vastgelegd. Daarnaast is het zo dat het niet voorkomen van een huurmotorvoertuig in de opsporingsdossiers hoeft niet te betekenen dat er geen gebruik is gemaakt van een huurauto door betrokkenen.

Resultaten

Over de periode 2016 tot en met 2018 staan in Summ-IT ruim dertig duizend (30.637) opsporingsonderzoeken geregistreerd. In ruim drieduizend (3.091) opsporingsonderzoeken komt eens of vaker een van de zoektermen in relatie tot huurmotorvoertuigen voor. Dat wil zeggen dat in één op de tien opsporingsonderzoeken een huurmotorvoertuig op een of andere manier een rol speelt.

De ruim drieduizend opsporingsonderzoeken waarin een huurmotorvoertuig voorkomt, hebben betrekking op een breed scala aan misdrijven. In een belangrijk deel (42%) gaat het om meerdere typen misdrijven per opsporingsonderzoek. Een nadere analyse van de categorieën van misdrijven laat zien dat de opsporingsonderzoeken met name betrekking hebben op druggerelateerde misdrijven (30%). Hieronder vallen onder andere de handel in harddrugs en/of softdrugs, hennepkwekerijen en drugslaboratoria. Daarna hebben de opsporingsonderzoeken vooral betrekking op overvallen, inbraken en diefstal (26%) waarbij het gaat om woninginbraken, bedrijfsinbraken en ramkraken en om onder meer diefstal of handel van voertuigen. Op de derde plaats zijn de opsporingsonderzoeken gericht op vermogensmisdrijven (25%) waaronder financieel economische criminaliteit, witwassen van gelden en fraude vallen. Daarna volgen geweldsmisdrijven (18%) waaronder ook feiten als bedreiging en afpersing zijn geschaard. De daaropvolgende categorie wordt gevormd door misdrijven in relatie tot wapens (14%). Deze categorie omvat het voorhanden hebben van (vuur)wapens, munitie en explosieven en de handel daarin. In een tiende van de opsporingsonderzoeken (10%) gaat het om moord. Zie tabel 3.3 voor een overzicht. Het is overigens onbekend of deze verdeling overeenkomt met die van opsporingsonderzoeken waarin geen huurmotorvoertuig voorkomt.

In hoeverre huurmotorvoertuigen daadwerkelijk een rol spelen in de opsporingsonderzoeken kan op basis van deze analyse niet vastgesteld worden; het voorkomen van een huurmotorvoertuig in het dossier zegt op zichzelf immers niets. Mogelijk is de frequentie waarmee huurmotorvoertuigen voorkomen in de opsporingsdossiers te beschouwen als voorzichtige indicatie voor de mate waarin deze een rol spelen bij de betreffende misdrijven waar de opsporing zich op richt. Wanneer zoektermen in relatie tot huurmotorvoertuigen meer dan tien keer in een opsporingsdossier voorkomen, is het wellicht aannemelijker dat deze op een of andere manier in relatie staan tot de misdrijven dan wanneer een huurmotorvoertuig slechts een enkele keer voorkomt in het dossier. Kijken we naar de frequentie dan blijkt dat in het merendeel van de 3.091 opsporingsdossiers (80,6%) de zoektermen in relatie tot huurmotorvoertuigen minder dan tien keer voorko-

men. In een vijfde van alle opsporingsonderzoeken (19,4%) komen de zoektermen regelmatig voor, namelijk meer dan tien keer in het dossier. In dertien opsporingsonderzoeken gaat het om meer dan honderd hits op een of meerdere zoektermen met uitschieters naar meer dan 300 hits.

Een verdiepende analyse laat zien dat er een verband bestaat tussen de categorieën misdrijven in relatie tot de frequentie van het voorkomen van huurmotorvoertuigen in de opsporingsdossiers. Huurmotorvoertuigen blijken (significant) vaker in de opsporingsdossiers voor te komen die betrekking hebben op meerdere typen misdrijfcategorieën tegelijkertijd (bijvoorbeeld zowel vermogensmisdrijven als drugsdelicten en moord) dan in de opsporingsdossiers die zich richten op een enkel type misdrijf (bv. alleen drugsdelicten).⁷

Tabel 3.3 – Type misdrijven waarop de geregistreerde opsporingsonderzoeken in de periode 2016 tot en met 2018 gericht zijn en het aandeel dat deze vormen van het totaal aantal opsporingsonderzoeken (N = 3.091) ⁸

Misdrijfcategorie	aantal	aandeel (%) van de opsporingsonderzoeken
Drugs	913	30%
Overval/inbraak/diefstal	799	26%
Vermogensmisdrijf	786	25%
Geweldsmisdrijf	545	18%
Wapens en munitie	429	14%
Moord	301	10%
Zeden	163	5%
Ontvoering	97	3%
Brandstichting	72	2%
Mensenhandel	58	2%
Terrorisme	49	2%
Transport- en voertuigcriminaliteit	29	1%
Internationale criminele organisatie	23	1%
Overig	365	12%
Onbekend	273	9%

Bron: Summ-IT

Het zou een verdieping van alle ruim drieduizend opsporingsonderzoeken vergen om te achterhalen welke exacte rol de huurmotorvoertuigen die in de dossiers voorkomen, spelen bij criminele activiteiten. Om daar enig inzicht in te verkrijgen, zijn de vijftien opsporingsonderzoeken waarin de zoektermen het vaakst voorkomen, bestudeerd. Dat betreft dossiers waarin de zoektermen tussen de 94 en 348 keer voorkomen. Van deze vijftien opsporingsonderzoeken zijn er in elk geval vijf waarbij gesteld kan worden dat er sprake is van het gebruik van huurmotorvoertuigen bij de uitvoering van criminele activiteiten. Hierbij gaat het om uiteenlopende misdrijven variërend van woninginbraken, drugshandel, wapenhandel en moord.⁹ In de andere tien opsporingsonderzoeken blijken de zoektermen veelvuldig in de dossiers voor te komen omdat één of meerdere betrokkenen gebruik maken van huurmotorvoertuigen. Dat hoeft niet in alle gevallen te betekenen dat het huurmotorvoertuig daadwerkelijk wordt gebruikt voor het plegen van strafbare feiten.

3.3 Resumé

Uit verschillende bronnen is af te leiden dat er in Nederland minimaal 1.200 autoverhuurbedrijven actief zijn. Daarvan zijn er circa 400 aangesloten bij brancheorganisatie BOVAG. De 1.200 bedrijven vormen een absolute ondergrens omdat dit enkel de bedrijven betreft die ingeschreven staan bij de Kamer van Koophandel. Hoeveel er daarnaast nog actief zijn, is onbekend.

In 2018 bestaat het totale wagenpark van de circa 1.200 bedrijven dat is bestemd voor de verhuur uit 86.600 voertuigen. Ten opzichte van eerdere jaren wijst dat op een groei. Zo'n driekwart van de voertuigen zijn personenauto's en een kwart bestelauto's. Circa een derde van het wagenpark is bestemd voor privédoeleinden, terwijl de rest voor zakelijke verhuur is. De gemiddelde verhuurtermijn is zeven dagen. Wat betreft de vraag naar huurmotorvoertuigen leert een internetsearch dat er maandelijks gemiddeld 40.000 keer gezocht wordt naar autoverhuur.

In het waarschuwingssysteem ELENA kunnen bedrijven die bij BOVAG zijn aangesloten persoonsgegevens van bepaalde categorieën huurders uitwisselen. Het gaat dan om huurders die onwenselijk onrechtmatige of hinderlijke gedragingen hebben getoond. Het aantal registraties in ELENA wisselt continu omdat het een dynamisch systeem is. Op een willekeurige dag staan er volgens BOVAG bijna 7.000 registraties in het systeem. Gemiddeld zijn dat zestien registraties per aangesloten bedrijf maar omdat niet alle bedrijven (even actief) gebruik maken van

ELENA biedt dat enkel een indicatie. Registraties die gaan over het plegen van strafbare feiten met de huurauto zijn er weinig (1,6%). De registraties gaan voornamelijk over gedragingen die het verhuurbedrijf direct benadelen zoals wanbetalingen en diefstal van het voertuig.

Politiefunctionarissen kunnen incidenten waarbij huurmotorvoertuigen een rol spelen, registreren onder de speciaal daarvoor ontwikkelde code CARENT in BVH. In de periode 2016 tot en met 2018 staan er 1.382 registraties in. Deze registraties hebben voor een belangrijk deel (42%) betrekking op verkeersincidenten. Daarnaast gaat het om niet nader te duiden 'verdachte situaties' (29%). Daarna, maar in een minimaal deel, gaat het om druggerelateerde incidenten (6%) en vermogensgerelateerde incidenten (3%). In welke mate de registraties in CARENT betrekking hebben op daadwerkelijke betrokkenheid van huurmotorvoertuigen bij criminele activiteiten is niet vast te stellen.

De registraties in CARENT bieden enkel een indicatie van de omvang en de aard van de geregistreerde incidenten waarbij een huurmotorvoertuig een rol speelt. Niet elke eenheid en elke diender maakt even gedisciplineerd gebruik van de projectcode waardoor de registraties in CARENT een onvolledig beeld geven. Bovendien betekent een registratie in CARENT niet per definitie dat er sprake is van betrokkenheid van een huurmotorvoertuig bij een strafbaar feit.

In de periode 2016 tot en met 2018 staan bij de Nationale Politie ruim 30.000 opsporingsonderzoeken geregistreerd in het daarvoor bestemde systeem Summit. In ruim 3.000 van die onderzoeken (10%) komt (aan de hand van een analyse met zoektermen) een huurmotorvoertuig voor. Deze onderzoeken gaan vooral om druggerelateerde misdrijven (30%), overval, inbraak of diefstal (26%), vermogensmisdrijven zoals witwassen en fraude (25%), geweldsmisdrijven (18%), misdrijven in relatie tot wapens en munitie (14%) en levensdelicten (10%).

Deze gegevens bieden een beeld van de aard van de misdrijven maar de feitelijke rol die een huurmotorvoertuig in die zaken speelt, kan op basis van de analyse niet worden vastgesteld. De ruim 3.000 zaken betreffen onderzoeken waarin een huurmotorvoertuig minimaal eenmaal in het opsporingsdossier staat vermeld. In een vijfde van de dossiers komen termen in relatie tot een huurmotorvoertuig frequent, meer dan tien keer, voor met uitschieters naar meer dan honderd keer. De dossiers waarin huurmotorvoertuigen het meest frequent voorkomen, gaan over uiteenlopende misdrijven variërend van woninginbraken, drugshandel, wapenhandel en moord.

Zoals voor de CARENT registraties geldt, bieden de resultaten uit de Summ-IT analyse enkel een indicatie van de aard en omvang van misdrijven waar huur-motorvoertuigen in voorkomen en waar de politie zich in de opsporing op richt.

Eindnoten

1. In maart 2019 telt de BOVAG Ledenadministratie 413 verhuurbedrijven (inclusief filialen).
2. Bron:<https://mijn.bovag.nl/getattachment/Actueel/Nieuws/2019/januari/Bezettingsgraad-en-verhuurtermijn-van-huurauto%E2%80%99g/Onderzoek-VHRcongres-2019.pdf?lang=nl-NL>
3. Dit betreft een schatting van BOVAG op basis van een marktsearch binnen het bestand van de KvK in 2010. Een analyse van de data van het CBS leert dat deze schatting in de buurt komt van de actuele registraties bij de KvK: in het eerste kwartaal van 2019 staan 1.055 bedrijven geregistreerd onder de SBI-code 771 (het verhuren en leasen van auto's).
4. Pure Internet Marketing is een bureau dat zich bezighoudt met online marketing. Zij hebben voor ons een zoekwoordenonderzoek uitgevoerd naar de zoekwoorden met de meeste volumes. Om de meest 'populaire' combinaties van zoekwoorden te vinden, zijn de suggesties van Google gevolgd.
5. <https://mijn.bovag.nl/getattachment/Actueel/Nieuws/2019/januari/Bezettingsgraad-en-verhuurtermijn-van-huurauto%E2%80%99g/Onderzoek-VHRcongres-2019.pdf?lang=nl-NL>
6. BOVAG (2017). Protocol ELENA. Te raadplegen via <https://www.bovag.nl/BovagWebsite/media/BovagMediaFiles/Downloads/Protocol-Elena.pdf>
7. $p < 0.05$.
8. Omdat een deel van de opsporingsonderzoeken op meerdere typen misdrijven betrekking hebben, telt het totaal op tot meer dan 100 procent.
9. Deze vijf opsporingsonderzoeken zijn in casestudies nader bestudeerd. De resultaten daarvan komen aan bod in hoofdstuk 6 over de opsporing.

4 Kennis uit de praktijk

Ter verdieping van open bronnen en geregistreerde data zijn interviews gehouden met twintig vertegenwoordigers van zowel publieke als private partijen die beroepshalve betrokkenheid hebben bij huurmotorvoertuigen. Dat betreft politiefunctionarissen van diverse regionale eenheden in Nederland en politiefunctionarissen van de Federale Gerechtelijke Politie in België. Daarnaast is gesproken met medewerkers van Regionale Informatie en Expertise Centra (RIEC's) en een gemeente. Ten slotte zijn interviews gevoerd met vertegenwoordigers van BOVAG en de eigenaren van verhuurbedrijven. In dit hoofdstuk wordt de kennis uit de praktijk ten aanzien van huurmotorvoertuigen in relatie tot criminaliteit geschetst. Achtereenvolgens wordt ingegaan op wat de autoverhuurbranche inhoudt, welke misstanden er in de praktijk worden gezien en welke oplossingsrichtingen er denkbaar zijn in de strijd tegen misbruik van de verhuurbranche voor criminele doeleinden. Het hoofdstuk besluit met een resumé.

4.1 De autoverhuurbranche

Wat is nu eigenlijk de definitie van 'de autoverhuurbranche'? Deze vraag werpen zowel autoverhuurders als functionarissen van de publieke partijen op. In hun optiek is 'de branche' de bonafide bedrijfstak. Het probleem dat bestaat, is dat er malafide bedrijven actief zijn die de markt vervuilen en op die manier de bonafide verhuurbranche criminaliseren. De eigenaar van een verhuurbedrijf wijt de kwetsbaarheid van de branche onder andere aan het exorbitante aanbod aan verhuurbedrijven dat binnen een bepaald gebied gevestigd is. 'Alleen al in Zuid-West-Brabant zitten bijna tachtig verhuurbedrijven. Door dat hoge aantal is het ondenkbaar dat deze alleen maar op een legale manier omzet draaien', stelt hij. Daarmee duidt de verhuurder op de aanwezigheid van malafide verhuurbedrijven die illegale inkomsten verwerven en daarnaast concurreren met de bonafide bedrijven. Een andere verhuurder sluit zich daarbij aan en stelt dat er in die regio wellicht twintig tot dertig verhuurbedrijven volstaan: 'Alles wat daar extra is gevestigd, is vermoedelijk crimineel van aard'.

De politie probeert zicht te krijgen op de omvang van het feitelijk aantal verhuurbedrijven in de afzonderlijke regionale eenheden door tellingen te verrichten op basis van diverse bronnen. Ter indicatie: in zowel de eenheid Oost-Brabant als de eenheid Zeeland-West-Brabant komt de politie uit op zo'n driehonderd bedrijven en in Rotterdam op circa tweehonderd bedrijven. In andere eenheden is de telling gaande of moet deze nog verricht worden. Hoewel er veel variaties in bedrijven zijn die bewuste dan wel onbewuste betrokkenheid hebben bij criminele activiteiten zijn respondenten het erover eens dat bedrijven die voor en door criminelen zijn opgericht per definitie malafide zijn.

Uit de interviews komt naar voren dat het aantal aanvragen voor een lidmaatschap van BOVAG nog nooit zo hard is toegenomen als in de laatste jaren. Daar staat tegenover dat er ook nog nooit zoveel aanvragen zijn afgewezen omdat de bedrijven niet aan de eisen voldeden. De verklaring die daarvoor gegeven wordt, is dat bedrijven lid proberen te worden bij BOVAG als dekmantel voor malafide ondernemerschap.

Wat het lastig maakt om goed zicht te krijgen op de duiding en omvang van de verhuurbranche is dat er diverse bedrijfsvormen bestaan waarbinnen voertuigen worden verhuurd. Behalve dat er bedrijven zijn die zich exclusief richten op de verhuur van voertuigen zijn er bedrijven die naast de verkoop en/of reparatie van auto's voertuigen verhuren. In nog ruimere zin is er ook sprake van een vorm van verhuur wanneer garages of dealers als service een leenauto meegeven aan de klant. Naast de verhuur van voertuigen bestaat er ten slotte een markt voor het leasen van voertuigen wat in feite verhuur voor langere tijd is. Een tussenvariant betreft de shortlease waarin het huren van een voertuig voor enkele maanden mogelijk is. Wat de branche nog gecompliceerder maakt, is dat verhuurbedrijven hun voertuigen van andere bedrijven kunnen betrekken en deze al dan niet weer onderverhuren aan een ander bedrijf.

4.2 Criminaliteit en misstanden

Respondenten van zowel publieke als private partijen zijn het er over eens dat de autoverhuurbranche kwetsbaar is voor criminaliteit. De eigenaar van een verhuurbedrijf stelt dat elke bonafide verhuurder er mee te maken heeft. Huurmotorvoertuigen worden op verschillende manieren voor criminele doeleinden gebruikt. Voor alle varianten geldt dat een verhuurbedrijf (of zijn werknemers) onbewust dan wel bewust betrokken is bij criminaliteit. Bij onbewuste betrokkenheid draagt een verhuurder geen kennis van het oneigenlijk gebruik van zijn voertuigen. In het geval van bewuste betrokkenheid bij criminaliteit

kan het zijn dat de verhuurder vrijwillig meewerkt maar het kan ook zijn dat hij door middel van intimidatie, bedreiging of afpersing onder druk wordt gezet om medewerking te verlenen. Bewust faciliteren van criminele activiteiten door middel van autoverhuur valt in de categorie malafide ondernemerschap. Hiertoe behoren bedrijven die puur en alleen voor en door criminelen zijn opgericht met als doel het faciliteren van illegale activiteiten. We presenteren hierna de varianten van criminaliteit en misstanden die volgens de geïnterviewden uit de praktijk naar voren komen en die soms met elkaar samenhangen.

Anoniem rijden

Wat veelvuldig naar voren wordt gebracht, is dat auto's worden gehuurd door criminelen om zich anoniem te kunnen verplaatsen en op die manier onder de radar proberen te blijven. Politiefunctionarissen geven aan dat er bij heel veel controles 'bekenden' in huurauto's blijken te rijden. In de praktijk blijkt dat leden van criminele organisaties die in diverse opsporingsonderzoeken naar voren komen, opduiken in huurauto's. Een politiefunctionaris zegt: 'Bijzonder is dat deze criminelen ook gewoon een eigen auto hebben maar daar kennelijk niet in rijden'. Een verklaring voor de voorkeur die criminelen voor huurmotorvoertuigen hebben, is dat zij niet alleen anoniem rijden maar ook dat zij er geen last van hebben als de huurauto bij aanhouding in beslag wordt genomen. Door kortstondig in een huurmotorvoertuig te rijden en deze daarna weer voor een ander huurmotorvoertuig om te ruilen, wordt getracht de pakkans zo laag mogelijk te houden. Behalve dat zij zichzelf minder bij de politie in de kijker spelen, zijn zij ook voor rivaliserende criminelen minder zichtbaar. Praktijkvoorbeelden leren overigens dat dat niet altijd opgaat: er zijn meerdere voorbeelden van criminelen die in hun huurauto geliquideerd zijn dan wel slachtoffer zijn geweest van een poging tot moord doordat er bijvoorbeeld een bom onder het voertuig was geplaatst. Overigens is er ook een categorie huurders die juist wel wil opvallen met hun voertuig. Hier betreft het criminelen die een luxe auto huren om zichzelf een status te geven: 'flashgedrag'.

Op zichzelf kan het rijden in een huurauto door criminelen niet als criminele activiteit worden beschouwd en voor de verhuurbedrijven levert dat niet direct problemen op. Althans wanneer er netjes wordt betaald en er correct met het voertuig wordt omgegaan.

Witwassen

Wanneer criminelen langdurig tegen contante betaling in huurmotorvoertuigen rijden, is er reden om aan te nemen dat het huren van een voertuig crimi-

nele doeleinden heeft. Zodra het om grote en oplopende bedragen gaat, kan het namelijk zijn dat er sprake is van witwassen van gelden. In dat geval vormt het verhuurbedrijf al dan niet bewust een faciliterende schakel. Als voorbeeld van bewuste betrokkenheid bij witwaspraktijken noemt een politiefunctionaris een casus waarin een grote crimineel de eigenaar van een verhuurbedrijf dertigduizend euro cash betaalt – ‘zwart onder de tafel’ – en in ruil daarvoor elke week een andere auto meeneemt.

Een deel van de verhuurbedrijven verhuurt voertuigen aan bedrijven die deze tijdelijk nodig hebben. Er is dan geen zicht op wat daar vervolgens mee gebeurt. ‘We screenen de bedrijven wel waar we aan verhuren maar het is voor ons ontzettend moeilijk om erachter te komen of de auto’s vervolgens niet worden doorverhuurd’, vertelt de eigenaar van een verhuurbedrijf. Dat illustreert hij met een incident waarbij hij er via via is achter gekomen dat er ‘gevaarlijke personen met vuurwapens’ in zijn voertuigen rondreden. Deze vorm van doorverhuren kan ook met criminele intenties gebeuren. Een politiefunctionaris noemt het voorbeeld van een bedrijf dat auto’s least om deze vervolgens te verhuren. ‘Zij hebben dan zelf geen auto’s op naam staan’. In deze casus ging het om een klein type auto (Toyota Aygo) tegen een hoog tarief van zo’n tweeduizend euro per maand: ‘Dat is teveel voor dergelijke kleine autootjes’.

Oplichting, verduistering en diefstal

Criminaliteit waar het verhuurbedrijf zelf slachtoffer van is, zijn vormen van oplichting, diefstal en verduistering. Denk daarbij aan wanbetalingen, voertuig-diefstal en diefstal uit een huurmotorvoertuig (bijvoorbeeld aircogas). Hiermee heeft vrijwel elk verhuurbedrijf in mindere of sterkere mate te maken. Zo worden voertuigen kort na de huur in Nederland of over de grens ‘koudgezet’ en bijvoorbeeld in een container gereden om deze uit het zicht te brengen. Vervolgens wordt de auto ofwel gestript voor onderdelen ofwel omgekat en al dan niet het land uit getransporteerd. De eigenaar van een groot verhuurbedrijf vertelt over de periode van twintig jaar circa 180 auto’s te zijn kwijtgeraakt: ‘Een groot gedeelte daarvan rijdt nog steeds maar deze auto’s zijn omgekat’. Hij heeft informatie dat er een aantal rondrijdt in Afrikaanse landen en dat er gestolen, luxe huurauto’s in bijvoorbeeld Rusland zijn gesignaleerd.

Transport van illegale goederen

Het gebruik van huurmotorvoertuigen voor het transport van illegale goederen wordt door alle respondenten als veelvoorkomend probleem genoemd.

Voorbeelden zijn het transporteren van goederen zoals drugs(afval), precursoren, geld en wapens. Vaak gaan zij daarbij de landsgrenzen over. Of er met huurmotorvoertuigen mogelijk illegale goederen zijn vervoerd, kan in de praktijk blijken uit zeer grote afstanden die er in een relatief korte huurperiode zijn afgelegd. 'Wij hanteren vrije kilometers waardoor er na een weekend ineens 6.000 kilometer op de teller kan staan. Waar die huurauto dan geweest is, weet ik niet maar wanneer ik na een paar maanden een bekeuring uit Joegoslavië ontvang, weet ik wel hoe laat het is', vertelt een verhuurder. Een ander voorbeeld is dat van een voertuig dat in twee dagen tijd 300 kilometer heeft afgelegd en in die tijd vijftig keer is gestopt. Dat kan wijzen op het dealen vanuit het huurmotorvoertuig. Volgens politiefunctionarissen wordt het dealen van drugs vanuit huurmotorvoertuigen met name door de 'wat kleinere' drugscriminelen gedaan. Een politiefunctionaris vult aan dat er in relatie tot hennep en synthetische drugs vooral huurbusjes worden gebruikt. RIEC-medewerkers vullen aan dat er huurbusjes zijn aangetroffen die zijn omgebouwd om al rijdende drugsafval te lozen. Ook de media maken hier steeds vaker melding van.¹

De eigenaar van een verhuurbedrijf vertelt de meeste huurmotorvoertuigen in nette staat terug te krijgen 'want die gasten willen niet opvallen'. Hij heeft echter ook meegemaakt dat er in teruggebrachte voertuigen nog wapens of verdovende middelen werden gevonden: 'Ik heb een keer meegemaakt dat ik een voertuig terug kreeg vol met vaten'. Ook de eigenaren van andere verhuurbedrijven vertellen dat zij hebben meegemaakt dat voertuigen werden teruggebracht met daarin vuurwapens of drugs(afval). 'Men weet dat elk voertuig bij het retourneren wordt gecontroleerd dus dan heeft de criminele huurder een fout gemaakt', verklaart een van hen.

Wat volgens de Nederlandse en Belgische politie ook voorkomt, is dat er (in principe) legale goederen voor criminele doeleinden worden vervoerd. Daarbij moet worden gedacht aan chemicaliën die gebruikt worden voor het vervaardigen van explosieven of verdovende middelen. 'Met een huurbusje of huurauto worden dan bij verschillende bouwmarkten producten verzameld en vervoerd', vertelt een Belgische politiefunctionaris.

Transport in verborgen ruimten

Bij het transporteren van illegale goederen wordt soms gebruik gemaakt van verborgen ruimten. De eigenaar van een verhuurbedrijf denkt dat er dan veelal gebruik wordt gemaakt van reeds bestaande holle ruimten in de auto en dat er niet zozeer sprake is van het creëren van verborgen ruimten door de auto's te

prepareren. ‘Wanneer de auto van de fabriek komt, zitten er al ruimtes in die je kunt gebruiken voor het verbergen van spullen, zoals achter het rooster van de airco’, licht hij toe. Een andere verhuurder vertelt dat illegale goederen bijvoorbeeld worden verborgen in de dakplaten van een voertuig: ‘De dakplaten zijn gescheiden van de bovenzijde van het dak waardoor er tonnen aan contant geld in verstopt kunnen worden’. Er zijn voorbeelden dat een verhuurbedrijf bij het terugkrijgen van een huurauto bemerkt dat er in de auto panelen los zitten. Het kan dan zijn dat de auto gebruikt is voor het vervoeren van illegale goederen die al dan niet in verborgen ruimten zijn verstopt.

De ontdekking van verborgen ruimten door opsporingsinstanties wijst uit dat de toegang tot de ruimten in de praktijk soms vernuftig in elkaar zit. ‘Zo gaan die ruimten elektronisch open door bijvoorbeeld drie vingers onder de ene stoel te plaatsen en een vinger onder de ander stoel. Maar ook bijvoorbeeld door je neus tegen de spiegel te leggen’, vertelt een politiefunctionaris. De verborgen ruimten zijn *custom made* wat wil zeggen dat er bij de verschillende typen auto’s wordt gekeken wat er mogelijk is. Volgens RIEC-medewerkers gaat het bij het gros van de huurmotorvoertuigen met verborgen ruimten om kleinere, onopvallende modellen. De driedeurs Volkswagen Polo wordt genoemd als ‘geliefde’ auto om verborgen ruimten te gebruiken.

Behalve wapens, drugs en geld worden er soms ook heel andere goederen in verborgen compartimenten aangetroffen, zoals een bitcoinmachine. De politie geeft aan vooralsnog slecht zicht te hebben op wie de bouwers van geprepareerde auto’s zijn: ‘Dat is een professie en het is lastig te achterhalen wie dat doen’.

Diefstal, inbraken, ramkraken

Huurmotorvoertuigen worden ook gebruikt als vervoermiddel voor het plegen van diefstallen, inbraken en overvallen. De politie signaleert daarnaast dat er met huurmotorvoertuigen door het hele land, maar ook over de grenzen, wordt gereden om inbraken te plegen in woningen en bedrijven. Dat het niet altijd om zware vormen van criminaliteit gaat, toont een RIEC-medewerker aan met het voorbeeld dat huurauto’s zijn gebruikt om bij supermarkten flessen te stelen om deze vervolgens bij een andere supermarkt voor geld weer in te leveren. Voor ram- en plofkraken wordt doorgaans gebruik gemaakt van huurbusjes. Hier ondervindt de verhuurder direct last van omdat het voertuig beschadigd is of niet meer terug komt.

Levensdelicten

De meest ernstige vorm van criminaliteit die wordt gepleegd met gebruikmaking van een huurmotorvoertuig zijn levensdelicten. Ten eerste vallen daar liquidaties onder. Naast dat de schutters gestolen auto's gebruiken, wordt er gebruik gemaakt van huurmotorvoertuigen. In de kringen waarin liquidaties zich afspeelen, zijn dat soms snelle, luxe voertuigen zoals BMW's en Audi's maar ook komen minder opvallende auto's zoals Kia's voor. Een welbekend voorbeeld is de moord op Willem Endstra in 2004 in Amsterdam. Enkele weken na de liquidatie werd elders in het land een langdurig foutgeparkeerde huurauto weggesleept en teruggebracht naar het verhuurbedrijf. Bij het schoonmaken van de wagen werd het moordwapen gevonden. De huurauto zou zijn gestolen. Maar er zijn ook recentere voorbeelden van het gebruik van huurmotorvoertuigen bij liquidaties. Zo werd er bij de liquidatie van Ergin Basakci in Rotterdam in 2017 gebruik gemaakt van meerdere huurmotorvoertuigen die later in brand zijn gestoken.

Onder levensdelicten kan ook terrorisme worden geschaard. Als Parijs in 2015 wordt geconfronteerd met aanslagen blijken huurmotorvoertuigen een rol te spelen. Vast staat dat de auto's die de terroristen in Parijs gebruikten, waren gehuurd in België. In de buurt van de concertzaal Bataclan waar zich een moordpartij voltrok, werd een huurauto met een Belgische kentekenplaat aangetroffen. De Renault Clio bleek door een van de daders te zijn gehuurd in Brussel om daarmee – volgepakt met wapens, explosieven en bomgordels – naar Parijs te rijden. Na de aanslagen reed een Fransman met weer een andere huurauto terug naar Brussel. Ook bij de aanslagen in en rond Brussel in 2016 waarbij 35 doden vielen, speelden huurmotorvoertuigen een rol. 'Randfiguren' van de dadergroep hebben gedurende enkele weken een auto gehuurd in Duitsland en deze vervolgens onderverhuurd. 'Dan weet je helemaal niet meer wie er in de auto rijdt', zegt een politiefunctaris daarover.

Grensoverschrijdende criminaliteit

De criminele activiteiten die met huurmotorvoertuigen worden gepleegd, kunnen grensoverschrijdend zijn. Er worden door de politie in binnen- en buitenland reisbewegingen met huurmotorvoertuigen geconstateerd tussen Nederland en de omliggende landen. De Belgische politie bemerkt een opvallende verschuiving van huurauto's van Nederland naar België: 'Het zijn hallucinante cijfers'. Zij constateren dat er auto's worden gehuurd bij malafide verhuurbedrijven in Nederland en Duitsland die vervolgens worden onderverhuurd in België. Een Belgische politiefunctaris geeft aan dat er in België veel Belgische criminelen worden gespot in een Duits voertuig dat in Nederland is gehuurd.

Zoals hij aangeeft, wordt het nog problematischer wanneer de criminele activiteiten dan in weer een ander land worden gepleegd zoals Frankrijk. In het zuiden van Nederland worden volgens Nederlandse politiefunctionarissen veel huurmotorvoertuigen met Belgische kentekens gespot.

De verhuur van voertuigen in Duitsland wordt voor Nederland en België als een probleem gezien. Ook vanuit Duitsland krijgt de Nederlandse politie meldingen dat er daar steeds meer Nederlanders auto's komen huren. Indien er in Nederland gedurende een korte periode gebruik wordt gemaakt van een voertuig met een buitenlands kenteken kan er een beroep worden gedaan op vrijstelling van voertuigbelasting (bpm). Deze vrijstelling geldt voor maximaal twee weken. Hier wordt in de praktijk door huurders gecalculeerd gebruik van gemaakt door binnen die periode de huurauto in het buitenland weer om te ruilen voor een andere huurauto. Een politiefunctionaris geeft aan dat met name de grotere Nederlandse criminelen op die manier te werk gaan.

Georganiseerde misdaad

Door de politie en de medewerkers van de RIEC's wordt aangegeven dat de georganiseerde misdaad gebruik maakt van huurmotorvoertuigen voor een of meerdere van de voornoemde doeleinden. Een RIEC-medewerker voert daarnaast aan dat verhuurbedrijven die voor en door criminelen zijn opgericht een breder doel kunnen dienen: een dekmantel voor allerlei uitwassen. Zo zijn er voorbeelden dat dergelijke malafide verhuurbedrijven ontmoetingsplaatsen zijn voor criminelen: 'De garages doen soms dienst als clubhuizen'. Specifiek worden daarbij leden van Outlaw Motorcycle Gangs (OMG's) genoemd. Daarnaast kunnen malafide verhuurbedrijven worden benut voor het in dienst nemen van criminelen door middel van valse arbeidscontracten.

4.3 Casuïstiek

In de interviews met de verhuurbedrijven komt uiteenlopende casuïstiek naar voren waarin zij slachtoffer zijn geworden van het gebruik van huurmotorvoertuigen voor criminele doeleinden. De voorbeelden die worden genoemd hebben voornamelijk betrekking op verduistering van voertuigen en het gebruik van een huurmotorvoertuig voor drugstransport. Hierna worden drie casus geschetst.

Verduistering

Uit de interviews komen twee voorvallen naar voren waarin de verhuurbedrijven slachtoffer zijn geweest van verduistering van het huurmotorvoertuig dan wel een poging daartoe.

Casus A - Omkatten van een huurmotorvoertuig

Een jongen huurt bij een verhuurbedrijf een bus voor de periode van een week. Hij betaalt het totale bedrag met contant geld. De bus wordt echter na een week niet terug gebracht. Uiteindelijk wordt de verhuurder enige dagen na het verstrijken van de verhuurtermijn gebeld dat de jongen met de auto in Duitsland is gezien. De jongen is naar eigen zeggen even uitgestapt waarna anderen met de auto weg zijn gereden. Er is dus sprake van verduistering van het huurmotorvoertuig. De verhuurder gaat via internet op zoek naar de jongen aan wie hij de auto heeft verhuurd en komt op die manier achter de identiteit van diens vader. Hij bezoekt vervolgens de ouders. Zij geven aan zich te verbazen dat hun zoon een auto heeft gehuurd omdat hij geen geld had. De verhuurder en de ouders van de jongen concluderen daarop dat hij voor het karretje is gespannen door de 'verkeerde mensen'. Enkele dagen later komt de verhuurder erachter waar zijn auto zich bevindt. Hij is echter te laat: de auto is dan al omgekat en niet meer herkenbaar.

Bron: Verhuurbedrijf

Bij de beschrijving van voornoemde casus A is het verhuurbedrijf de dupe geworden van een vooropgezet plan om een huurmotorvoertuig te verduisteren met als doel deze om te katten. Criminelen hebben een jongen gebruikt als katvanger en als bestuurder om het voertuig de grens over te rijden. De verhuurder geeft bij deze casus aan dat ze de jongen er betrouwbaar uit vonden zien en daarom akkoord zijn gegaan met een betaling in contant geld. Ook drukte bij het bedrijf speelde een rol: 'Toen wij de auto aan hem verhuurden, waren wij erg druk. Zodoende slipte deze verhuur er doorheen', vertelt de eigenaar. Later kwam het verhuurbedrijf er achter dat de jongen een discutabel huurverleden had. Dit voorval heeft er voor gezorgd dat de verhuurder naar eigen zeggen beter is gaan opletten: 'Je moet dan ook echt je regels goed op orde hebben en beducht zijn op eventuele binnenkomst van criminelen, want als ze eenmaal binnen staan en ze gaan het gesprek aan is het vaak al mis'. De verhuurder geeft aan dat het betalen met contant geld bij zijn bedrijf voortaan uitgesloten is.

Casus B – Verduistering van een huurmotorvoertuig

Op de dag dat Nederland Sinterklaas viert, komt er vlak voor sluitingstijd een Roemeense vrouw bij een verhuurbedrijf binnen die graag een bus wil huren. Omdat de eigenaar en het personeel van het verhuurbedrijf op dat moment op het punt staan om naar huis te gaan, geven zij de bus aan de vrouw mee zonder een uitgebreide identiteitscheck te doen. Later wordt de eigenaar van het verhuurbedrijf door de Douane gebeld die bij de Poolse grens staat te controleren. De Douane had de bus met daarin negen inzittenden gecontroleerd. Daarbij werd geconstateerd dat de chauffeur van het voertuig niet de persoon was die op de huurovereenkomst stond. De vrouw die op de huurovereenkomst stond, bleek een Roemeense vrouw wiens adresgegevens betrekking hadden op een hotel in Nederland. De huurster van de bus was bovendien zelf niet aanwezig. De Douane heeft de chauffeur van de bus uiteindelijk aangehouden voor de verduistering van een huurauto. De bus is uiteindelijk weer terug bezorgd bij het verhuurbedrijf.

Bron: Verhuurbedrijf

De eigenaar van het verhuurbedrijf uit casus B is de Douane erkentelijk dat hij over het aantreffen van zijn bus is gecontacteerd: 'Indien de Douane dit niet had gedaan en zij de grens bij Polen over waren gestoken, was ik mijn bus kwijt geweest'. Dat het heeft kunnen gebeuren, komt volgens het verhuurbedrijf door de timing en onoplettendheid. De crimineel heeft hier misbruik van gemaakt: 'Er zijn altijd momenten waarop dit soort dingen er doorheen glippen'.

Drugstransport

De derde casus die een verhuurbedrijf met ons heeft gedeeld, handelt over drugstransport met een huurmotorvoertuig.

Casus C - Vervoer van drugsafval

Een man bezoekt een verhuurbedrijf in een dorp en geeft aan een busje te willen huren. Het verhuurbedrijf controleert zijn legitimatie en checkt zijn gegevens in het waarschuwingssysteem ELENA. De baliemedewerker constateert dat er geen bijzonderheden zijn en verhuurt de bus aan de man. Later ontvangt het verhuurbedrijf een bericht van de politie dat het huurmotorvoertuig in beslag is genomen. Er bleken twee vaten van elk 200 liter met xtc-afval in te staan. Omdat de bus afkomstig is van het verhuurbedrijf wordt de eigenaar door de politie voor verhoor opgeroepen. De huurder van de bus had bovendien aangegeven dat de politie in gesprek moest gaan met de eigenaar van het verhuurbedrijf. De verhuurder zegt daarover: 'Hij koos voor de weg van de minste weerstand, want zijn opdrachtgever zou hij natuurlijk niet verraden'. De politie geeft in het verhoor aan al langer op een netwerk te Rechercheren bestaande uit een aantal bedrijven, stromannen en criminelen. De eigenaar van het verhuurbedrijf reageert niets met het geheel te maken te hebben. Hij verklaart: 'Het verdienmodel van 400 liter xtc afval is zo'n miljoen euro, misschien wel veel meer. Dan zou ik wel gek zijn om met mijn eigen bus te laten rijden'. Twee weken na het verhoor onderzoekt de politie alle administratie van het verhuurbedrijf. Uiteindelijk wordt geconcludeerd dat het verhuurbedrijf geen betrokkenheid heeft bij het criminele netwerk. De verhuurder heeft voldaan aan de dubbele identiteitscheck: het controleren van het paspoort en het rijbewijs van de huurder. Aan niets had hij kunnen vermoeden dat er sprake was van een stroman.

Bron: Verhuurbedrijf

Casus C heeft veel impact gehad op het verhuurbedrijf. De eigenaar vertelt het als heel vervelend te hebben ervaren om zich te moeten verantwoorden bij de politie en als verdachte te zijn beschouwd. Hij voelt zich slachtoffer van het criminele netwerk. Daarnaast is hij bezorgd geweest dat het politieonderzoek imagoschade voor zijn bedrijf zou opleveren: 'De politie is hier geweest om onderzoek te doen in mijn kantoor. Alleen al de aanwezigheid van de politie in mijn bedrijf had mijn bedrijfsreputatie kunnen aantasten'. Uiteindelijk lijkt daar geen sprake van te zijn geweest en is de verhuurder blij dat de rust relatief snel was wedergekeerd.

4.4 Oplossingsrichtingen

Het gegeven dat bonafide verhuurbedrijven slachtoffer kunnen worden van het gebruik van huurmotorvoertuigen voor criminele doeleinden doet de branche

beseffen dat dat zoveel mogelijk voorkomen moet worden. Zoals de eigenaar van een verhuurbedrijf zegt: 'Ik moet preventief beleid voeren om malafide praktijken zoveel mogelijk buiten te sluiten'. Een direct negatief effect dat verhuurbedrijven volgens een vertegenwoordiger van BOVAG ervaren, is dat het voor verhuurbedrijven vanwege de toenemende criminaliteit steeds moeilijker is geworden om het wagenpark te verzekeren. De eigenaar van een verhuurbedrijf geeft inderdaad aan 'fel te worden' van situaties waarin hij de dupe wordt van het gebruik van zijn huurmotorvoertuigen voor criminele doeleinden omdat het ook de verzekeringspolis beïnvloedt. 'Ik wil mijn verzekeringspolis zo laag mogelijk houden om winstgevend te kunnen blijven. Het misbruik maken van mijn voertuigen raakt mij recht in mijn verdienmodel', licht hij toe. Uit de interviews komen meerdere oplossingsrichtingen naar voren in de strijd tegen misbruik van de verhuurbranche die we hierna een voor een beschrijven.

Bezettingsgraad

Wat volgens de eigenaar van een verhuurbedrijf een noodzaak is om het hoofd te kunnen bieden aan misstanden is het hebben van een goede bezettingsgraad van het wagenpark: 'Daardoor heb je de luxe om selectief te zijn in aan wie je wel en niet wil verhuren'. Een andere verhuurder vertelt dat er in het verleden bedrijven waren die de verleiding soms niet konden weerstaan om te zwichten voor contante betalingen wanneer 'de vloot een tijd had stil gestaan': 'Als dan een klant voor 2.000 euro in de maand een Audi A4 wilde huren, ging men soms toch overstag'. De eigenaar van een ander verhuurbedrijf geeft aan dat hij bij de start van zijn bedrijf zijn voertuigen aan iedereen verhuurde, ongeacht de persoon of de betalingswijze. Hij vertelt: 'Ik verhuurde toen ook aan personen bij wie mijn onderbuikgevoel ging opspelen. Doordat ik nu een goede bezettingsgraad heb, is de nood om dagelijks een voertuig te verhuren niet meer zo groot'.

Belettering

Een andere preventieve maatregel die door de verhuurbranche naar voren wordt geschoven, heeft betrekking op het beletteren van de huurmotorvoertuigen. 'Wanneer je je voertuigen bestickert, werkt dat ten eerste preventief en ten tweede draagt het bij aan je naamsbekendheid', stelt een verhuurder. Op die manier zijn huurmotorvoertuigen herkenbaar, ook voor de handhavings- en opsporingsinstanties. Het niet beletteren van huurmotorvoertuigen zou dan aangenaam kunnen worden als malafide intenties. Daarbij worden ook neveneffecten genoemd door de branche. 'Voertuigen zonder belettering zijn minder herken-

baar als huurmotorvoertuig en worden daardoor ook minder vaak gecontroleerd', is de ervaring van een verhuurder, 'hierdoor lijden de goeden onder de kwaden'.

Betalingswijze

BOVAG maakt haar leden alert op de mogelijkheid dat zij onbewust criminelen faciliteren en wijzen op signalen van huurders met 'verkeerde bedoelingen'. Zo worden verhuurbedrijven gestimuleerd om alleen pinbetalingen te accepteren en geen cash geld. Tegelijkertijd onderkent BOVAG dat dit lastig is voor bedrijven: cash is immers een wettelijk betaalmiddel en 'nee' zeggen kan klanten kosten. Daarbij zijn criminelen soms zo gewiekst om bewust net voor sluitingstijd nog een voertuig te komen huren waardoor contante betalingen eerder worden geaccepteerd om niet teveel tijd te verspillen aan een discussie daarover. 'Dat is calculerend gedrag omdat men weet dat het personeel aan de balie dan mogelijk wat soepeler zal zijn', licht een verhuurder toe. In de praktijk blijken verhuurbedrijven verschillende visies te hebben op cash betalingen. Zo geven twee verhuurbedrijven aan dat contante betalingen wijzen op criminele intenties en zij het om die reden niet accepteren. Een derde verhuurbedrijf stelt daarentegen geen problemen te hebben met contante betalingen, ondanks dat dit bedrijf naar eigen zeggen een aantal keer valse eurobiljetten in ontvangst heeft genomen. Zijn argument: 'Bankbiljetten zijn simpelweg een wettelijk betaalmiddel dus ik zie geen reden om die niet te accepteren.' Een Belgische politiefunctionaris geeft aan dat in België het beleid wordt gehanteerd dat transacties van meer dan drieduizend euro per bank moeten worden overgemaakt.

ELENA

BOVAG en de bonafide verhuurbedrijven hebben belang bij een 'schone' verhuurbranche. Echter niet alle misstanden waarmee de autoverhuurbranche wordt geconfronteerd, worden bij de politie gemeld. BOVAG heeft voor haar leden het collegiale waarschuwingssysteem ELENA ter beschikking. In ELENA kunnen verhuurbedrijven geconstateerde misstanden in relatie tot de verhuur van voertuigen registreren en raadplegen. Alleen zaken waarvan aangifte bij de politie is gedaan, kunnen worden ingevoerd. Enkel vermoedens kunnen niet worden geregistreerd. Op deze manier beschikt de autoverhuurbranche over een dynamische 'zwarte lijst' van huurders waardoor bedrijven alert kunnen zijn. De verhuurder kan het systeem raadplegen bij elke aanvraag van een huurmotorvoertuig. 'Het is als het ware een solidariteitssysteem voor en door ondernemers', licht een vertegenwoordiger van BOVAG toe. ELENA is voor sommige verhuurbedrijven zelfs de reden om lid te worden van BOVAG. De eigenaar van een verhuurbedrijf vertelt

ELENA altijd te benutten maar niet alle leden van BOVAG maken gebruik van het systeem. Zo vertelt een klein verhuurbedrijf het systeem maar af en toe te raadplegen. Dat wil zeggen dat niet elke verhuurder geconstateerde misstanden in ELENA registreert en niet elke verhuurder ELENA raadpleegt bij de verhuur. In de praktijk wordt ELENA volgens BOVAG veel geraadpleegd door verhuurbedrijven maar wordt het systeem minder fanatiek door de leden gevuld omdat dat simpelweg tijd kost. In reactie daarop probeert BOVAG haar leden op verschillende manieren te stimuleren het systeem te benutten. Zo is ELENA verder doorontwikkeld naar een systeem waarin het voor de ondernemers makkelijker en laagdrempeliger is geworden om geconstateerde misstanden te registreren. BOVAG is voornemens ELENA breder in te gaan zetten door het systeem ook beschikbaar te maken voor bijvoorbeeld proefritjes bij garages.

Identiteitscontroles

Het controleren en vastleggen van de identiteit van de huurder is voor verhuurbedrijven een belangrijke preventieve maatregel. Een verhuurder vertelt: 'Een particuliere huurder is bij ons nooit anoniem aangezien zijn adres, telefoon en naam et cetera geregistreerd worden'. Hij stelt dat bedrijven die anoniem voertuigen verhuren zich schuldig maken aan het 'faciliteren van criminaliteit'. Het waarschuwingssysteem ELENA biedt de mogelijkheid om potentiële huurders tot op een zekere hoogte te controleren. De eigenaar van een verhuurbedrijf licht toe: 'Indien iemand een auto probeert te huren en hij staat op de zwarte lijst dan blokkeert ons systeem en verhuren we niet'. Een grotere verhuurder vertelt dankzij ELENA zo nu en dan wel malafide huurders eruit te filteren: 'Wij voeren het beleid dat iedereen per definitie verdacht is en gaandeweg wordt gecontroleerd of het licht steeds groener wordt'. Het controlesysteem kan echter niet voorzien in het identificeren van stromannen: personen die door criminelen worden ingezet om anoniem een voertuig te huren. In de praktijk blijkt dat criminelen bewust gebruik maken van wisselende stromannen voor het huren van voertuigen. Een verhuurder zegt hierover: 'De ene keer komt Jan binnen, dan Piet en vervolgens Henk. Wij komen er pas achter dat wij met een stroman te maken hebben gehad wanneer de politie op de stoep staat'. Wanneer een klant aan de balie komt bij een verhuurbedrijf, is het voor de medewerkers lastig om uit te sluiten of het iemand is met criminele intenties. 'Ze komen mijn bedrijf niet met een bivakmuts binnen maar verder zie je ze in alle soorten en maten: van driedelig pak tot trainingspak', vertelt de eigenaar van een verhuurbedrijf. Een andere verhuurder illustreert dat met het voorbeeld van een dakloze man die aan de balie stond om een auto te huren: 'Hij werd in eerste instantie geweigerd maar omdat de

papieren die de man overlegde in orde waren, hadden we geen poot om op te staan en heeft hij het voertuig meegekregen. Je weet dan dat je met een stroman te maken hebt'. De naam van deze stromannen is (op dat moment nog) niet bekend bij de verhuurbedrijven waardoor zij door de identiteitscontrole komen en op die manier aan een voertuig kunnen komen. 'Echter', zo stelt een verhuurder, 'ze vallen vaak door de mand wanneer zij moeten betalen'. De opdrachtgevers willen een te maken connectie tussen de stroman en hen voorkomen, waardoor de stromannen worden opgedragen contant te betalen.

Weerbaarheid

Verhuurbedrijven blijken soms bewust terughoudend om de informatie uit ELENA te gebruiken. Een vertegenwoordiger van BOVAG legt uit dat het voor bijvoorbeeld baliemedewerkers van een verhuurbedrijf een drempel kan zijn om tegen een klant te zeggen dat het bedrijf niet aan hem of haar wil verhuren omdat de klant geregistreerd staat in ELENA. BOVAG geeft bij haar leden overigens ook aan dat als iemand niet in ELENA staat maar de verhuurder geen goed gevoel heeft bij een klant men evengoed 'nee' mag verkopen. Als voorbeeld wordt een lid van een Outlaw Motorcycle Gang genoemd in een herkenbaar hesje (*colours*).

Degene aan de balie is vaak niet de eigenaar van het bedrijf en voelt zich niet altijd opgewassen tegen een negatieve reactie van een klant. De eigenaar van een verhuurbedrijf licht toe dat er vaak relatief jonge mensen achter de balie staan die weinig ervaring hebben om op terug te vallen: 'De kwetsbaarheid zit 'm in je personeel'. Een andere verhuurder beaamt dat het moeilijke gesprekken zijn om iemand uit te leggen dat hij geen voertuig kan huren: 'Dat kan soms gepaard gaan met intimidatie en agressiviteit aan de balie. Dat maakt het extra lastig om iemand te weigeren maar ook om die persoon in ELENA te registreren'.

BOVAG erkent dat er ook onder hun leden bedrijven zijn die kwetsbaar zijn en investeert in het weerbaar maken van de verhuurders. Zo verzorgt BOVAG de training 'omgaan met criminaliteit en agressie' aan managers en medewerkers van verhuurbedrijven die direct contact hebben met klanten. De eigenaar van een verhuurbedrijf vertelt dat de training hem en zijn personeel extra alert heeft gemaakt.

BOVAG training 'Omgaan met criminaliteit en agressie'

De training bestaat uit zes onderdelen:

1. *Verdachte situaties herkennen.* Experts geven tips en trucs waar je op moet letten, hoe je kunt handelen in lastige situaties met de klant en hoe je vervelende situaties kunt voorkomen.
2. *Onderscheid maken tussen malafide en bonafide klanten.* Hoe doe je dat zonder de klantvriendelijkheid, service en imago van het verhuurbedrijf in gevaar te brengen?
3. *Slecht nieuwsgesprek voeren als bij een klant wordt afgezien van verhuur.* Er worden casus geoefend met een professioneel acteur waarbij je leert omgaan met (verbale) agressie en intimidatie.
4. *Legitimatie controleren.* Verificatie van de echtheid van identiteitsdocumenten zoals paspoorten en rijbewijzen. Inclusief het vergelijken van een document en (potentiële) huurder.
5. *Kennis over wetgeving opdoen.* Wat zegt de wet over verduistering, diefstal, fraude en vermissing?
6. *Handige BOVAG-hulpmiddelen gebruiken.* BOVAG Verhuurvoorwaarden: hoe kunnen deze bijdragen aan het voorkomen van criminaliteit? En de werking van het vernieuwde waarschuwingssysteem ELENA.

Bron: BOVAG

Kennis en awareness

Wat als belangrijke basis voor het tegengaan van misbruik van huurmotorvoertuigen voor criminele doeleinden geldt, is het bestaan van *awareness* daarvan bij verhuurbedrijven. Door een betere bewustwording van de 'aantrekkelijkheid' van huurmotorvoertuigen voor criminelen kunnen pogingen tot misbruik beter worden gesignaleerd door de verhuurbedrijven. Zoals een politiefunctionaris stelt: 'Het zelfreinigend vermogen van de branche moet gestimuleerd worden'. Om het bedrijfsleven alert te maken op mogelijk misbruik wordt er niet alleen door BOVAG maar ook door de politie voorlichting gegeven aan de verhuurbranche. De achterliggende gedachte is dat kennis bijdraagt aan de weerbaarheid van verhuurbedrijven. Sinds een aantal jaren is er een samenwerking tussen de politie en de autoverhuurbranche. Het doel van deze samenwerking is om crimineel en anoniem gebruik van huurmotorvoertuigen tegen te gaan. Hiervoor zijn binnen

de politie contactpersonen aangewezen voor de autoverhuurbranche en zij staan in direct contact met ondernemers. Deze contactpersonen proberen de verhuurbranche te versterken door verhuurbedrijven te bezoeken, het gesprek aan te gaan en tips en trucs te leren hoe zij misbruik buiten de deur kunnen houden.

Het op deze manier sensibiliseren van het bedrijfsleven lijkt naar ervaring van verschillende politiefunctionarissen effect te sorteren. Daartegenover stelt een politiefunctionaris dat het niet bij elke verhuurder zin heeft: 'Aan het einde van de rit moeten we soms toch constateren dat er bedrijven zijn die maar een doel hebben en dat is commercieel geld verdienen'. Een andere politiefunctionaris vult aan: 'Door bedrijven er bewust van te maken dat zij door minder schade vanwege misbruik van hun wagenpark onder de streep meer over houden, kunnen zij gemotiveerd raken om te voorkomen dat zij aan personen met criminele doeleinden verhuren'.

Behalve dat de contactpersonen van de politie in gesprek gaan met verhuurders nadat er zich misstanden of andere situaties hebben voorgedaan, bezoeken zij startende ondernemers om hen zo snel mogelijk bewust te maken van de kwetsbare branche waarin zij aan het werk gaan. Daarbij geven zij aan dat de kans dat de ondernemers te maken krijgen met criminele personen nagenoeg honderd procent is. Tevens wijzen zij de ondernemers op hun verantwoordelijkheid met betrekking tot de gevolgen die de criminele verhuur heeft op de samenleving. Tot slot bespreken de politiefunctionarissen – gezien het feit dat criminelen niet altijd direct te herkennen zijn – de kenmerken die doorgaans duiden op crimineel gebruik van de huurauto met de ondernemers.

Kenmerken van een criminele huurder of van oneigenlijk gebruik van een huurmotorvoertuig

- Contante betalingen bij verhuur voor langere perioden (3 dagen of meer);
- Een exorbitant grote afstand tussen woonplaats van de huurder (bijvoorbeeld Eindhoven) en de verhuurlocatie (bijvoorbeeld Groningen);
- Potentiële huurders die meer dan drie telefoons bij zich hebben of gebruik maken van goedkope prepaid toestellen;
- Huurders die veel bekeuringen krijgen tijdens de verhuurperiode;
- Huurders die de huurauto verschillende keren niet tijdig retourneren;
- Huurders die zich niet houden aan de huurvoorwaarden.

Wat eveneens uit de interviews naar voren komt, is dat ook de politie zich beter bewust moet zijn van de bedrijfsmatige gevolgen van het verhuren van voertuigen die gebruikt worden voor criminele doeleinden. 'Politie mensen hebben over het algemeen weinig besef van de waarde van goederen die zij in beslag nemen', aldus een politiefunctionaris. Daarmee wil hij aangeven dat de politie niet altijd rekening houdt met het feit dat een verhuurbedrijf er belang bij heeft dat een inbeslaggenomen voertuig weer zo snel mogelijk verhuurd kan worden.

Ten slotte wordt door politiefunctionarissen aangegeven dat de *awareness* over de al dan niet bewuste facilitering van criminele activiteiten door verhuurbedrijven bij de rechterlijke macht vergroot moet worden. In de praktijk wordt ervaren dat rechters de rol van de verhuurder steeds meer mee neemt in de behandeling van een zaak. Zoals een medewerker van het RIEC stelt: 'De hamvraag is of een verhuurbedrijf onderdeel is van een criminele organisatie, het een bewuste facilitator is of dat het een slachtoffer is?'

Samenwerking

Met het oog op het 'schoon houden' van de autoverhuurbranche onderkennen alle respondenten dat er een samenwerking moet zijn tussen de verhuurbranche, de gemeenten en de opsporingsinstanties. 'De rode draad is publiek-private samenwerking', aldus een politiefunctionaris. De eigenaar van een verhuurbedrijf wijst op het belang van een solide afstemming in de samenwerking. Hij vertelt: 'Ik wil heel graag meewerken in de aanpak van criminele activiteiten. Wanneer ik een misstand constateer, ben ik echter bang voor represailles van betrokkenen wanneer ik dat meld bij politie en justitie. Ik zal dat alleen doen wanneer er goede afspraken voor zijn en mijn veiligheid gegarandeerd kan worden'. BOVAG geeft aan het wenselijk te vinden dat verhuurbedrijven die al dan niet ongewild auto's verhuren voor criminele doeleinden te signaleren en aan te spreken. Wanneer blijkt dat een verhuurbedrijf die lid is van BOVAG malafide is dan heeft BOVAG de mogelijkheid het bedrijf als lid te royeren.

De politie heeft geen toegang tot de registraties van de verhuurbedrijven in ELENA en politiefunctionarissen ervaren daardoor informatie te missen. Andersom wordt het door BOVAG als een knelpunt ervaren dat zij als branchevereniging geen zitting hebben in landelijke en regionale overleggen met de publieke partijen aangaande de verhuurbranche. Het komt erop neer dat private partijen informatie van de politie nodig hebben om 'schoon te blijven' en dat de publieke partijen informatie van de branche nodig hebben om op te kunnen treden.

Omdat de praktijk leert dat het huren van voertuigen voor criminele doeleinden grensoverschrijdend is, investeert de politie in Nederland in een internationale samenwerking met de Federale Gerechtelijke Politie in België en de Bundeskriminalamt in Duitsland. Zo zijn alle politie-eenheden vertegenwoordigd in het project Autoverhuur. Dit houdt in dat er in een overleg operationele informatie en *good practices* worden gedeeld tussen regionale eenheden.

Regulering

‘Er bestaat geen enkele vorm van keurmerk op de autoverhuur en het ontbreekt aan regulering in de branche’, zo stelt een politiefunctionaris. Een ander vervolgt dat ook het inschrijven van een verhuurbedrijf bij de Kamer van Koophandel geen barrière opwerpt tegen malafide ondernemerschap: ‘De Kamer van Koophandel heeft geen signalerende functie en daarbij komt dat er vanaf 2019 online kan worden ingeschreven’. Wat betreft oplossingen voor de toekomst wordt het invoeren van een vergunningstelsel voor autoverhuur veelvuldig genoemd. Door middel van een vergunningsplicht voor autoverhuur kan een vergunning worden ingetrokken indien er een misstand wordt geconstateerd. Dit zou een barrière opwerpen. Daarbij wordt door de meeste respondenten benadrukt dat een vergunningstelsel alleen kan werken wanneer het landelijk wordt uitgevoerd. De gefragmenteerde, lokale invoer van een vergunningstelsel voor de branche, zoals deze in een aantal gemeenten is of wordt uitgevoerd, leidt volgens respondenten immers tot verplaatsing van malafide ondernemers naar regio’s waar geen vergunningsplicht geldt. De ingevoerde vergunningsplicht in een gemeente leidde er toe dat daar het aantal verhuurbedrijven van 54 naar 8 is gegaan. ‘De rest heeft eieren voor hun geld gekozen of is naar een andere gemeente vertrokken’, verklaart een RIEC-medewerker deze ontwikkeling. Een politiefunctionaris beaamt dat hij in zijn eenheid een waterbedeffect ziet van de aanpak in een andere eenheid: ‘Malafide verhuurbedrijven uit die regio zagen we vervolgens hier opduiken’. Een lokaal vergunningstelsel voor verhuurbedrijven met meerdere filialen of uitgiftepunten op diverse locaties in het land is bovendien slecht werkbaar omdat elke gemeente eigen voorwaarden stelt. Daarop wordt door BOVAG en de verhuurbranche aangevuld dat het belangrijk is dat het verkrijgen van de vergunningen kosteloos of in elk geval betaalbaar moet zijn.

Een medewerker van een gemeente waarschuwt tot slot dat ook een landelijk beleid een verplaatsingseffect kan veroorzaken, namelijk dat verhuurbedrijven overstappen op een andere (niet-gereguleerde) branche zoals de taxibranche en koeriersdiensten.

Communicatie

BOVAG stelt de kwetsbaarheid van de verhuurbranche een zorgelijk dossier te vinden omdat de negatieve gebeurtenissen uitstralen op de gehele branche en BOVAG: 'De politie heeft de verhuurbranche in zijn geheel ineens in het vizier waardoor deze door incidenten wordt gecriminaliseerd'. Ook de verhuurbranche zelf ervaart een stigma: 'Het uitgangspunt is dat een bedrijf malafide is tot het tegendeel wordt bewezen'. Deze algemeen beschouwde visie op de verhuurbranche wordt onderkend door op dit dossier betrokken politiefunctionarissen: 'Het beeld bij sommige collega's is dat een verhuurbedrijf nu snel als malafide wordt aangemerkt wanneer er twee keer een crimineel in een huurauto is aangetroffen'. Daarbij merkt een politiefunctionaris op dat er aandacht besteed moet worden aan een goede communicatie over misstanden in de verhuurbranche: 'Als je ergens een vestiging of een bedrijf aanpakt, communiceer dan over die vestiging of bedrijf en niet over de branche in zijn geheel'. Anderen sluiten zich daar volledig bij aan: de verhuurbranche is kwetsbaar en niet per definitie crimineel.

4.5 Resumé

Het is lastig duiding te geven aan de omvang en reikwijdte van 'de autoverhuurbranche'. Ten eerste bestaan er uiteenlopende bedrijfsvormen waarbinnen voertuigen worden verhuurd en ten tweede zijn er malafide bedrijven actief op de markt. Dit bemoeilijkt een inventarisatie van het aantal verhuurbedrijven die actief zijn op de markt. Waar publieke en private partijen het over eens zijn, is dat het aanbod op de markt in elk geval in bepaalde regio's te groot is en is vervuild door malafide bedrijven die criminele activiteiten bewust faciliteren. Gesteld wordt dat onder 'de verhuurbranche' de bonafide bedrijfstak moet worden verstaan.

Door zowel de publieke als private partijen wordt onderkend dat de verhuurbranche kwetsbaar is voor criminaliteit. In de praktijk krijgen verhuurbedrijven met een palet aan criminaliteit en misstanden te maken. Zo worden huurmotorvoertuigen veelvuldig door criminelen gebruikt om zich anoniem te kunnen verplaatsen en er geen last van te hebben wanneer de huurauto door hun toedoen in beslag wordt genomen. Het doorverhuren van voertuigen aan andere bedrijven wordt als kwetsbare handeling genoemd omdat er dan geen zicht meer op is aan wie deze vervolgens worden verhuurd. Contante betalingen van grotere huurbedragen worden in verband gebracht met witwassen van crimineel verkregen vermogen. Daarnaast heeft elk verhuurbedrijf in een bepaalde mate te maken

met oplichting, verduistering of diefstal. Als veelvoorkomend probleem wordt ook het (internationaal) transporteren van illegale goederen genoemd waaronder druggerelateerde goederen, wapens en geld. Hiervoor worden verborgen ruimten gebruikt die al aanwezig zijn in de voertuigen of die vaak op vernuftige wijze gecreëerd zijn. Huurmotorvoertuigen worden daarnaast gebruikt als vervoermiddel voor het plegen van diefstallen, ram- en plofkraken maar ook voor liquidaties en terroristische acties. Voorbeelden van ervaringen van verhuurbedrijven leren dat de impact van slachtofferschap van misbruik van een huurmotorvoertuig groot is. Het gaat dan niet alleen om geleden schade maar ook om de angst voor reputatieverlies wanneer de politie onderzoek instelt.

Wat daarnaast naar voren komt, is dat het gebruik en het huren van huurmotorvoertuigen een grensoverschrijdend karakter kent. Er is een dynamiek gaande tussen de verschillende landen als het gaat om verhuur. Nederlanders huren in Duitsland, Belgen in Nederland et cetera. Daarnaast verhuren bedrijven uit verschillende landen auto's aan elkaar om de voertuigen onder te verhuren.

In de praktijk is er sprake van bewuste en onbewuste facilitering van criminaliteit door verhuurbedrijven. Er is behoefte aan een 'schone' verhuurbranche. Door publieke en private partijen worden diverse oplossingsrichtingen aangedragen om het misbruik van de verhuurbranche terug te dringen. Gesteld wordt dat de kwetsbaarheid van een verhuurbedrijf onder meer beperkt kan worden door het zorgen voor een voldoende bezettingsgraad van het wagenpark, het verhogen van de zichtbaarheid en herkenbaarheid door middel van belettering van voertuigen en het weigeren van contante betalingen. Daarnaast wordt het controleren van de identiteit van de huurder als preventieve handeling genoemd mede in relatie tot het gedisciplineerder gebruiken van het waarschuwingssysteem ELENA. Daarbij wordt onderkend dat het identificeren van stromannen een probleem blijft.

Een belangrijk aspect voor het verminderen van de kwetsbaarheid van de bedrijven is het vergroten van de weerbaarheid van eigenaren en medewerkers. Zowel BOVAG als speciale politiefunctionarissen investeren daarin door verhuurbedrijven alert te maken op (intenties tot) oneigenlijk gebruik van huurmotorvoertuigen en het verspreiden van kennis via trainingen en gesprekken. Ook wordt gewezen op de noodzaak van een vergroting van kennis bij de rechterlijke macht over de betrokkenheid van verhuurbedrijven bij criminele activiteiten opdat zij de rol van verhuurbedrijven meenemen in de beoordeling van een zaak.

Er wordt door de praktijk de wens uitgesproken tot een betere publiek-private samenwerking. Private partijen geven aan politie-informatie nodig te hebben om misbruik te kunnen voorkomen en de publieke partijen hebben

medewerking van de branche nodig om op te kunnen treden. Daarnaast wordt de behoefte aan een betere regulering in de branche en het werken met een keurmerk uitgesproken om zodoende barrières te kunnen opwerpen voor malafide ondernemers. Een vergunningenstelsel wordt echter alleen aangemoedigd wanneer dit landelijk wordt uitgevoerd om verplaatsingseffecten te voorkomen. Ten slotte wordt naar voren gebracht dat goede communicatie over misstanden in de verhuurbranche belangrijk is zodat niet de gehele branche gestigmatiseerd wordt door geïsoleerde incidenten.

Eindnoten

- 1 <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/drugsafval-op-de-stoep-het-wordt-steeds-gewonen-de-hoeveelheden-woorden-steeds-groter~b246100c/?referer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

5 Constateringen in bestuurlijke rapportages

Om een diepgaander inzicht te krijgen in de feitelijke misstanden in relatie tot huurmotorvoertuigen zijn recente bestuurlijke rapportages uit vier verschillende politie-eenheden bestudeerd. Hierna schetsen we het beeld dat naar voren komt uit deze analyses. Omdat het voor het beeld niet van belang is op welke eenheid de analyse betrekking heeft, worden de eenheden niet bij de beschrijvingen genoemd. Achtereenvolgens wordt ingegaan op de aanleiding en focus van de analyses, de huurders van de voertuigen, vastgestelde criminele activiteiten en malafide ondernemerschap. Het hoofdstuk besluit met een resumé.

5.1 Inzoomen op alle autoverhuurbedrijven in een eenheid

In de eerste politie-eenheid is onderzoek verricht naar de betrokkenheid van de autoverhuurbedrijven bij criminele activiteiten. Het doel daarvan was het in kaart brengen van de aard en omvang van de malafide autoverhuurbedrijven in de eenheid. In het kader van het project Autoverhuur dat daar in 2016 is gestart, zijn bedrijven in de auto(verhuur)branche bezocht en integraal gecontroleerd op eventuele misstanden. De politie bezocht in totaal 43 autoverhuurbedrijven in de eenheid, waarvan 13 in de grootste gemeente. Het betreft een selectie van bedrijven waarbij vooraf al indicaties waren dan wel vermoedens bestonden dat deze ‘malafide besmet waren’. Bij alle bedrijven werd een connectie met criminaliteit aangetoond. De resultaten werden in 2017 in een bestuurlijke rapportage opgeleverd. Geconcludeerd werd dat de autoverhuurbedrijven in die eenheid in belangrijke mate malafide is, waarbij de georganiseerde criminaliteit op grote schaal gefaciliteerd wordt: ‘Huurauto’s worden veelvuldig gebruikt bij diverse vormen van criminaliteit en vooral de anonimiteit die het gebruik van een huurauto een crimineel kan verschaffen, lijkt hiervoor het belangrijkste argument’, zo wordt in de rapportage geschetst.

Criminelen achter het stuur

De connectie met criminaliteit van de onderzochte bedrijven heeft voor een belangrijk deel betrekking op het gebruik van huurauto’s door criminelen. Van

de door de politie gecontroleerde bestuurders in huurauto's had circa 70 procent op landelijk niveau en tot 90 procent binnen de regio criminele antecedenten. Onderzoek naar de verhuuradministratie van 18 van de 43 bedrijven wees uit dat 70 tot 100 procent van de geregistreerde huurders vanwege antecedenten bekend was bij de politie. Het betreft veelal huurders zonder inkomsten uit reguliere arbeid en die van een uitkering genieten. Opvallend daarbij is een relatief groot aandeel van huurders die bij de politie bekend staan als lid van een Outlaw Motorcycle Gang (OMG). In de rapportage wordt overigens ook aangegeven dat er bij controles eveneens huurders zonder antecedenten zijn aangetroffen in de voertuigen.

Motorrijders in auto's

Bij een integrale controle op een internationaal bekend autoverhuurbedrijf is een momentopname gemaakt van het klantenbestand van huurders op dat moment. Hieruit bleek dat ook bij dit bedrijf een groot deel van de huurders (80%) criminele antecedenten had. Hierbij zaten ook huurders die in de internationale top van de motorclub Satudarah zaten. Ondanks de richtlijn vanuit het hoofdkantoor dat er geen contante betalingen meer geaccepteerd mochten worden, was de aanwezige pinautomaat niet geïnstalleerd. Ook bleek dat briefjes van 500 euro als normale betaling werden geaccepteerd.

Bron: Bestuurlijke rapportage, 2017.

Criminele activiteiten

In de bestuurlijke rapportage komt naar voren dat huurauto's veelvuldig worden gebruikt bij diverse vormen van criminaliteit. De anonimiteit die een huurmotorvoertuig verschaft, lijkt daarvoor de voornaamste reden. De criminele activiteiten zijn voornamelijk druggerelateerd en werden zowel binnen als buiten de regio gepleegd.

In gecontroleerde huurauto's werden in 30 gevallen verdovende middelen en/of grondstoffen voor de productie van verdovende middelen aangetroffen. Daarbij was er in zes gecontroleerde huurauto's sprake van in loze ruimtes verstopte verdovende middelen en vier keer van een professioneel ingebouwde verborgen ruimte. De controle van een huurmotorvoertuig heeft in een geval geleid tot de ontdekking van een operationeel drugslaboratorium.

Malafide ondernemerschap

Van de 43 verhuurbedrijven waarop is ingezoomd, zijn er 21 integraal gecontroleerd vanwege aanwijzingen voor bewuste facilitering van criminelen. Bij al die bedrijven werden diverse misstanden aangetoond. Enkele eigenaren of bedrijfsleiders hebben toegegeven dat zij wisten dat zij zaken deden met criminelen.

Malafide bedrijven

Bedrijven die bewust 'als bij politie en justitie bekendstaande personen met criminele antecedenten' vanuit hun dienstverlening faciliteren, worden als malafide gekwalificeerd. Dit houdt in dat zowel de opzet in enge zin (zelf strafbare handelingen plegen) als ruim geïnterpreteerd (bewust nalaten van handelingen, waardoor strafbare feiten kunnen plaatsvinden) ertoe kan leiden dat een bedrijf als malafide kan worden aangemerkt. Een autoverhuurbedrijf kan ook als malafide worden gekwalificeerd zodra het niet alleen faciliteert, maar ook direct onderdeel uitmaakt van een zogenoemde 'criminele organisatie'. Hierbij is het van belang te onderkennen dat een bedrijf ook slachtoffer kan zijn van criminelen en gedwongen of gemanipuleerd kan worden tot de door criminelen gewenste dienstverlening. Bij een bewuste betrokkenheid van het bedrijf vanuit slachtofferschap wordt een dergelijk bedrijf nadrukkelijk niet als malafide aangemerkt. Een bedrijf wordt tevens als malafide aangemerkt als er bedrijfsmatig ook andere criminele activiteiten plaatsvinden, zoals het witwassen van door middel van gepleegde strafbare feiten verkregen financiële middelen en het helen van door misdrijf verkregen goederen.

Bron: Bestuurlijke rapportage, 2017.

Behalve dat de boekhouding van de onderzochte bedrijven niet op orde was, stonden verschillende eigenaren of bedrijfsleiders van de verhuurbedrijven bekend bij de politie vanwege criminele antecedenten. De feitelijke misstanden die werden geconstateerd, hebben voornamelijk betrekking op betrokkenheid bij de handel in verdovende middelen. Behalve dat er verdovende middelen op bedrijfslocaties aanwezig waren, werden er bij verschillende bedrijven hennepkwekerijen aangetroffen. Andere misstanden die werden geconstateerd, betreft het aantreffen van vuurwapens, explosieven en gestolen auto-onderdelen. Een aantal bedrijven wordt verdacht van witwaspraktijken, verzekeringsfraude en/of het deel uitmaken van een criminele organisatie.

Drugs en auto's

Bij een autoverhuurbedrijf kregen we tijdens een integrale controle geen toegang tot een gedeelte van de locatie. Op een later moment zijn er op deze locatie, die voor ons niet toegankelijk was, twee ondergrondse hennepkwekerijen aangetroffen. Bij een integrale controle van een ander autoverhuurbedrijf waren op het moment van controle negen personen aanwezig, waarvan er acht diverse criminele antecedenten hadden. Tijdens de doorzoeking van het pand is een hoeveelheid hennep aangetroffen.

Bron: Bestuurlijke rapportage, 2017.

Op basis van aanvullend onderzoek werd geconcludeerd dat de kans op betrokkenheid van autoverhuurbedrijven bij criminele activiteiten in de betreffende eenheid acht tot tien maal groter is dan bij vergelijkbare bedrijven in de rest van Nederland.

5.2 Inzoomen op alle autoverhuurbedrijven in een gemeente

In een tweede eenheid is in 2017 en 2018 ingezoomd op verhuurbedrijven die zijn gevestigd in een specifieke gemeente binnen de regio. Er bleek een opvallend groot aantal meldingen bij de politie te zijn aangaande huurauto's afkomstig van verhuurbedrijven in die gemeente. De meldingen hadden betrekking op criminele activiteiten en verdachte situaties elders in het land. Een verkenning van de situatie in de gemeente leverde een overzicht op van in totaal dertien autoverhuurbedrijven die bij de Kamer van Koophandel staan ingeschreven. Op basis van nader onderzoek concludeerde de politie: 'Ten aanzien van vijf van de dertien verhuurbedrijven bestaan er sterke vermoedens dat zij faciliterend zijn aan criminaliteit of zelfs enkel en alleen voor dat doel zijn opgericht'. Deze vermoedens werden gestaafd door een verdieping van de constatering die ten aanzien van de huurmotorvoertuigen van de betreffende bedrijven werden gedaan in de periode 2017 en 2018. In die periode werden 805 politieregistraties aangemaakt in relatie tot voertuigen van de vijf verhuurbedrijven. De bevindingen werden in 2018 vastgelegd in een bestuurlijke rapportage.

Criminelen achter het stuur

Een categorie binnen de registraties is de waarneming van de politie dat ‘bekende criminelen’ in huurmotorvoertuigen van de vijf verhuurbedrijven reden. In tabel 5.1 wordt een overzicht gegeven van de constatering van de politie met betrekking tot de inzittenden van de huurmotorvoertuigen.

Tabel 5.1 – Inzittenden van huurmotorvoertuigen van de vijf verhuurbedrijven die zijn gecontroleerd of ambtshalve zijn herkend en geregistreerd door de politie in 2017 en 2018

	unieke huurders	huurders met antecedenten	totaal aantal antecedenten	gemiddeld aantal antecedenten
Verhuurbedrijf 1	62	60	759	12,7
Verhuurbedrijf 2	30	19	371	19,5
Verhuurbedrijf 3	44	24	394	16,4
Verhuurbedrijf 4	19	15	212	14,1
Verhuurbedrijf 5	46	29	443	15,3
Totaal	201	147	2.179	14,8

Bron: Bestuurlijke rapportage, 2018

In de bestuurlijke rapportage staat vermeld dat er uit andere delen van het land melding wordt gemaakt van het feit dat zware criminelen rondrijden in huurmotorvoertuigen van de betreffende bedrijven die onder de loep zijn genomen. Uit de tabel is inderdaad af te leiden dat gemiddeld bijna driekwart van de (gecontroleerde of herkende) unieke huurders van voertuigen bij de vijf verhuurbedrijven die voorkomen in de politieregistraties criminele antecedenten heeft. Deze ‘criminele huurders’ hebben gemiddeld bijna vijftien antecedenten op hun naam staan. Een deel van deze huurders staan bij de politie geregistreerd op basis van de doelgroep dan wel de gevarenklasse waartoe zij behoren. Zo behoren inzittenden van de huurmotorvoertuigen tot een overlast gevende groep, tot een OMG, staan ze te boek als verzetspleger, als vluchtgevaarlijk of als geprioriteerd politie persoon (GGP). Daarnaast staat een aantal huurders bekend als drugsrunner en ten slotte is het opmerkelijk dat een deel van de inzittenden van Albanese komaf blijkt te zijn. Ook de eventuele bijrijders van deze personen blijken vaak antecedenten te hebben.

Criminele huurder

Naar aanleiding van een observatie van een drugsdeal wordt een verdachte aangehouden. Deze verdachte maakt gebruik van een huurvoertuig. In zijn woning wordt 873 gram heroïne, 16 kilo versnijdingsmiddelen en 4.500 euro cash aangetroffen.

Bron: Bestuurlijke rapportage, 2018.

Criminele activiteiten

Behalve dat er is geconstateerd dat er vaak personen met antecedenten in huurmotorvoertuigen van de vijf verhuurbedrijven rijden, hebben de politieregistraties betrekking op criminele activiteiten die gepleegd zijn met gebruikmaking van die huurmotorvoertuigen. Deze registraties gaan veelal over constateringen van het vervoeren van (middelen voor het produceren van) verdovende middelen (zowel soft- als harddrugs). Denk aan het transporteren van drugs voor de handel maar ook het vervoeren van grondstoffen, hennepstekken, potgrond, lampen en chemicaliën.

Huurbusjes met drugs

Bij een politiecontrole wordt in een huurbusje drie kilo hennep aangetroffen. In een tweede huurbusje lagen alle benodigdheden voor het opbouwen van een hennepplantage inclusief bijna 1.100 hennepstekken. Een week later blijkt laatstgenoemde bus bij een nieuwe controle vol te liggen met materiaal ten behoeve van de productie van synthetische drugs.

Bron: Bestuurlijke rapportage, 2018.

In sommige situaties is sprake van in loze ruimtes verstopte verdovende middelen en een keer van een professioneel ingebouwde verborgen ruimte. Een van de constateringen betreft het in een verborgen ruimte aantreffen van honderd gram harddrugs.

Naast het transporteren van verdovende middelen hebben de registraties betrekking op het transporteren van vals geld en in een geval het met een huurauto bewust inrijden op personeel van de Koninklijke Marechaussee.

Malafide ondernemerschap

Gezien het beeld dat naar voren komt uit de analyse van de politieregistraties met betrekking tot de vijf verhuurbedrijven vermoedt de politie dat deze op zijn minst faciliterend zijn en mogelijk zelfs opgericht zijn om criminelen en criminele activiteiten te faciliteren. Specifiek worden het faciliteren van georganiseerde criminaliteit, witwassen en drugshandel genoemd.

De eigenaren van de verhuurbedrijven blijken namelijk zelf ook niet altijd van ongeschreven blazen. Zo is een van hen aangehouden vanwege het bezit van vals geld. De eigenaar van een ander bedrijf is gekend voor vermogensdelicten en het vervaardigen van softdrugs. Weer een ander bedrijf wordt bestuurd door een ondernemer met antecedenten op diverse vlakken.

Eigenaar met een strafblad

De eigenaar van het verhuurbedrijf blijkt 18 antecedenten op zijn naam te hebben. Daarbij gaat het 10 keer om vermogensdelicten, 1 keer om een geweldsdelict, 2 keer betreft het antecedenten op het gebied van wapens en munitie en 5 keer gaat het om overige delicten.

Bron: Signaleringsformulier, 2018.

Een ander opvallend aspect ten aanzien van de vijf verhuurbedrijven is dat van een van de bedrijven visitekaartjes worden aangetroffen bij een growshop. Op de website van dit bedrijf staat vermeld dat er enkel cash betalingen worden geaccepteerd. De eigenaar van dit bedrijf wenst geen contact met de politie of andere instanties. De politie rapporteert 'dat deze bedrijfsconstructie zich uitstekend leent voor witwassen'.

5.3 Inzoomen op twee autoverhuurbedrijven in een eenheid

Een derde politie-eenheid heeft in 2018 ingezoomd op twee autoverhuurbedrijven. De bestuurlijke rapportage werd in dit geval niet verstrekt voor onderhavig onderzoek maar de politie heeft wel haar bevindingen gedeeld. Over het gebruik van de huurmotorvoertuigen voor criminele activiteiten is vanuit deze eenheid geen informatie bekend.

Criminelen achter het stuur

Een zoekslag in het bedrijfsprocessensysteem van de politie (BVH) over de periode van een jaar levert ruim honderd registraties op met betrekking tot huurauto's van deze twee bedrijven.¹ Met andere woorden zijn de huurauto's van deze bedrijven gedurende deze periode om verschillende redenen staande gehouden. Daarbij werden in totaal 221 personen in de huurauto's aangetroffen. Drie kwart van deze personen (74%) blijkt eerder met de politie in aanraking te zijn geweest. Deze 163 personen hebben in totaal ruim 3.000 criminele antecedenten; gemiddeld 20 antecedenten per persoon. De meesten (87%) hebben vermogensdelicten op hun naam staan en een belangrijk deel heeft (daarnaast) geweldsantecedenten (71%). Ruim de helft (55%) heeft (daarnaast) een verleden met betrekking tot drugsdelicten en ruim een kwart (29%) heeft antecedenten op het gebied van wapens en munitie.

Malafide ondernemerschap

Het gaat om middelgrote bedrijven die er aan de buitenzijde ogenschijnlijk bonafide uit zien. Zo staat op de ramen belettering met de naam van het bedrijf en beschikken de bedrijven over een showroom. Beide bedrijven staan ingeschreven bij de Kamer van Koophandel maar zijn niet aangesloten bij BOVAG. Het gaat hier vermoedelijk om bedrijven die zijn opgericht voor en door criminelen. Volgens politie informatie zijn beide bedrijven namelijk opgericht en in handen van personen met antecedenten. Daarnaast zijn de financieringsconstructies van deze bedrijven niet helder en is er weinig duidelijkheid over het wagenpark van het bedrijf.

5.4 Inzoomen op één verhuurbedrijf in een eenheid

In de vierde politie-eenheid is in 2018 een bestuurlijke rapportage opgesteld over een specifieke onderneming die in beeld kwam omdat deze stelselmatig en bewust huurauto's ter beschikking stelde ten behoeve van ondermijnende criminele activiteiten. Het betreft een bedrijf dat zich naast de verhuur van voertuigen bezighoudt met handel in en reparatie van voertuigen. De voertuigen van het verhuurbedrijf komen 'bovenmatig frequent' voor in de politiesystemen. Over een periode van ruim acht maanden staan er 256 registraties in het politiesysteem die gelieerd zijn aan huurauto's van het betreffende bedrijf. Hierna schetsen we het beeld dat uit die registraties en de analyse in de bestuurlijke rapportage naar voren komt.

Criminelen achter het stuur

Een analyse van de politieregistraties liet zien dat de voertuigen van het verhuurbedrijf hoofdzakelijk werden gebruikt door personen met criminele antecedenten. In de rapportage staat: 'Het is aannemelijk dat het bedrijf zijn voertuigen niet verhuurt aan volledig onbekende personen maar voornamelijk aan een vaste, beperkte criminele klantenkring'. Deze huurders waren afkomstig uit alle delen van het land. In de loop van 2018 kwamen er namelijk steeds meer meldingen van andere politie-eenheden binnen dat criminelen gebruik maakten van auto's van het betreffende bedrijf. Het type Volkswagen Golf bleek populair. Bepaalde huurders maakten vaker gebruik van verschillende voertuigen van het bedrijf. Opvallend is dat de voertuigen soms ook werden verhuurd aan personen uit Italië en Albanië.

Huurder met antecedenten

De huurauto die gebruikt werd bij een ontvoering is verhuurd aan een persoon met antecedenten voor verdovende middelen, poging moord en wapens.

Bron: Bestuurlijke rapportage, 2018.

In 209 gecontroleerde huurauto's van het bedrijf bleken de inzittenden antecedenten te hebben. Het gaat om in totaal 4.557 antecedenten. Gerelateerd aan het aantal antecedenten per inzittende van de huurmotorvoertuigen komt dat neer op gemiddeld twaalf antecedenten. De achtergrond van deze inzittenden is divers. Zo zijn er inzittenden die geregistreerd staan als autodief, pleger van plofkraak, lid van een OMG, drugsdealer, harddrugsgebruiker, vuurwapengevaarlijk, pleger van overvallen, pleger van (woning)inbraken, veelpleger, drugsrunner of verzetspleger. Daarnaast hadden sommige inzittenden een rijontzegging, stonden anderen onder politieke aandacht, behoorden enkele inzittenden tot de Top 600 of Top 400, zaten anderen in een overlast gevende jeugdgroep en waren er een paar aangemerkt als Geprioriteerd Politie Persoon (GPP).

Criminele activiteiten

Uit de registraties blijkt dat de huurmotorvoertuigen van het onderzochte bedrijf vaak werden gebruikt voor het plegen van criminele activiteiten of een intentie daartoe. Allereerst zijn er met de huurmotorvoertuigen veelvuldig verkeersovertredingen begaan. Zo rijden de bestuurders zonder rijbewijs, wordt er te

hard gereden, wordt na een aanrijding de plaats van het ongeval verlaten, is de bestuurder onder invloed van alcohol of drugs en vlucht men na een stopteken of staande houding.

Een feitelijke criminele activiteit die met gebruikmaking van de huurmotorvoertuigen is vastgesteld, betreft drugshandel. In de politieregistraties wordt melding gemaakt van het vervoeren van hard- en softdrugs of materialen voor de opbouw van hennepkwekerijen en het dealen vanuit huurauto's. Een voorbeeld is dat inzittenden vanuit een huurauto op een locatie afspreken met druggebruikers en vanuit het portierraam drugs overhandigen en daarvoor geld ontvangen. Behalve drugs maken registraties melding van het aantreffen van grote hoeveelheden cash geld en patronen voor vuurwapens. Tijdens controles van de voertuigen van het bedrijf werden geen gecreëerde verborgen ruimtes aangetroffen. Wel bleken bij alle aanwezige voertuigen dashboards, radio's en andere onderdelen in de huurmotorvoertuigen los te zitten en/of waren de schroeven verwijderd. Dat kan een indicatie zijn voor het verbergen van illegale goederen. De eigenaar van het bedrijf verklaarde de loszittende interieuronderdelen met het feit dat veel van zijn huurauto's ex-schade auto's waren.

Aantreffen verborgen ruimten

In een huurauto is een handelshoeveelheid verdovende middelen aangetroffen. De verborgen ruimte betrof los geschroefde interieuronderdelen waarachter contrabanden kunnen worden verstopt. Het doel hiervan is deze contrabande tijdens een politiecontrole aan het zicht te onttrekken. Tijdens de controle van een andere huurauto werd geconstateerd dat er in het middenconsole een ruimte was. Tevens zat het rooster van de linker ventilator los. De achterbank was los en niet op voorgeschreven wijze gemonteerd en ook de bekleding van de linker achterdeur zat los.

Bron: Bestuurlijke rapportage, 2018.

Een andere vorm van criminaliteit die met gebruikmaking van de huurauto's van het betreffende bedrijf werden gepleegd, zijn inbraken in woningen en bedrijven. In de voertuigen werd soms inbrekerswerktuig aangetroffen. In een van de registraties gaat het om een inbraak met dodelijke afloop. Ten slotte blijken gehuurde voertuigen van het bedrijf gebruikt te worden bij de voorbereiding en/of uitvoering van plofkraak, niet alleen in Nederland maar ook over de grens.

Over de grens

Uit een onderzoek van het Landelijk Themateam Ram- en Plofkraak van de Nationale Politie blijkt dat een huurauto dat te naam is gesteld op een verhuurbedrijf in Nederland gebruikt is bij de uitvoering van een plofkraak in België. Uit het onderzoek blijkt tevens dat de dadergroep meermaals auto's heeft gehuurd bij hetzelfde verhuurbedrijf en deze heeft gebruikt bij de voorbereiding en/of uitvoering van plofkraak.

Bron: Bestuurlijke rapportage, 2018.

Malafide ondernemerschap

De vennoten van het verhuurbedrijf gaven bij de politie aan zich niet bewust te zijn van het feit dat zij hun voertuigen verhuurden aan criminelen. Zij verklaarden dat zij altijd een identiteitsbewijs vroegen en controleerden of de huurder niet op 'de zwarte lijst' stond. Ze vermoedden dat er graag bij hen werd gehuurd omdat zij geen creditcard vroegen om de borg te betalen en dat ze niet moeilijk deden over de kilometers die met de auto's werden gereden.

Malafide verhuur

De Belastingdienst heeft naar aanleiding van een gesprek met de ondernemers van het verhuurbedrijf de volgende aanmerkingen op de bedrijfsvoering:

- Op een factuur van 500 euro staat een (niet reëel) kortingspercentage van 50 procent vermeld;
- Er wordt door huurders cash of met bankpas betaald, niet met creditcard;
- Er dient door de huurder een klein gedeelte van de huursom met de bankpas te worden betaald;
- Een plausibele verklaring voor deze werkwijze wordt er niet gegeven;
- Er wordt veel met cash geld betaald door huurders;
- De cash geld betalingen duiden op mogelijke verhuur aan criminelen, aangezien zij financieel niet traceerbaar willen zijn.

Bron: Bestuurlijke rapportage, 2018.

‘Met het gekozen businessmodel faciliteerde en ondersteunde het bedrijf zeer bewust criminelen’, zo wordt geconcludeerd in de rapportage. Het bedrijf wordt dan ook beschouwd als een facilitator van de onderwereld en vormt een belangrijke schakel in de criminele netwerkstructuur die gebaat is bij anonimiteit in mobiliteit. Een website waarop auto’s kunnen worden gehuurd, ontbreekt.

Het bedrijf blijkt bovendien niet alleen voor criminelen te zijn opgericht maar ook door criminelen: de onderneming kent twee vennoten die beiden meerdere (onder andere druggerelateerde) antecedenten op hun naam hebben staan. Ook bij eerdere verhuurbedrijven van een van de vennoten werden misstanden geconstateerd. Deze vennoot bleek bovendien zijn woning onder te verhuren aan Albanese criminelen en op de huidige bedrijfslocatie werden van diefstal afkomstige onderdelen van auto’s aangetroffen.

Gestolen auto-onderdelen op bedrijfslocatie

In de opslagruimte boven de garage werden van diefstal afkomstige auto-onderdelen aangetroffen. Voorts werden er onderdelen aangetroffen waarvan de fabrieksgegevens waren verwijderd. Dit wordt veelal gedaan omdat de betreffende onderdelen van diefstal afkomstig zijn. Volgens de eigenaar zouden deze vanuit Duitsland in pallets zijn opgestuurd en had hij geen idee van de oorspronkelijke herkomst.

Bron: Bestuurlijke rapportage, 2018.

Ten slotte is gebleken dat de huurauto’s van het bedrijf niet alleen door huurders werden gebruikt bij het plegen van strafbare feiten maar ook door een van de vennoten van het bedrijf. Zo werden bij de doorzoeking van de laadruimte van een van de huurmotorvoertuigen waarin hij reed zakken met aarde, plastic kweekpotten en twee dozen met meer dan 150 stekjes van hennepplanten aangetroffen. Daarnaast droeg hij een groot bedrag aan contanten bij zich.

5.5 Resumé

De bestuurlijke rapportages en analyses over 2017 en 2018 bieden feitelijk en actueel inzicht in het fenomeen van betrokkenheid van huurmotorvoertuigen bij criminaliteit in vier verschillende politie-eenheden. De focus van de rapportages verschilt maar voor alle rapportages geldt dat daar een onderzoek naar verhuurbedrijven aan ten grondslag ligt die vanwege politie-informatie over vermoede-

lijke bewuste dan wel onbewuste facilitering van criminelen en/of criminaliteit in beeld zijn gekomen.

In de eerste eenheid is ingezoomd op vermoedelijk malafide bedrijven. Bij alle 43 onderzochte bedrijven werden connecties met criminaliteit vastgesteld waarop werd geconcludeerd dat de georganiseerde criminaliteit op grote schaal werd gefaciliteerd door verhuurbedrijven in de regio. De meerderheid (70-100%) van de gecontroleerde bestuurders van voertuigen van de bedrijven bleek antecedenten te hebben. De voertuigen van de bedrijven werden gebruikt om anonimiteit te verschaffen en om criminele activiteiten te plegen, in hoofdzaak druggerelateerde delicten. Bij 21 van de 43 onderzochte bedrijven zijn misstanden aangetoond. Behalve dat de boekhouding niet op orde was, hadden meerdere eigenaren criminele antecedenten en was er (vermoedelijk) sprake van (betrokkenheid bij) strafbare feiten.

De tweede bestuurlijke rapportage heeft zich gericht op verhuurbedrijven uit een specifieke gemeente in een eenheid. Van vijf van de dertien verhuurbedrijven die daar actief waren, had de politie vermoedens dat deze op zijn minst (georganiseerde) criminaliteit faciliteerden en mogelijk zelfs daarvoor zijn opgericht. Uit nader onderzoek bleek dat het merendeel van de huurders van die vijf bedrijven (73%) gemiddeld vijftien antecedenten op hun naam hadden staan. Ook werd geconstateerd dat er criminele activiteiten met de huurmotorvoertuigen werden gepleegd, met name in relatie tot drugs. Bij drie van de vijf bedrijven werd vastgesteld dat ook de eigenaren criminele antecedenten hadden.

In de derde eenheid blijkt uit een analyse van twee verhuurbedrijven dat het merendeel van de gecontroleerde inzittenden (74%) van huurmotorvoertuigen van die bedrijven gemiddeld twintig criminele antecedenten hebben. Het gaat dan om vermogensdelicten, geweldsdelicten, drugsdelicten en antecedenten in relatie tot wapens en munitie. De bedrijven zijn in handen van ondernemers met eveneens criminele antecedenten en naar vermoedens van de politie zijn deze bedrijven bewust opgericht voor het faciliteren van criminele activiteiten.

De vierde bestuurlijke rapportage handelt over een specifieke onderneming uit een eenheid die in beeld kwam wegens vermoedens van structurele en bewuste facilitering van ondermijnende criminele activiteiten. Geconstateerd werd dat het bedrijf voertuigen verhuurde aan personen uit alle delen van Nederland maar ook aan personen uit het buitenland. De inzittenden van de huurmotorvoertui-

gen die zijn gecontroleerd, bleken gemiddeld twaalf criminele antecedenten te hebben. Met de huurmotorvoertuigen bleek veelvuldig een verkeersovertreding te zijn begaan. Daarnaast werden grensoverschrijdende druggerelateerde maar ook andersoortige criminele activiteiten, zoals inbraken, met gebruikmaking van de voertuigen geconstateerd. Illegale goederen werden verborgen in het interieur van de huurauto's; alle voertuigen van het bedrijf hadden losse interieurdelen. Geconcludeerd werd dat het bedrijf een belangrijke schakel was in de criminele netwerkstructuur en dat de eigenaren, die tevens criminele antecedenten hadden, als bewuste facilitators werden beschouwd.

Eindnoten

1. De periode 1 oktober 2017 tot en met 1 oktober 2018.

6 Constateringen in opsporingsonderzoeken

Ter verdieping van criminele activiteiten waarvoor huurmotorvoertuigen in de praktijk worden gebruikt zijn vijf recente opsporingsonderzoeken van de Nationale Politie bestudeerd. De opsporingsonderzoeken hebben betrekking op drugshandel, woninginbraken, wapenhandel en in twee gevallen op een liquidatie. In deze paragraaf schetsen we de bevindingen over de rol van de huurauto's, de modus operandi en de kenmerken van de misdrijven en de verdachten in die zaken. Bij elke zaak wordt ten slotte een reflectie van de betrokken rechercheurs op de zaak gegeven. Het hoofdstuk besluit met een resumé.

6.1 Casus Drugshandel

Nadat in een korte tijd na elkaar twee broers als verdachten waren aangehouden, besloot de recherche in 2017 in projectvorm nader onderzoek te doen naar de drugshandel van de familie. De beweegredenen daarvoor waren dat de naam van deze familie al jaren naar boven kwam in diverse meldingen met betrekking tot criminele activiteiten en er in de omgeving waar de familie woonachtig en actief was angst heerste onder de bewoners.

De criminele activiteiten

Lopende het onderzoek constateerde de recherche dat meerdere leden van dezelfde familie reeds jarenlang zeer actief waren in de drugshandel. Het betreft zowel de handel in cocaïne als heroïne. Zij leverden de verdovende middelen aan huis na een bestelling via een vast mobiel telefoonnummer. De drugs werden door verschillende verdachten geleverd door middel van het gebruik van huurauto's. De klandizie van het criminele netwerk woonde in dezelfde provincie in een beperkte straal om de verdachten heen. Daardoor vervoerden zij in de auto's steeds relatief kleine hoeveelheden verdovende middelen en geld. Op diverse locaties hadden zij de opslag van de drugs geregeld ('stashplekken'). 'Vaak bij gebruikers thuis die onder dreiging met geweld op de drugs wilden passen', licht een rechercheur toe.

De recherche krijgt gaandeweg het onderzoek aanwijzingen dat het criminele netwerk bezig was zijn actieradius uit te breiden naar het buitenland. Het was een 'florerende business'. Uit diverse informatiebronnen werd vernomen dat de verdachten in ploegendiensten werkten om zeven dagen in de week en 24 uur per dag op bestelling te kunnen leveren. Daarvoor hadden zij meerdere auto's rondrijden: twee voor overdag en twee voor in de nacht. Met deze handel zouden zij vele duizenden euro's per maand verdienen.

Afnehmer

Een getuige verklaart dat hij de laatste vier á vijf maanden drugs (heroïne en cocaïne) bij de verdachten heeft afgenomen. Iedere week kocht hij voor 100 euro aan verdovende middelen bij hen. Zij hadden hem weleens gezegd dat zij met hun handel 2.500 euro per dag verdienden.

Bron: Dossier.

Ter illustratie van de omvang van de handel: een van de chauffeurs verklaarde per dagdeel zo'n honderd klanten te bedienen met een opbrengst van ongeveer 1.500 euro per dagdeel. Het vermogen dat met de drugshandel is verkregen, heeft de politie niet kunnen traceren maar het moet volgens de rechercheurs om miljoenen gaan. Er zijn op basis van verklaringen vermoedens dat het geld naar het buitenland is weggesluisd.

De rol van huurmotorvoertuigen

Voor het verhandelen van de verdovende middelen werd door het criminele netwerk structureel gebruik gemaakt van huurauto's. Deze werden gehuurd bij verschillende verhuurbedrijven in de nabije omgeving van de woonplaats van de verdachten maar soms ook over de grens. Ook afnemers van de verdovende middelen verklaarden dat zij hun bestellingen geleverd kregen door verschillende verdachten die reden in wisselende voertuigen. De handelswaar werd verstopt in (bestaande) verborgen ruimten in de voertuigen, zoals achter een ventilatierooster.

De verdachten huurden voertuigen uit zowel het duurdere als goedkopere segment. De bedragen varieerden van 35 euro voor een kleine auto tot 150 euro per dag voor een luxe wagen. 'De voertuigen werden altijd via cash betalingen gehuurd', vertelt een rechercheur. De betaling vond veelal plaats in biljetten van twintig euro. Leden van het criminele netwerk huurden de voertuigen met regel-

maat op hun eigen naam, zo bleek uit meerdere constateringen door de politie. Na controle van een huurcontract van een verhuurbedrijf bleek dat een van de hoofdverdachten op zijn naam een Mercedes had gehuurd voor een aaneengesloten periode van drie weken. Deze auto was gehuurd bij een verhuurbedrijf in een aangrenzende woonplaats van de verdachten. Het bedrijf is aangesloten bij BOVAG en heeft een duidelijke website.

Een andere Mercedes die later door het criminele netwerk gebruikt werd voor het vervoeren van verdovende middelen bleek afkomstig van een ander verhuurbedrijf, eveneens niet ver van de woonplaats van de verdachten. Dit verhuurbedrijf blijkt niet aangesloten bij BOVAG en bovendien slecht vindbaar op het internet. Een dag nadat het voertuig volgens het huurcontract was gehuurd, werd dit voertuig gecontroleerd door de politie. Bij de doorzoeking van de huurauto werden in de armsteun van de auto meerdere handelseenheden cocaïne en heroïne aangetroffen.

Vervoer van drugs

Omstreeks 02.30 uur zag de politie een motorvoertuig van het merk Mercedes rijden. Genoemd voertuig bleek op naam te staan van autoverhuurbedrijf X. Het was de politieambtenaren bekend dat motorvoertuigen van dit autoverhuurbedrijf veelvuldig gebruikt worden bij criminele activiteiten. Aan de bestuurder van het voertuig werd een stopteken gegeven waaraan de bestuurder voldeed. Tijdens het onderzoek in het motorvoertuig werd na het verwijderen van de bekerhouder in het middenpaneel tussen de bekerhouder en de bak onder de armsteun een boterhamzakje met vermoedelijk verdovende middelen aangetroffen. Het ging om zes zakjes met cocaïne, 1 zakje met heroïne en 6 stukjes crack. De bestuurder werd vervolgens aangehouden terzake handel in dan wel bezit van harddrugs. De Mercedes werd in beslag genomen.

Bron: Dossier.

Ook zijn er uit het onderzoek voorbeelden naar voren gekomen dat anderen dan de verdachten uit het criminele netwerk opdracht kregen om voor hen auto's te huren. Zo verklaarde een getuige – die sinds enkele weken drugs testte voor de verdachten – dat hij op een gegeven moment verzocht werd om een auto voor hen te huren bij weer een ander verhuurbedrijf in de nabije omgeving. Dit bedrijf kent wel een duidelijke website maar is geen BOVAG-lid. Ook een andere getuige

vertelde de recherche dat hij met regelmaat auto's voor het criminele netwerk huurde en ook sinds een aantal jaren drugs naar klanten vervoerde.

Hoewel de meeste voertuigen werden gehuurd bij bedrijven in de nabije omgeving van de verdachten komt er in het onderzoek ook een huurauto met een Duits kenteken naar voren. Ook deze auto kon in direct verband worden gebracht met de handel in verdovende middelen door de verdachten. Het voertuig was volgens het huurcontract afkomstig van een verhuurbedrijf in Duitsland maar de verdachte verklaarde deze in België te hebben gehuurd.

Duitse huurauto

Omstreeks 04:45 uur zag de politie een Volkswagen Golf rijden voorzien van een Duits kenteken. Tijdens doorzoeking van het voertuig werd, nadat de zonnewering van het panoramadak was geopend en in de achterste stand was gezet, een gripzak aangetroffen. In deze gripzak zaten meer dan veertig zakjes met cocaïne en enkele zakjes met heroïne. Daarnaast werden bij de verdachte twee mobiele telefoons en een geldbedrag van 650 euro contant, in kleine coupures aangetroffen. Hierop werd de bestuurder aangehouden en het voertuig in beslag genomen.

Bron: Dossier.

Omdat de verdachten op eigen naam auto's huurden bij verschillende verhuurbedrijven maar daarnaast ook auto's lieten huren door anderen is het niet duidelijk om hoeveel verschillende huurmotorvoertuigen het gaat in deze zaak. Volgens een getuige huurden de verdachten elke dag een voertuig. Dat het om grote aantallen moet gaan, blijkt alleen al uit een vordering van een lijst bij een van de verhuurbedrijven met daarop alle voertuigen die op naam van een van de verdachten zijn gehuurd. Daaruit bleek dat door deze verdachte over een periode van vier maanden 24 voertuigen bij het betreffende verhuurbedrijf zijn gehuurd, wat neerkomt op maandelijks gemiddeld zes huurauto's op enkel zijn naam.

Een rechercheur geeft aan dat het criminele netwerk voor duizenden euro's aan huurauto's hebben besteed. Het totale bedrag dat de verdachten in een periode van zo'n zes jaar hebben besteed aan het huren van auto's schat de politie op een bedrag van 130.000 euro. Dat komt gemiddeld neer op een maandelijks bedrag van rond de 2.000 euro aan autohuur. Dat dit een gemiddelde is, blijkt uit het feit dat de rechercheurs ook melding maken van soms wel 3.500 tot 4.000 euro per maand aan huurkosten.

De verdachten

De verdachten zijn voor een belangrijk deel familieleden van elkaar. Het gaat om relatief jonge jongens, variërend in de leeftijd van begin tot eind twintig. De politie heeft de verdachten zien opgroeien van een overlastgevende jeugdgroep tot de criminelen die ze nu zijn. Een rechercheur: 'We hebben tien jaar eerder al een strafrechtelijk onderzoek gedraaid naar het netwerk wegens drugshandel en een aantal is toen ook veroordeeld'. De verdachten zijn niet actief op de arbeidsmarkt maar genieten ook geen uitkering. De inkomsten die zij hebben, zijn afkomstig van criminaliteit. Een aantal van hen draagt dure kleding en horloges. Daarnaast is er informatie dat zij in het buitenland over vastgoed en dure voertuigen beschikken.

Het criminele netwerk kent een duidelijke hiërarchische structuur. Twee van de verdachten hebben duidelijk de leiding over het geheel. Zo'n tien verschillende chauffeurs vervoerden de bestellingen naar de afnemers. De chauffeurs haalden de drugs op bij 'bewaaradressen' en de opbrengst werd afgestaan aan de leiding van de organisatie. Uit de opgenomen en afgeluisterde telefoongesprekken kwam vast te staan dat er in bedekte termen werd gesproken over verdovende middelen. De 'besteltelefoon' was puur voor de klanten. Onderling hadden zij contact via privételefoons.

Observatie van de verdachten was nagenoeg niet uitvoerbaar voor de politie, mede omdat ze steeds van voertuigen wisselden. De rijstijl van de verdachten was volgens de rechercheurs bovendien vaak zeer agressief en leverde voor de reguliere weggebruiker gevaar op. 'Uit analyse van de tapgesprekken bleek ook wel dat ze een groot klantenbestand in korte tijd konden voorzien van drugs, dat verklaart voor een deel het rijgedrag', aldus een rechercheur.

Inmiddels is de zaak voor de rechter geweest en zijn acht verdachten veroordeeld tot gevangenisstraffen variërend van enkele maanden tot 5 jaar voor de drugshandel en deelname aan een criminele organisatie. De politie heeft echter niet de illusie dat hiermee het einde van de criminele handel is bereikt: er zijn signalen dat de handel doorgaat, internationaler wordt en er zelfs verbanden zijn met een liquidatie.

Reflectie

De rechercheurs geven aan dat de verdachten in het verleden ook al gebruik maakten van huurauto's voor het vervoeren van de verdovende middelen. Als argumenten voor die werkwijze wordt aangevoerd dat ze ten eerste nu eenmaal een vervoersmiddel nodig hebben, een huurauto hen ten tweede anonimiteit biedt en een gehuurd voertuig hen ten derde niet persoonlijk afgepakt kan

worden. Daaraan voegt een rechercheur nog een vierde argument toe: 'Wanneer er illegale goederen in een huurauto worden aangetroffen, kunnen de inzittenden ter verdediging aanvoeren dat zij daar geen weet van hadden, zeker niet als het ergens in een verborgen ruimte zit verstopt'.

Rechercheurs lichten toe dat de tactiek van de verdachten was dat zij steeds kleine hoeveelheden drugs en geld vervoerden zodat zij niet voor grote hoeveelheden tegelijk gepakt zouden kunnen worden. 'Met deze tactiek zijn zij jaren weggekomen met korte straffen en lichte boetes. Als je met tien gram in de auto gepakt wordt, sta je snel weer buiten', aldus een rechercheur.

De rechercheurs zien een ontwikkeling in de modus operandi van de verdachten als het gaat om het gebruik van huurauto's voor criminele activiteiten. 'Deze verdachtengroep kent een historie van het gebruik van huurauto's. Waar ze eerder rondreden in de duurdere klassen auto's zoals Mercedes en de nieuwste Volkswagen Golf zijn ze later in minder opvallende auto's gaan rijden zoals Opel Combo's en Toyota Aygo's'. Daarnaast constateren de rechercheurs dat de verdachten voor kortere perioden auto's huren en bovendien steeds vaker verder weg voertuigen huren, namelijk over de grens in Duitsland of België. Het team heeft ervaren dat het lastig rechercheren is naar auto's die in het buitenland zijn gehuurd. Een andere ontwikkeling die mogelijk is ingegeven door 'voortschrijdend crimineel inzicht' is dat zij met stromannen werkten om de auto's te huren.

Volgens de rechercheurs waren de verhuurbedrijven waar de verdachten hun auto's huurden 'op het oog goede bedrijven die er echter vaak een slechte administratie op na hielden'. De verdachten betaalden vrijwel altijd contant aan de bedrijven wat het traceren van de betalingen bemoeilijkte. De rechercheurs benoemen ook een dilemma in de samenwerking met verhuurbedrijven in een opsporingsonderzoek. Zij ervaren dat bedrijven die met regelmaat auto's verhuren aan criminelen geen betrouwbare bron zijn en dat het opvragen van gegevens bij dergelijke bedrijven zelfs een afbreukrisico voor het onderzoek kan vormen. 'Indien medewerkers van een bedrijf niet integer zijn, kunnen onze opsporingsacties bij de verdachten terecht komen en geen waarde hebben'.

Gevraagd naar strategieën voor de toekomst om het gebruik van huurmotorvoertuigen voor criminele activiteiten te belemmeren, antwoordt een rechercheur dat verhuurbedrijven mede verantwoordelijk moeten worden gehouden. Een oplossing die zij aandragen, is het verbeurd verklaren van een huurauto wanneer deze gebruikt is voor criminele activiteiten. 'Daar kan een preventieve werking richting de verhuurders van uit gaan om meer verantwoordelijkheid te nemen voor aan wie zij auto's verhuren. Het kwijt raken van de auto hangt

dan als een zwaard van Damocles boven hun hoofd', licht een rechercheur toe. Tegelijkertijd zien de rechercheurs ook het dilemma voor de verhuurder dat deze niet altijd kan weten of zijn voertuig oneigenlijk wordt gebruikt. Zij stellen daarom dat de verhuurbranche er mee geholpen zou zijn wanneer zij bij de politie een informatieverzoek omtrent potentiële huurders kunnen doen: 'Het is onlogisch dat een verhuurder zich nooit afvraagt waarom bepaalde personen al jarenlang en met zeer grote regelmaat auto's bij hem komen huren'.

6.2 Casus Woninginbraken

De politie ontvangt signalen dat een eerder veroordeelde groep criminelen opnieuw actief is. Er werden woninginbraken gepleegd die veel overeenkomsten vertoonden met de inbraken zoals die jaren eerder werden gepleegd door deze dadergroep. Er wordt in 2017 een onderzoeksteam opgericht om de zaken te onderzoeken.

De criminele activiteiten

De groep verdachten wordt gelinkt aan woninginbraken in zowel Nederland als België. De doelwitten betreffen riante woningen van vermogende mensen ofwel 'miljoenvilla's in bosrijke gebieden', zoals in het dossier staat. Bij de inbraken werden kostbaarheden zoals sieraden en dure horloges buitgemaakt. De politie heeft in beeld gebracht dat de dadergroep over de periode van ruim een jaar circa vijftien woninginbraken heeft gepleegd. Daarnaast werden de verdachten in verband gebracht met diefstal van gereedschap uit 'werkbusjes'.

De rol van huurmotorvoertuigen

Huurmotorvoertuigen zijn in dit opsporingsonderzoek direct gelieerd aan de criminele activiteiten. De verdachten verrichtten al rondrijdende voorverkenningen bij woningen en pleegden uiteindelijk ook de inbraken met gebruikmaking van huurauto's voor het transport. De voertuigen werden bij veel verschillende bedrijven gehuurd. In het opsporingsdossier komen in totaal achttien verschillende verhuurbedrijven naar voren uit verschillende delen van het land. Daarbij geeft een rechercheur aan: 'Niet van alle bedrijven is vastgesteld dat een van onze verdachten en/of betrokkenen daadwerkelijk gehuurd hebben bij deze bedrijven maar er is wel op enige manier een link tussen het bedrijf en een van de verdachten en/of betrokkenen'. Uiteindelijk is aangetoond dat de verdachten gebruik hebben gemaakt van voertuigen van ten minste acht verschillende verhuurbe-

drijven. Bij de overige tien in beeld gekomen verhuurbedrijven kon feitelijke huur dus niet worden vastgesteld. De politie stelt vast dat de verdachten in een periode van tien maanden ten minste 35 auto's hebben gehuurd bij de acht verschillende verhuurders.

Vastgestelde autohuur door verdachten

Verhuurbedrijf A:	minimaal 20 auto's
Verhuurbedrijf B:	9 auto's waarvan 4 keer dezelfde
Verhuurbedrijf C:	minimaal 1 auto
Verhuurbedrijf D:	minimaal 1 auto
Verhuurbedrijf E:	minimaal 1 auto
Verhuurbedrijf F:	minimaal 1 auto
Verhuurbedrijf G:	minimaal 1 auto
Verhuurbedrijf H:	minimaal 1 auto

Bron: Dossier

Terwijl de verdachten bij twee verhuurbedrijven meermaals auto's hebben gehuurd, huurden zij bij de zes andere bedrijven voor zover bekend eenmalig een auto. Zo is geconstateerd dat zij bij een vestiging van een groot verhuurbedrijf minimaal twintig keer een auto hebben gehuurd. De auto's werden bij twee filialen van het bedrijf in verschillende steden gehuurd. Bij een ander verhuurbedrijf werden ten minste negen auto's door de verdachten gehuurd waarvan vier keer dezelfde auto.

De meeste bedrijven waarbij auto's werden gehuurd, zijn in de regio van de verdachten of net daarbuiten gevestigd maar een aantal ligt meer dan honderd kilometer verderop in het land. Van de acht bedrijven waar door de verdachten aantoonbaar is gehuurd, is de helft aangesloten bij BOVAG en de andere helft niet. Wel beschikken alle bedrijven over een website, de een wat professioneler en makkelijker vindbaar dan de ander. Op een aantal websites staat vermeld dat het bedrijf zich bezighoudt met handel in auto-onderdelen en -accessoires, handel in en reparatie van personenauto's en bedrijfsauto's en de verhuur daarvan. Bij een van de verhuurpunten van de verdachten, die niet bij BOVAG staat ingeschreven, is het opmerkelijk dat het verhuurbedrijf een directe link heeft naar een bedrijf dat veel andersoortige diensten aanbiedt. Het gaat dan om onder andere: het mogelijk maken om wereldwijd geld contant of per pintransactie te versturen en/of te ontvangen, een postadres service, verkoop van vlieg- en bustickets, taxiver-

voer en handelsbemiddeling in machines, technische benodigdheden, schepen en vliegtuigen.

Wat betreft de huurtermijnen zijn deze soms kort, soms langer. Over een periode van twee opeenvolgende maanden heeft de politie bij een verhuurbedrijf drie verschillende huurmomenten vastgesteld voor een huurperiode van drie, vier en negen dagen per keer. Een auto die was gehuurd bij een ander verhuurbedrijf bleek na navraag door de politie voor een periode van ruim vier weken gehuurd te zijn. Vastgesteld is dat de verdachten met vijf tot zeven katvangers werkten om voor hen auto's te huren. Dit zijn kennissen van de verdachten.

Bij de overige tien verhuurbedrijven die in beeld zijn gekomen maar waarbij geen feitelijke huur van voertuigen vastgesteld is, gaat het om bedrijven die in de helft van de gevallen geen website hebben en op twee na niet bij BOVAG staan geregistreerd. Twee van deze bedrijven zijn gevestigd op het adres van een woonhuis.

Behalve dat de verdachten bij formele verhuurbedrijven auto's huurden, maakten ze gebruik van autodeelplatforms. Hierop kunnen huurders van particulieren een auto huren. Via een van de deelplatforms heeft een van de verdachten drie keer achter elkaar dezelfde auto gehuurd. Bij een ander platform hebben zij tweemaal een account aangemaakt maar een feitelijke huur is niet aangetoond.

Autodeelplatform

'Bekend werd dat de verdachte een auto had gehuurd via een nieuwe constructie. De auto werd via een tussenpersoon gehuurd van een particulier. Hierdoor was het voertuig dat gehuurd werd een 'normale' auto en stond op naam van een 'gewoon' natuurlijk persoon'.

Bron: Dossier

Na ontdekking dat het voertuig via het autodeelplatform was gehuurd, werd deze (*undercover*) door een rechercheur gehuurd om daarin een peilbaken en af luisterapparatuur aan te brengen. Nadat het betreffende voertuig opnieuw door de verdachte werd gehuurd, bleek uit de gegevens van het baken dat het gehuurde voertuig over de periode van zes opeenvolgende dagen elke dag naar België reed. Vastgesteld werd dat de verdachten zich in die periode in zes Belgische gemeenten hebben opgehouden voor voorverkenningen en inbraken. Bij een van de inbraken in België is bij een heterdaad het voertuig in beslag genomen.

Grensoverschrijdend

'Elke dag dat het voertuig in België was, bleek dat er kennelijk (getracht) werd ingebroken of dat er een voorverkenning plaatsvond. Meerdere keren werd naar dezelfde plek teruggekeerd'.

Bron: Dossier.

De verdachten

Het gaat om een groep van zes mannelijke verdachten van halverwege de twintig die in groepsverband opereren. De meeste van hen zijn al langer bekend bij politie en justitie. Zij hebben een strafblad met daarop meer dan 150 anteceden-ten die met name bestaan uit vermogensdelicten. Een rechercheur zegt daarover: 'De gaten in hun strafblad zijn waarschijnlijk toe te schrijven aan de momenten waarop wij hen als politie geen aandacht hebben gegeven'. De rechercheurs type-ren de verdachten als zeer professionele criminelen die carrière hebben gemaakt in de woninginbraken. Die professionaliteit blijkt ook uit het feit dat de verdach-ten goed voorbereid op pad gingen. Behalve dat zij vooraf ter plaatse de omgeving van de woningen verkenden, verrichtten zij voorbereidingswerk via wat zij op het internet konden vinden.

Professionaliteit

'Er lijkt sprake van een hoge mate van professionaliteit: de daders laten weinig spo-ren achter en zijn zeer goed voorbereid. Alleen als men plaatselijk bekend was, kon men namelijk de woningen en vluchtwegen vinden'.

Bron: Dossier.

Daarnaast hanteerden de verdachten diverse afschermingsmethoden om buiten beeld van de politie te blijven. Zo zetten ze hun telefoons uit als ze gingen inbre-ken of lieten deze thuis, wisselden ze met regelmaat van voertuig en probeerden ze onderweg zo min mogelijk te communiceren. Ten slotte werkte de groep ver-dachten met meerdere katvangers om de voertuigen te huren. Een rechercheur merkt op: 'De huurauto is de nieuwe prepaid mobiel'.

Reflectie

De verdachten uit deze casus blijken niet alleen in deze reeks inbraken maar ook jaren daarvoor al gebruik te maken van huurmotorvoertuigen in relatie tot criminele activiteiten. Zo werden enkele jaren eerder twee van hen aangetroffen in een gehuurde bus. In de bus lag veel professioneel gereedschap en een schilderij welke van diefstal afkomstig waren. In die periode maakten de verdachten langere tijd gebruik van dezelfde huurmotorvoertuigen. Bij de latere serie inbraken wisselden zij sneller van huurmotorvoertuig. ‘We probeerden peilbakens aan de voertuigen aan te brengen maar omdat de verdachten zo snel van auto wisselden, was dat lastig’, vertelt een rechercheur. Ook het observatieteam had moeite de verdachten te volgen vanwege het feit dat zij steeds van andere voertuigen gebruik maakten en deze bovendien steeds op andere locaties parkeerden.

Voor de opsporing is het belangrijk gebleken een korte lijn te hebben met een collega die zicht heeft op de verhuurbranche. Het rechteam heeft in dit opsporingsonderzoek een beroep gedaan op de kennis van de contactpersoon Autoverhuur in de eenheid. Deze collega heeft zicht op welke verhuurbedrijven bonafide zijn en welke mogelijk malafide zijn. Voor de opsporing is dit van belang om te weten richting welke verhuurbedrijven zij kunnen rechercheren in relatie tot – in dit geval – de woninginbraken. Omdat het onderzoeksteam zicht wil krijgen op de voertuigen waarmee de verdachten zich richting mogelijke inbraken verplaatsen, is het noodzakelijk dat zij komen te weten wie waar en wanneer een voertuig huurt. Een rechercheur vertelt: ‘Als we verhuurbedrijven willen vragen ons te melden wanneer bepaalde personen een voertuig komen huren, moeten we die bedrijven wel kunnen vertrouwen. Anders geven we ons onderzoek weg’. Het team heeft daarom aan de collega die zicht heeft op de autoverhuurbranche gevraagd welke van de verhuurbedrijven waar de verdachten doorgaans huren wel of beter niet benaderd kunnen worden. ‘Onze collega gaf aan dat we dat bij vijf bedrijven wel konden doen maar bij de rest niet omdat er dan informatie op de verkeerde plek kan komen te liggen’, vertelt een rechercheur. Met andere woorden: van de andere bedrijven kon er niet van worden uitgegaan dat een verzoek van de politie discreet zou worden behandeld. Doordat bedrijven niet altijd gewillig medewerking aan de politie verleenden en er dus geen zicht kwam op de autohuur door de verdachten, verloor het rechteam tijd en konden inbraken niet voorkomen worden. Een rechercheur stelt: ‘Wanneer we sneller en beter op de verhuurbedrijven hadden kunnen bouwen, waren we misschien wel maanden eerder klaar geweest met het onderzoek’.

Het feit dat de verdachten een nieuwe constructie hadden bedacht om te gaan huren via particuliere autodeelplatforms betekende voor de politie dat zij

nieuwe contacten moest aanboren. ‘Dit was nieuw voor ons en er waren nog geen contacten tussen de politie en dat soort platforms gelegd om informatie te bevragen’, aldus een rechercheur. De keuze van de verdachten voor het huren van auto’s via particuliere autodeelplatforms is mogelijk gebaseerd op voortschrijdend inzicht bij de verdachten. De rechercheurs vertellen dat de verdachten bij inbraken in het verleden, voorafgaand aan hun eerdere veroordeling, langere tijd met dezelfde voertuigen reden wat de politie de mogelijkheid gaf hen te volgen en af te luisteren. ‘In de auto werden gesprekken gevoerd over het verdelen van de buit. Dat is bewijslast die in het dossier is gekomen en waar ze kennelijk van geleerd hebben’.

Voortschrijdend inzicht bij de verdachten is ook terug te zien in het feit dat ze in de latere serie inbraken niet meer zelf huurden of door familieleden auto’s lieten huren maar dat door anderen lieten doen die wat verder van hen af stonden. ‘Ze zorgden voor meer schakels tussen zichzelf en het verhuurbedrijf waardoor het voor ons lastig was om naar de echte gebruiker van de huurauto terug te rechercheren’, licht een rechercheur toe. Daaraan voegt een andere rechercheur toe dat sommige verhuurbedrijven het ook niet uitmaakte wie er in de auto reed: ‘Als ze maar betaalden dan was het goed’.

De *switch* naar particuliere huurauto’s kan ook zijn veroorzaakt doordat ze bij bepaalde verhuurbedrijven werden geweigerd na politie-interventies: ‘Mogelijk dat de verdachten bij de bonafide verhuurbedrijven op een zwarte lijst zijn komen staan en zijn geweigerd waardoor zij andere methoden zijn gaan zoeken’, is een gedachte van een rechercheur. Een mogelijk nadeel van het huren bij een particulier is volgens een rechercheur dat er fysiek contact nodig is tussen de verhuurder en de huurder: ‘Daarmee geef je je gezicht weg’. ‘Echter’, zo vult hij aan, ‘is het weer een voordeel dat je bij het contact niet op camera komt te staan zoals bij veel verhuurbedrijven en wij als politie dus geen beelden kunnen opvragen’. Daarnaast benoemen de rechercheurs dat de kans dat je als bestuurder gecontroleerd wordt kleiner zal zijn wanneer je een auto huurt van een particulier dan van een verhuurbedrijf omdat je met een auto van een particulier nog minder herkenbaar op de weg bent. ‘Indien we een kenteken controleren van een auto van een verhuurbedrijf weten we niet wie er in rijdt dus dat kan reden zijn om verder te kijken. In het geval we een kenteken controleren van een particulier die via een autodeelplatform verhuurd is, krijgen we de gegevens van de eigenaar van de auto te zien. Als daar niets mis mee is, is er geen reden om deze verder na te trekken’, legt een rechercheur uit.

6.3 Casus Vuurwapenhandel

Het Team Criminele Inlichtingen (TCI) meldt binnen de recherche een signaal te hebben van grootschalige handel in zware vuurwapens en explosieven. Wanneer dit signaal later nog tweemaal naar voren komt, wordt in 2016 een rechercheteam opgericht om er nader onderzoek naar te verrichten.

De criminele activiteiten

Gedurende het onderzoek kreeg het rechercheteam zicht op een crimineel netwerk dat structureel handelde in vuurwapens. ‘We hebben het over honderden wapens per jaar’, licht een van de betrokken rechercheurs toe om de omvang weer te geven. De handelswaar betreft voor een belangrijk deel samengestelde Glocks. De hoofdverdachte importeerde de (daar vrij verkrijgbare) lopende sledes van de wapens uit de Verenigde Staten en de (daar vrij verkrijgbare) grepen uit Oostenrijk. Deze onderdelen werden door middel van een postpakkettenconstructie – met vaak 30 onderdelen per pakket – naar meerdere katvangers in Nederland verstuurd. Behalve dat de hoofdverdachte de pakketten liet versturen, reisde hij regelmatig naar het buitenland om dat zelf te verzorgen.

In Nederland werden de onderdelen samengesteld tot een werkend vuurwapen. Daarnaast kwam uit het onderzoek naar voren dat het aanbod bestond uit ‘het allernieuwste model dat nog niet eens in de winkel lag’: de Glock 43. ‘Voor zover wij hebben kunnen vaststellen, was dit de enige markt voor de Glocks’, aldus een rechercheur. Behalve Glocks werd er een handel in automatische vuurwapens (AK’s) en explosieven geconstateerd waaronder handgranaten (‘de appeltjes van de kerstboom’ of ‘kerstballen’ genoemd) en ontstekers. De AK’s en explosieven werden bij een crimineel contact in België verkregen. Er werd blijkens het dossier soms wel drie of vier keer per week naar België gereden.

De rol van huurmotorvoertuigen

De hoofdverdachte maakte actief gebruik van een huurmotorvoertuig om zichzelf te verplaatsen en illegale wapens en explosieven te verhandelen.

Vervoer

Uit de gegevens van het baken geplaatst in het door de hoofdverdachte gebruikte huurvoertuig blijkt dat het voertuig naar de directe omgeving van de woning van verdachte X verplaatst wordt en aldaar enige tijd stil staat. Aansluitend verplaatst het voertuig zich naar de directe woonomgeving van verdachte Y en staat daar ook enige minuten stil. Daarna wordt met het voertuig naar de binnenstad gereden alwaar de vermoedelijke verkoop van het vuurwapen plaatsvindt.

Bron: Dossier.

Het voertuig was gehuurd bij een bedrijf waar hij regelmatig een bezoek aan bracht, ondanks dat het op bijna een uur rijden van zijn woonplaats was gevestigd. Het betreffende autoverhuurbedrijf werd door de rechercheurs getypeerd als ‘een ontmoetingsplaats voor louche figuren’. Het bleek namelijk dat daar ook andere criminelen regelmatig kwamen. ‘Als je wil dat een auto niet aan je te koppelen is, dan ga je daar naartoe om te huren’, stelt een rechercheur. Daarop vult hij aan dat hij het bedrijf niet wil criminaliseren maar wel wil benadrukken dat de vestiging als ‘dubieus’ te typeren is. Het betreft een nevenvestiging van een groter bedrijf met bijna dertig filialen verspreid over vrijwel heel Nederland. De hoofdverdachte kwam daar vaak ‘voor een sigaretje en een kop koffie’.

Een tweede verdachte die deel uitmaakte van het criminele netwerk kende de hoofdverdachte omdat hij bij het verhuurbedrijf had gewerkt en de hoofdverdachte daar wel eens een auto kwam huren. Deze oud-werknemer was arbeidsongeschikt geraakt maar had nog wel veel contact met het bedrijf. Een rechercheur: ‘Zijn vrouw werkte er ook en hij had ook nog veel vrienden en kennissen uit de autoverhuur’. De hoofdverdachte zette hem in als stroman voor het huren van zijn voertuigen. De oud-werknemer kon namelijk voor een gereduceerde prijs een auto huren bij zijn voormalig werkgever. Hij betaalde dan ter plekke – waarbij het overigens onbekend is of dit per pinbetaling of met cash geld gebeurde – om vervolgens dat geldbedrag te ontvangen van de hoofdverdachte en de auto aan hem door te verhuren. Naar eigen zeggen zou de verdachte voor zijn rol als tussenpersoon 185 euro per maand verdienen. Door middel van deze stromanconstructie kon de hoofdverdachte anoniem in een Volkswagen Polo rijden die voor ruim 500 euro per maand werd gehuurd. Door het rechercheteam waren een huurovereenkomst en facturen van de huur verkregen. Het bijbehorende huurcontract werd iedere maand verlengd, waardoor er sprake was van verlengde verhuur. De hoofdverdachte was de enige die in de huurauto reed.

Het autoverhuurbedrijf

Het verhuurbedrijf waar de hoofdverdachte het voertuig had verkregen, betreft een autoverhuurbedrijf dat deel uitmaakt van een groot aantal vestigingen verspreid door heel Nederland. Informatie uit openbare bronnen toont aan dat het verhuurbedrijf in 2016 is opgericht. Volgens de website van het bedrijf verhuurt, verhandelt en repareert het personenauto's en lichte bedrijfsauto's. De algemeen directeur van dit autoverhuurbedrijf zou een financiële holding zijn. Waar het autoverhuurbedrijf zichtbaar, vindbaar en professioneel oogt, geldt dat in mindere mate voor de financiële holding. Op Google zijn er bijvoorbeeld geen telefoonnummer en website zichtbaar.

Bron: Openbare bronnen.

Uit het opsporingsonderzoek naar de wapenhandel stuitte het rechteam ook op een handel in drugs. In verschillende woningen van verdachten uit het netwerk zijn drugs aangetroffen. Tevens was er een opslagbox gehuurd waar goederen werden aangetroffen die worden gebruikt bij de inrichting van een hennepkwekerij, zoals assimilatielampen, transformatoren, kweekbakken, aansluitsnoeren, filters, ventilatoren et cetera. Het team heeft daar verder niet op geïnvesteerd maar wel kwam naar voren dat het criminele netwerk via stromanconstructies bij meerdere bedrijven huurmotorvoertuigen – zowel personenauto's als busjes – huurden om de drugs en druggerelateerde goederen te vervoeren.

De verdachten

Aanvankelijk werd – mede op basis van de informatie die vanuit het TCI was geleverd – gedacht dat er met betrekking tot de wapenhandel sprake was van een hoofdverdachte en één ander persoon. Gedurende het onderzoek bleek echter dat de tweede verdachte veel contacten had die op hun beurt ook in direct contact stonden met de hoofdverdachte. Het bleek aldus dat de hoofdverdachte tal van afzetmogelijkheden had in allerlei verschillende richtingen waarin die andere persoon slechts één van de vele schakels was. Het rechteam had te maken met een crimineel samenwerkingsverband met internationale connecties en een duidelijke *top-down* structuur.

Het netwerk had tussenhandelaren in de Verenigde Staten en Oostenrijk voor de aanvoer van (onderdelen van) vuurwapens en in België voor de aanvoer van handgranaten. Een andere connectie fungeerde als schakel naar een ander Nederlands crimineel netwerk voor de doorverkoop van de vuurwapens. Ook

had de hoofdverdachte connecties in België, had hij contacten voor de handel in verdovende middelen en kon hij in relatie worden gebracht met ram- en plofkra-ken. Daarnaast had de hoofdverdachte meerdere connecties die fungeerden als katvanger voor de ontvangst van postpakketten, de opslag van de goederen en het verhandelen ervan. Een aantal connecties fungeerden (daarnaast) als facilitator voor het ter beschikking stellen van bankrekeningen voor betalingen van onder andere telefoonabonnementen, de huur van woningen of voertuigen maar ook de aankoop van wapenonderdelen uit het buitenland.

Behalve dat er bewust werd gewerkt met een spreiding in katvangers, blijkt de 'criminele professionaliteit' van het netwerk uit het feit dat de communicatie tussen de leden voor een deel via Pretty Good Privacy (PGP) telefoons verliep. Daarnaast werd er onderling in versluierde taal gesproken en gebruikte men *jammers* (stoorzenders). Dat er sprake was van een *top-down* structuur van het criminele netwerk bleek ook uit de financiële hiërarchie. Vrijwel alle inkomsten werden aan de hoofdverdachte afgedragen. Een onderzoeker vertelt: 'De jongens onder hem ontvingen slechts enkele tientjes voor hun werkzaamheden. Dit was voor de hoofdverdachte ook een reden om heel vriendschappelijk om te gaan met zijn connecties, omdat hij zich ervan bewust was dat het hem alleen op die manier veel op ging leveren. Daarnaast zorgde hij ervoor dat zij op een bepaalde manier afhankelijk werden van de criminele praktijken'.

De hoofdverdachte zou al 30 jaar crimineel actief zijn, 'nooit wat anders hebben gedaan' en gezien slechts een enkel, zeer gedateerd antecedent was hij daarin ook succesvol. Hij woonde samen met zijn vrouw in een huis waarvan de normale deur was vervangen door een zware stalen deur met extra sloten en waar aan de buitenzijde van de woning een camera hing. De hoofdverdachte zou naar eigen zeggen al zeker tien jaar ongestoord actief zijn in de illegale wapenhandel. Daarnaast vertelde hij zich met grootschalige cocaïnehandel bezig te houden. 'Hij gaf aan dat hij grote partijen 'wit' uit Colombia liet komen en dat hij nog een partij van 20 kilo 'wit' had liggen die naar Engeland moest', aldus een onderzoeker.

Reflectie

In deze casus is het verband tussen autoverhuur en criminele activiteiten gelegen in het feit dat het kopstuk van een crimineel netwerk structureel gebruik maakt van een huurauto. Hij doet dat om anoniem te kunnen rondrijden, geen voertuig op zijn naam te hebben staan en de pakkans te verkleinen. 'Hij heeft mogelijk

gedacht dat hij zich met een Volkswagen Polo niet zo snel in de picture zou spelen', aldus een rechercheur. Tevens werden er illegale wapens en explosieven met de huurauto vervoerd.

Het lijkt voor de hoofdverdachte een ideale gelegenheid om een auto te huren via een stroman die goed bekend is bij het bedrijf. Daar voegt een rechercheur aan toe dat het verhuurbedrijf mogelijk niet heeft geweten dat de door hem verhuurde auto werd gebruikt voor criminele activiteiten. 'Via het verhuurbedrijf kom je niet bij de daadwerkelijke gebruiker als deze wordt door verhuurd'.

Het huurmotorvoertuig van de hoofdverdachte is uiteindelijk door middel van af luisterapparatuur en de plaatsing van een peilbaken gedurende een half jaar gemonitord door het rechercheteam. Deze keuze is gemaakt omdat het onderzoeksteam constateerde dat de hoofdverdachte langere tijd met dezelfde auto reed. 'Als we hadden gedacht dat hij snel van auto zou wisselen, hadden we dat niet gedaan', licht een rechercheur toe. 'Hij waande zich veilig. Hij deed er boodschappen mee en hij reed er mee naar zijn criminele contacten om wapens te verkopen'.

Uit de zaak komt duidelijk naar voren dat de hoofdverdachte zeer bekwaam was in het onder de radar blijven; voor het onderzoeksteam was hij vaak onzichtbaar. 'Hij zette niets en dus ook geen auto op zijn eigen naam', zegt een rechercheur. In Nederland woonde hij met zijn vrouw via een onderhuurconstructie om zo zelf ook geen woning op zijn naam te hebben. Het huis in het buitenland stond op naam van zijn vrouw. Ten slotte was ook het vermogen dat de hoofdverdachte met zijn jarenlange illegale handel moet hebben verkregen, niet inzichtelijk.

6.4 Casus Liquidatie 1

In 2017 wordt een woonwijk laat op de avond opgeschrikt door een schietincident. Het blijkt te gaan om een liquidatie. Het slachtoffer overleeft het niet. Direct na de melding formeert de politie een rechercheteam om aan de zaak te werken.

De criminele activiteiten

Het slachtoffer is met meerdere kogels om het leven gebracht terwijl hij op bezoek was bij vrienden thuis. Hij zit 's avonds met hen in de voortuin wanneer er ineens schoten op hem worden gelost. De schutter is uit een auto gestapt en nadat hij

zijn doel had geraakt, is hij terug naar de auto gerend en weggereden. Een rechercheur vervolgt het verhaal dat de bestuurder van het voertuig dermate zenuwachtig moet zijn geweest dat deze een bocht verkeerd nam en het voertuig in een schuurtje ramde. Door schade en een lekke band hebben zij vervolgens niet meer veel verder kunnen rijden. Daarop zijn zij uit de auto gestapt en weggerend.

De rol van huurmotorvoertuigen

Al snel komt tijdens het onderzoek naar voren dat de verdachten een huurauto gebruikten voor zowel drugs- en wapenhandel als de liquidatie. De verdachte van de moord heeft namelijk voorafgaand aan de liquidatie in de huurauto, een Volkswagen Golf, een rit naar Luxemburg gemaakt om daar naar vermoeden van de recherche een partij drugs en mogelijk ook een vuurwapen af te leveren. Voor de politie was het aantreffen van de auto, nadat de verdachten deze noodgedwongen moesten achterlaten, een belangrijk spoor. Vanaf hier kon er onderzoek gedaan worden naar in elk geval de huurder van de auto. 'Je weet dan immers nog niet wie er in hebben gezeten', licht een rechercheur toe. 'Het voertuig werd in beslag genomen, daar dit voertuig werd aangemerkt als vluchtauto van de dader(s)', zo staat in het dossier.

Het verhuurbedrijf waar de auto vandaan kwam, betrof een klein bedrijf midden in het centrum van een grote stad, niet ver van waar de verdachte woonde. De recherche vorderde de huurovereenkomst van het betreffende voertuig bij de eigenaar van het bedrijf. Na een kleine zoektocht kon het verhuurbedrijf drie overeenkomsten verstrekken. Daaruit bleek dat de huur van de auto twee maal is verlengd. De auto was aanvankelijk voor een dag gehuurd en daarna was de huur met een week verlengd. De liquidatie heeft vervolgens drie dagen na afloop van het huurcontract plaatsgevonden. 'Dat wil zeggen dat de auto dus niet bij afloop van het contract is teruggebracht', licht een rechercheur toe. Daarnaast vond de recherche het opmerkelijk dat de huur van de auto contant is betaald (à 400 euro), dat twee contracten met twee verschillende handtekeningen waren getekend en dat de handtekening bij het derde contract ontbrak. Al met al stellen de rechercheurs dat de administratie van het verhuurbedrijf niet op orde was en de medewerking niet erg vlot verliep. Als de recherche ziet dat er camera's bij het bedrijf hangen, worden de beelden opgevraagd bij de eigenaar. Volgens een rechercheur was dit zonder succes: 'Ik heb hem meermaals naar de beelden gevraagd maar telkens werd geantwoord dat naar zijn mening geen beelden werden opgenomen door deze camera's'.

Verklaring verhuurbedrijf

De medewerker van het verhuurbedrijf die de auto aan de verdachte heeft verhuurd, verklaarde onder andere dat het klopte dat deze man contant betaalde, dat hij de huurder niet eerder had gezien, dat de huurder had gebeld om de huur te verlengen maar niet was langs gekomen om bij te betalen en dat de auto ook niet op tijd was teruggebracht. Bij navraag van de originele huurovereenkomsten verklaarde de medewerker dat deze niet aanwezig waren omdat deze zouden zijn meegenomen door de boekhouder. Later werden de huurovereenkomsten alsnog verstrekt. Beeldmateriaal werd niet verstrekt omdat daar niets op te zien zou zijn.

Bron: Dossier.

De verdachten

De schutter blijkt een voormalig vriend en (criminele) zakenpartner van het slachtoffer. De recherche: ‘We weten dat ze al langere tijd bezig zijn met drugs-transporten, vermoedelijk hebben zij een conflict gekregen dat op deze manier is opgelost’.

De dader was jong, namelijk begin twintig jaar, en had hooguit wat antecedenten voor overlast. Volgens de rechercheurs groeide hij echter wel op in een crimineel milieu: ‘Zijn vader was een grote jongen in de heroïne. Misschien dat hij wel wat drugstransporten voor zijn vader deed en geleerd heeft om bij het betreffende verhuurbedrijf te huren’.

Reflectie

Het gebruik van een huurauto voor criminele feiten is in deze zaak evident: er is een huurauto gebruikt als vervoermiddel om een liquidatie te plegen. De verdachte heeft de auto voor een langere periode op zijn eigen naam gehuurd, dus het was voor de politie niet moeilijk om bij hem uit te komen. Dat was anders geweest wanneer hij met een katvanger had gewerkt. ‘We denken dat hij het ook een hele toffe auto vond en ermee wilde *shinen*’, vertelt een rechercheur. Daarbij stellen de rechercheurs dat het gebruik van een huurauto voor de uitvoering van een liquidatie ‘wellicht niet de slimste keuze was’ omdat de huurauto uiteindelijk toch naar de verdachten leidde. Als verklaring voor de keuze geven zij dat het ‘de jongere gasten met weinig ervaring’ zijn die gebruik maken van een huurauto. Zij stellen dat dat in een hoger crimineel segment niet zo snel zal worden gedaan.

Het rechercheteam kon de huurauto veilig stellen nadat deze was gestrand. Dankzij het infotainmentsysteem dat in de huurauto aanwezig was, konden de

wegen die de auto had afgelegd letterlijk in kaart worden gebracht. ‘Het infotainmentsysteem was goud voor ons’, vertelt een rechercheur, ‘want het hele adresboek van de verdachten was opgeslagen en ook de coördinaten waar ze geweest waren. Dat was een perfecte aanvulling op de getuigenverklaringen.’

Het feit dat het verhuurbedrijf de administratie niet goed op orde leek te hebben, maakt het bedrijf volgens de rechercheurs kwetsbaar. De contracten waren bij dit bedrijf niet op orde. Een rechercheur stelt: ‘Als het zo rommelig is bij een bedrijf dan is het aantrekkelijk voor criminelen om daar te gaan huren’. En ook het accepteren van contanten voor de huur van voertuigen zien de rechercheurs als kwetsbaar kenmerk van een verhuurbedrijf. ‘Als je een bedrijf te goeder trouw bent, werk je met banktransfers en neem je geen cash aan’. Daaraan voegen de rechercheurs toe dat op basis van deze zaak niet te stellen is dat het verhuurbedrijf malafide is maar dat wat ze hebben aangetroffen niet accuraat is: ‘Het was slordig, we kregen geen optimale medewerking en het duurde lang voordat we de stukken verkregen’. Het feit dat de huurder van de auto – in dit geval de verdachte van de liquidatie – het voertuig ook niet op tijd heeft teruggebracht, is eveneens geen goed signaal menen de rechercheurs: ‘Dan heb je te maken met een onbetrouwbare huurder en uiteindelijk wordt er dus zelfs schade met je huurauto gereden.’

Het verhuurbedrijf is enkele maanden na het opsporingsonderzoek gesloten en overgegaan in een verhuurbedrijf onder een andere naam met een andere eigenaar.

De rechercheurs van het eerste opsporingsonderzoek spreken hun verwondering uit over het exorbitante aanbod van verhuurbedrijven: ‘We zijn benieuwd welk deel daarvan malafide is en bewust aan criminelen verhuurt’. Als mogelijke oplossing voor het tegengaan van het gebruik van huurauto’s voor criminele activiteiten dragen de rechercheurs aan dat de administratieve afhandeling ofwel de bestuurlijke aanpak van het gebruik van huurmotorvoertuigen voor criminele doeleinden ‘strakker’ zou moeten zijn. Zij maken de vergelijking met het aantreffen van drugs in een woning of in de horeca: ‘Als we daar verdovende middelen aantreffen, maken we bestuurlijke rapportages die tot sluiting kunnen leiden. Als een huurauto is betrokken bij criminele feiten en het bedrijf voldoet niet aan bepaalde eisen dan zou dat ook reden tot sancties moeten kunnen zijn’.

6.5 Casus Liquidatie 2

Eveneens in 2017, enkele maanden na de hiervoor beschreven liquidatie, vindt elders een andere liquidatie plaats. Dit keer werd er een man beschoten terwijl hij

op een terras zat waaraan hij is overleden. De recherche start direct een opsporingsonderzoek. Voor zover bekend staan de twee liquidaties los van elkaar.

De criminele activiteit

Op een zomeravond stopte een auto voor een drukbezet terras. De bijrijder van het voertuig stapte uit, liep naar het terras, richtte een vuurwapen op een van de bezoekers en schoot hem door zijn achterhoofd. Hulpverleners probeerden de man nog tevergeefs te reanimeren. 'Hij was morsdood', vertelt een rechercheur. De schutter stapte vervolgens weer in de auto en ze reden weg. Zo'n anderhalve kilometer verderop werd de auto gedumpt en in brand gestoken. De daders stapten daarna over in een andere auto die op die locatie klaar stond. Deze tweede auto wordt zo'n 75 kilometer verderop teruggevonden op een parkeerplaats. Mogelijk zijn de daders daar op een derde voertuig overgestapt.

De rol van huurmotorvoertuigen

'Een auto die uitgebrand werd aangetroffen, is een van de auto's die gebruikt is bij een liquidatie', zo luidt een krantenkop over deze moord. Het voertuig dat in brand is gestoken, bleek enkele weken eerder gestolen te zijn. De kentekenplaten waren duplicaten van een andere auto. De tweede auto waar de daders in overstapten, bleek een gehuurde auto van het merk Kia te zijn. De politie kon het voertuig achterhalen omdat een getuige het kenteken van de vluchtauto had genoteerd. Dit kenteken stond op naam van een groot verhuurbedrijf. Het ging om een verhuurbedrijf dat deze auto bij navraag bleek te hebben onderverhuurd aan een kleiner verhuurbedrijf, een bedrijf dat niet voorkomt in de ledenlijst van BOVAG. Het bedrijf adverteert op zijn website met grote, luxe auto's.

De recherche bezocht het bedrijf waar de verdachten de auto moeten hebben gehuurd. Het bedrijf is gevestigd in een woonwijk waar later ook de verdachten vandaan bleken te komen. 'Ze hebben dus niet ver gezocht om een auto te huren', reflecteert een rechercheur. Het bedrijf was gevestigd op de begane grond in een appartementencomplex in een welgestelde wijk in een grote stad. 'Bewoners van dat complex gaven bij ons aan dat zij het gevoel hadden dat het niet klopte met het bedrijf en dat er louche types kwamen', vertelt een andere rechercheur. Het verhuurbedrijf was een eenmansbedrijf dat in de garage plaats had voor vijf voertuigen. 'Dat terwijl het bedrijf een enorm klantenbestand bleek te hebben dus dan is het ook logisch dat het auto's huurde van andere verhuurbedrijven', legt een rechercheur uit.

De recherche krijgt door middel van vorderingen medewerking van het verhuurbedrijf dat de auto heeft doorverhuurd. De eigenaar van het bedrijf stond

de recherche te woord en vertelde dat hij vroeg in de avond was gebeld of hij een huurauto ter beschikking had. Dat had hij op dat moment niet maar er zou die avond nog wel een auto ingeleverd moeten worden. De auto die werd terug gebracht, werd toen direct door de nieuwe huurder opgehaald. 'Het bedrijf had niet eens de tijd om het voertuig schoon te maken, zo'n spoed zat er kennelijk achter', schetst een rechercheur. Minder dan vier uur later vond de liquidatie plaats. 'De eigenaar vertelde dat hij wel dacht een rijbewijs van de huurder te hebben gezien en dat deze persoon ook in het klantenbestand stond maar dat het wel kan zijn dat iemand anders de auto heeft opgehaald', vervolgt een rechercheur. De huur is voor zover uit het onderzoek blijkt met contant geld betaald. Later komt er een kopie van een rijbewijs van een eerder huurcontract boven tafel. De persoon op het rijbewijs die het voertuig gehuurd zou hebben, kwam niet overeen met de bestuurder die de politie had waargenomen op opgenomen camerabeelden. 'De huurder zal dus een katvanger zijn geweest', licht een rechercheur toe.

De huurauto bleek voorzien van een track en trace systeem. Dit heeft de opsporing verder gebracht omdat daarmee de routes van het voertuig en de verdachten nagegaan konden worden. Het was echter ook opmerkelijk dat er een track en trace in het voertuig aanwezig was omdat de eigenaar van het voertuig, het grotere verhuurbedrijf, hier niets van wist. Het bleek dat het tweede verhuurbedrijf dat de auto van het grotere bedrijf had gehuurd het track en trace systeem had ingebouwd. De verklaring die de rechercheurs hiervoor kunnen bedenken, is dat het tweede verhuurbedrijf controle wilde hebben over de voertuigen die hij verhuurde: 'Mogelijk ook omdat hij wist dat hij niet altijd aan frisse types verhuurde'.

De verdachten

Er zijn met het opsporingsonderzoek drie verdachten voor de liquidatie in beeld gekomen. De verdachten zijn ook in dit geval weer jonge jongens van in de twintig jaar. De jongens zijn met elkaar in dezelfde buurt opgegroeid. Ze hebben samen ook een groei doorgemaakt op de criminele ladder: 'Van het stelen van benzine naar het stelen van auto's, het plegen van plofkraak en uiteindelijk een liquidatie', vertelt een rechercheur.

Reflectie

De rechercheurs verwonderen zich evenals de rechercheurs uit de eerder beschreven liquidatie over het feit dat de verdachten gebruik hebben gemaakt van een huurauto bij de liquidatie. Ook zij stellen dat dat niet de slimste keuze is geweest

omdat het traceren van de huurder van de auto de politie bij de verdachten bracht. In het onderzoek kwam evenwel naar voren dat het gebruik maken van een huurauto waarschijnlijk een noodgreep is geweest. 'Dit zijn types die normaliter zorgen dat er een gestolen voertuig voorzien van een gestolen of nagemaakt kenteken klaar staat voor dit soort acties', vertelt een rechercheur. Hij vervolgt dat er in de voorbereiding van de liquidatie iets mis moet zijn gegaan waardoor ze genoodzaakt waren op het laatste moment nog een auto te huren.

De rechercheurs stellen dat criminelen voorheen dure auto's kochten maar deze hebben ingeruild voor huurauto's zodat hun eigen auto niet in beslag kon worden genomen. Ook zien zij een ontwikkeling van '*shiny* naar *shabby* auto's', zoals een van hen het verwoordt. Daarmee wil hij zeggen dat criminelen steeds meer kiezen voor onopvallende auto's wanneer zij op pad gaan om criminele activiteiten te plegen.

De huurauto waar de verdachten gebruik van hebben gemaakt, behoorde officieel toe aan een groot verhuurbedrijf. De rechercheurs geven aan dat dit verhuurbedrijf er geen weet van kan hebben gehad dat de auto zou worden gebruikt voor criminele activiteiten. Zij stellen: 'Het verhuurbedrijf was een bonafide bedrijf dat voertuigen onderverhuurt aan andere bedrijven. Dan kun je er geen zicht op hebben aan wie je voertuigen worden verhuurd'. Het grotere verhuurbedrijf werd door de rechter dan ook niets verweten waarop het voertuig niet verbeurd werd verklaard.

Het tweede verhuurbedrijf waarvan de verdachten uiteindelijk de auto hebben gehuurd, werkte mee aan het politieonderzoek. Een rechercheur vertelt: 'Ze moesten wel medewerking verlenen, want we kwamen met vorderingen'. De rechercheurs hebben gedurende het onderzoek signalen gekregen dat het tweede verhuurbedrijf mogelijk niet 'helemaal zuiver' is. 'Het was in elk geval een bedrijf dat bekend was bij personen uit het criminele milieu', schetst een rechercheur. Bij het natrekken van de huurders van de huurauto die gebruikt is bij de liquidatie stuitte de politie op meerdere klanten die de politie ambtshalve kent vanwege onder andere aandachtvestigingen. De rechercheurs merken ten slotte op dat het 'frappant' is dat een autoverhuurbedrijf gestart kan worden zonder keurmerk. Dat werkt in hun ogen malafide ondernemerschap in de hand.

6.6 Resumé

Een analyse van vijf recente opsporingsonderzoeken biedt zicht op de wijze waarop huurmotorvoertuigen een rol spelen bij verschillende criminele activiteiten en de modus operandi die verdachten daarbij hanteren. De casus laten zien dat

huurmotorvoertuigen gebruikt worden voor het uitvoeren van verschillende vormen van ernstige criminaliteit. De huurauto's worden door criminelen in de eerste plaats gebruikt als noodzakelijk vervoermiddel en in de tweede plaats om anoniem te rijden zodat zij onder de radar blijven. In de derde plaats geldt een calculerend motief: de huurauto is geen eigen bezit en kan dus niet worden afgenomen. Uit de casus komt ook naar voren dat het regelmatig wisselen van huurauto's en tegen contante betaling via stromannen huren de opsporing bemoeilijken. Anderzijds kan een huurmotorvoertuig de politie ook juist helpen richting de verdachten te komen. In de diverse casus worden de voertuigen in de buurt gehuurd, bij verschillende bedrijven maar ook wordt er op grotere afstand en soms zelfs over de grens een auto gehuurd. Er wordt vaak – maar niet altijd – gewerkt met stromannen voor het huren van de voertuigen en er wordt doorgaans cash betaald. In de casus komen verhuurbedrijven naar voren die er geen weet hebben dat hun voertuigen worden gebruikt door criminelen maar er zijn ook verhuurbedrijven die criminelen en criminele activiteiten bewust faciliteren.

Het eerste opsporingsonderzoek handelt om een crimineel netwerk dat jarenlang stelselmatig huurmotorvoertuigen heeft gebruikt voor het op grote schaal dealen van drugs. Het criminele netwerk beschikte over meerdere chauffeurs en huurmotorvoertuigen waarmee op bestelling 24/7 drugs bij klanten werden thuisbezorgd. De drugs werden verstoppt in bestaande, verborgen ruimten in de voertuigen. Er werd gereden met huurauto's uit het goedkopere maar soms ook duurdere segment.

Maandelijks werd er naar inschatting van de politie gemiddeld 2.000 euro in contanten aan autohuur bekostigd. De voertuigen werden voor een belangrijk deel in de omgeving van de verdachten gehuurd maar ook werden auto's van verder weg, soms over de grens, gehuurd. Bij een aantal bedrijven waren de verdachten vaste en zeer frequente klanten.

De verdachten blijken hun modus operandi in de loop van hun criminele loopbaan te hebben verfijnd. Van duurdere klassen auto's zijn zij overgestapt op goedkopere en minder opvallende huurauto's. Daarnaast zijn ze sneller van voertuig gaan wisselen, zijn ze deze verder weg gaan huren, waaronder in het buitenland en naast dat zij auto's op hun eigen naam huurden, zijn ze gaan werken met stromannen. Deze strategie alsook het cash betalen voor de autohuur beperkten de opsporingsmethoden.

Wat betreft de verhuurbedrijven gaat het om ondernemingen die hun boekhouding niet goed op orde hadden, cash betalingen accepteerden en geen betrouwbare partner waren voor de politie.

De rechercheurs in deze zaak menen dat verhuurbedrijven mede verantwoordelijk moeten worden gehouden voor het oneigenlijk gebruik van hun voertuigen. Daar stellen zij tegenover dat de verhuurders dan wel moeten kunnen beschikken over de nodige informatie voor het maken van een juiste afweging om al dan niet een voertuig aan een klant te verhuren.

In het tweede opsporingsonderzoek is een netwerk van doorgewinterde criminelen blootgelegd dat zich schuldig maakte aan een lange reeks woninginbraken in Nederland en België. Zowel voor de voorverkenningen als voor het plegen van de inbraken maakten de verdachten gebruik van huurauto's. Voor het huren van de voertuigen stonden zij in contact met ten minste 18 verhuurbedrijven verspreid over het land. Vastgesteld is dat de verdachten in een periode van tien maanden ten minste 35 auto's hebben gehuurd bij acht verschillende verhuurbedrijven. De huurtermijnen variëren van enkele dagen tot enkele weken. Bij de huur van de voertuigen werkten de verdachten met stromannen. De verhuurbedrijven variëren van filialen van grote verhuurbedrijven tot kleine eenmansbedrijven. Daarnaast huurden de verdachten auto's van particulieren via een autodeelplatform.

De verdachten hebben in het verleden ook gebruik gemaakt van huurmotorvoertuigen voor het plegen van inbraken. In de nieuwe reeks inbraken wisselden zij regelmatig van voertuig, waren zij alert om zo min mogelijk in de auto te communiceren en zorgden zij voor meer schakels tussen hen en de huurders (stromannen). Dit bemoeilijkte de opsporing alsook het gegeven dat de recherche niet wist welk verhuurbedrijf een betrouwbare bron was om in het onderzoek te betrekken. De contactpersoon Autoverhuur uit de eenheid heeft op basis van zijn kennis geadviseerd dat met vijf van de verhuurbedrijven een samenwerking mogelijk was, terwijl er met de overigen een mogelijk afbreukrisico was voor het onderzoek. Voor de opsporing moesten de contacten via autodeelplatforms nog worden aangeboord.

Het derde opsporingsonderzoek gaat over jarenlange en grootschalige handel in vuurwapens, munitie en explosieven. De (onderdelen van) illegale vuurwapens werden door de verdachten geïmporteerd. Per post werden pakketten ontvangen door katvangers op verschillende locaties. Daarnaast werden explosieven met een auto opgehaald in België.

Het criminele netwerk had internationale connecties met andere criminele organisaties en daarmee een grote afzetmarkt. De hoofdverdachte was een doorgewinterde crimineel die tevens contacten had voor de handel in verdovende

middelen. Voor de drugshandel werden er via stromanconstructies verspreid over meerdere verhuurbedrijven auto's en busjes gehuurd.

In het onderzoek naar de wapenhandel werd geconstateerd dat de hoofdverdachte structureel gebruik maakte van een huurmotorvoertuig om zichzelf te verplaatsen en de illegale goederen te transporteren en verhandelen. Het ging om een niet opvallend voertuig afkomstig van een verhuurbedrijf dat gekenmerkt werd als ontmoetingsplaats voor criminelen. Het betreft een vestiging van een groot verhuurbedrijf. De auto werd door een oud-medewerker van het bedrijf gehuurd en onderverhuurd aan de hoofdverdachte. De huur werd maandelijks verlengd. De rechercheurs reflecteren dat het verhuurbedrijf er mogelijk geen weet van heeft gehad dat het voertuig werd onderverhuurd. Het feit dat de hoofdverdachte altijd van hetzelfde voertuig gebruik maakte, bood de recherche de gelegenheid om opsporingsmethoden in te zetten om het voertuig te monitoren.

Het vierde opsporingsonderzoek is gericht op een liquidatie in een woonwijk. De verdachten maakten voor het vervoer naar de plaats delict en weer daar vandaan gebruik van een huurauto. Daarnaast gebruikten ze een huurauto voor het transporteren van drugs en mogelijk ook een wapen naar het buitenland. De auto is via cash betaling gehuurd bij een klein verhuurbedrijf. De administratie van het verhuurbedrijf was niet op orde en de medewerking verliep niet vlot. De verdachte heeft de auto met tussentijdse verlengingen voor een week op zijn eigen naam gehuurd. De rechercheurs zien het accepteren van contant geld en een slordige administratie van het bedrijf als kwetsbare factoren voor misbruik door criminelen. Zij pleiten voor het stellen van meer eisen aan de bedrijfsvoering van verhuurbedrijven en in relatie daarmee het harder optreden met (bestuurlijke) sancties indien een verhuurbedrijf een rol heeft gespeeld bij criminele activiteiten.

Ook het vijfde opsporingsonderzoek heeft betrekking op een liquidatie en ook in deze zaak is een huurmotorvoertuig als vluchtmiddel gebruikt. De verdachten hebben enkele uren voor de liquidatie een auto gehuurd bij een klein, lokaal verhuurbedrijf. De auto bleek door een groot verhuurbedrijf aan het kleinere bedrijf te zijn verhuurd. De auto leek met spoed te zijn gehuurd, mogelijk omdat de verdachten mis hadden gegrepen op een andere vluchtauto. De auto is vermoedelijk door een katvanger gehuurd tegen contante betaling. De administratie van het verhuurbedrijf, een eenmanszaak, was niet goed op orde en ook andere criminelen bleken in het klantenbestand voor te komen. De eigenaar van de huurauto, het grote verhuurbedrijf, is door de onderverhuur het zicht verloren op de uiteindelijke huurder.

De rechercheurs stellen een ontwikkeling vast dat criminelen de luxe huurmotorvoertuigen inruilen voor goedkopere, meer onopvallende huurauto's om zichzelf minder in de kijker te spelen. Zij stellen tot slot dat het ontbreken van een keurmerk voor verhuurbedrijven de deur open zet voor malafide ondernemerschap.

7 Conclusies en slotbeschouwing

Bureau Beke heeft in opdracht van het ministerie van Justitie en Veiligheid, Directoraat-Generaal Politie en Veiligheidsregio's, een onderzoek verricht naar de betrokkenheid van huurmotorvoertuigen bij criminaliteit. De vraagstelling luidde: Worden huurmotorvoertuigen aangewend voor criminele activiteiten en zo ja, wat zijn de aard en omvang van het probleem? Bij de criminele activiteiten gaat het in het bijzonder om vormen van ondermijnende criminaliteit.

Om de vraagstelling te beantwoorden zijn een literatuursearch en media-analyse verricht en is er een analyse uitgevoerd op geregistreerde data van brancheorganisatie BOVAG en de Nationale Politie. Om de kennis uit de praktijk op te tekenen zijn daarnaast interviews gevoerd met twintig vertegenwoordigers van publieke en private partijen, waaronder politiefunctionarissen, analisten van de Regionale Informatie en Expertise Centra (RIEC's), een stadmarinier van een gemeente, medewerkers van BOVAG en eigenaren van autoverhuurbedrijven. Aanvullend zijn bestuurlijke rapportages en analyses aangaande autoverhuur uit vier regionale politie-eenheden bestudeerd. En tot slot zijn er casestudies gemaakt van vijf opsporingsonderzoeken waarin huurmotorvoertuigen een rol spelen. Daarvoor zijn dossiers bestudeerd en is gesproken met twaalf rechercheurs.

In dit afsluitende hoofdstuk – dat te lezen is als een samenvatting – worden de belangrijkste bevindingen uit het onderzoek gepresenteerd en toegelicht. Allereerst worden de conclusies ten aanzien van de omvang van betrokkenheid van huurmotorvoertuigen bij criminele activiteiten beschreven en daarna wordt geschetst wat de aard van de criminele activiteiten is. Tot slot wordt in een slotbeschouwing gereflecteerd op het onderzoek en de bevindingen.

7.1 De omvang van betrokkenheid van huurmotorvoertuigen bij criminaliteit

Hierna geven we weer welke conclusies we kunnen trekken over de vraag of huurmotorvoertuigen worden gebruikt voor criminele doeleinden en wat er bekend is over de omvang van dat fenomeen.

Conclusies met betrekking tot gebruik en omvang

- Op basis van de bevindingen kan geconcludeerd worden dat de autoverhuurbranche kwetsbaar is voor misbruik door criminelen en dat huurmotorvoertuigen in de praktijk gebruikt worden voor het uitvoeren van criminele activiteiten.
- Diverse bronnen wijzen uit dat bonafide en malafide verhuurbedrijven onbewuste dan wel bewuste facilitators zijn voor criminelen en criminele activiteiten. Daarmee vormt de autoverhuurbranche een belangrijke schakel tussen de onder- en bovenwereld als het gaat om het plegen van ondermijnende criminaliteit.
- Eenduidige en betrouwbare cijfers over de omvang ofwel de frequentie waarmee huurmotorvoertuigen voor criminele activiteiten worden gebruikt, zijn niet voorhanden, maar geconcludeerd kan worden dat huurmotorvoertuigen om diverse redenen veelvuldig voorkomen in politie-informatie en in opsporingsonderzoeken naar misdrijven.

Toelichting

Hierna lichten we toe wat er uit de diverse bronnen naar voren komt in relatie tot de autoverhuurbranche en welke bronnen indicaties bieden voor de omvang van het gebruik van huurmotorvoertuigen voor criminele activiteiten.

- In literatuur van de afgelopen twintig jaar is opgetekend dat de autoverhuurbranche kwetsbaar is voor misbruik voor criminele doeleinden. Ook alle andere bronnen wijzen uit dat de autoverhuurbranche een aantrekkingskracht heeft op criminelen. Huurmotorvoertuigen bieden criminelen een vervoermiddel, de gelegenheid anoniem te rijden, zichzelf niet in de kijker te spelen door vaak te wisselen van voertuig en relatieve onaantastbaarheid omdat het voertuig hen niet ontnomen kan worden.
- Gegevens van BOVAG en open bronnen wijzen uit dat er in Nederland circa 1.200 autoverhuurbedrijven staan ingeschreven bij de Kamer van Koophandel waarvan er 400 lid zijn van BOVAG. Hoeveel autoverhuurbedrijven er naast de geregistreerde bedrijven bestaan, is onbekend.

- Uit interviews, bestuurlijke rapportages en opsporingsonderzoeken blijkt dat er in verschillende regio's in Nederland malafide autoverhuurbedrijven actief zijn. De eigenaren van deze bedrijven hebben vaak zelf criminele antecedenten en er zijn indicaties dat zij willens en wetens criminelen en criminele activiteiten faciliteren.
- Een landelijk overzicht van malafide bedrijven ontbreekt, maar diverse eenheden proberen daar zicht op te krijgen. In de bestuurlijke rapportages zijn meerdere malafide bedrijven in de verschillende eenheden geïdentificeerd. Mede afhankelijk van de *scope* en reikwijdte in de bestuurlijke rapportages gaat het om een enkel malafide bedrijf in de ene eenheid tot enkele tientallen in de andere eenheid.
- Het wagenpark van de verhuurbedrijven waar zicht op is, beslaat bijna 90.000 voertuigen waarvan circa een derde deel bestemd is voor privédoeleinden. Een internetsearch leert dat er maandelijks circa 40.000 keer op Google naar autoverhuur wordt gezocht.
- In de media-analyse over 2016 tot en met 2018 komen 54 unieke artikelen naar voren aangaande het gebruik van huurmotorvoertuigen voor criminele activiteiten.
- In ELENA, het waarschuwingssysteem waarin BOVAG-bedrijven misstanden kunnen registreren, staan in 2019 op een gemiddelde dag 7.000 persoonsregistraties van huurders.
- In CARENT, de projectcode van de Nationale Politie voor incidenten waarbij een huurmotorvoertuig betrokken is, staan over de periode 2016-2018 bijna 1.400 registraties. CARENT biedt echter geen betrouwbaar beeld van de omvang van het gebruik van huurmotorvoertuigen voor criminele activiteiten omdat er over het algemeen niet consequent onder deze projectcode geregistreerd wordt en niet alle registraties feitelijk betrekking hebben op criminele activiteiten.
- Summ-IT, het systeem waarin de Nationale Politie alle opsporingsonderzoeken vastlegt, bevat over de periode 2016-2018 ruim 30.000 opsporingsonderzoeken. In de dossiers van ruim 3.000 opsporingsonderzoeken (10%) komen huurmotorvoertuigen voor. Summ-IT biedt

echter geen betrouwbaar beeld van de omvang van betrokkenheid van huurmotorvoertuigen bij criminele activiteiten omdat het voorkomen van een huurmotorvoertuig in het dossier niet per se hoeft te betekenen dat het voertuig een daadwerkelijke rol heeft bij het plegen van misdrijven.

7.2 De aard van criminele activiteiten waarbij huurmotorvoertuigen een rol spelen

Hierna geven we weer wat er geconcludeerd kan worden over de aard van de criminele activiteiten waarbij huurmotorvoertuigen een rol spelen.

Conclusies met betrekking tot de aard

- Op basis van de bevindingen kan geconcludeerd worden dat een substantieel deel van huurders van motorvoertuigen criminele antecedenten heeft.
- Diverse bronnen wijzen uit dat huurmotorvoertuigen voor uiteenlopende ondermijnende vormen van criminaliteit worden gebruikt, variërend van witwassen, druggerelateerde criminaliteit, transport en handel van illegale goederen, voertuigdiefstal, inbraken en ram- en plofkraken tot levensdelicten waaronder liquidaties en terroristische acties.
- De criminele activiteiten die gepleegd worden met gebruikmaking van een huurmotorvoertuig hebben een grensoverschrijdend karakter.

Toelichting

Hierna geven we weer wat er uit de diverse bronnen, naar voren komt over de aard van de criminele activiteiten waarbij huurmotorvoertuigen een rol spelen.

- Dat huurmotorvoertuigen frequent door criminelen worden gebruikt, blijkt uit eerder onderzoek en bestuurlijke rapportages van verschillende politie-eenheden: de meerderheid (ten minste 70%) van de gecontroleerde bestuurders van huurauto's heeft criminele antecedenten. Vaak gaat het dan om (veel) meer dan tien antecedenten voor uiteenlopende strafbare feiten.

- Uit de interviews, bestuurlijke rapportages en opsporingsonderzoeken komt naar voren dat er door criminelen, al dan niet via de inzet van stromannen, vaak in contanten wordt betaald. Zeker als het om grote bedragen gaat, biedt het huren van voertuigen de gelegenheid tot witten van crimineel vermogen.
- Uit de media-analyse komt naar voren dat het merendeel van de berichtgeving over huurmotorvoertuigen in relatie tot criminaliteit betrekking heeft op het gebruik van huurmotorvoertuigen voor drugstransporten en het vervoeren van wapens al dan niet in combinatie met andere strafbare feiten. De berichtgeving in de media heeft voornamelijk betrekking op misstanden in relatie tot huurmotorvoertuigen in het zuiden, westen en oosten van Nederland en de aangrenzende landen.
- In de interviews wordt het transporteren van illegale goederen zoals druggerelateerde goederen, wapens en geld als meest voorkomende criminele activiteit in relatie tot huurmotorvoertuigen genoemd. Deze goederen worden vaak in bestaande holle ruimten van het voertuig en soms in vernuftig gecreëerde ruimten verborgen. Daarnaast worden huurmotorvoertuigen blijkens de interviews gebruikt als transportmiddel voor het plegen van diefstallen, ram- en plofkraak, liquidaties en terroristische acties.
- De bestuurlijke rapportages en opsporingsonderzoeken bevestigen de praktijkkennis dat huurmotorvoertuigen worden gebruikt voor een breed palet aan criminele activiteiten. Huurmotorvoertuigen worden volgens politie-informatie gebruikt voor het verhandelen van drugs en wapens, het plegen van inbraken en tevens voor het uitvoeren van liquidaties.
- De 7.000 registraties in ELENA gaan voor een belangrijk deel over gedragingen die de verhuurbedrijven direct benadelen zoals wanbetaling en voertuigdiefstal. Een klein deel van die registraties (1,6%) heeft betrekking op het plegen van criminele activiteiten met de huurauto.

- Een belangrijk deel van de bijna 1.400 registraties in CARENT gaat over verkeersincidenten (42%) en verdachte situaties (29%). Bijna een op de tien registraties (9,8%) heeft betrekking op criminele activiteiten waaronder druggerelateerde incidenten, vermogensgerelateerde incidenten, geweldsincidenten en incidenten in relatie tot wapens.
- De ruim 3.000 opsporingsonderzoeken in Summ-IT waarin huurmotorvoertuigen een rol spelen, zijn gericht op druggerelateerde misdrijven (30%), overval, inbraak of diefstal (26%), vermogensmisdrijven (25%), geweldsmisdrijven (18%), misdrijven in relatie tot wapens en munitie (14%) en levensdelicten (10%).
- De criminele activiteiten die met gebruikmaking van huurmotorvoertuigen worden gepleegd, hebben blijkens interviews, media-analyse en opsporingsonderzoeken een grensoverschrijdend karakter. Criminele activiteiten worden met een Nederlandse of buitenlandse huurauto in Nederland of in het buitenland gepleegd. Denk aan het transporteren van illegale goederen naar het buitenland of juist naar Nederland en het plegen van inbraken over de grens.

7.3 Slotbeschouwing

Al decennia lang zijn er signalen dat huurmotorvoertuigen worden gebruikt bij de uitvoering van criminele activiteiten. In hoeverre dat feitelijk waar is en in hoeverre er dan sprake is van ernstige ondermijnende vormen van criminaliteit is met onderhavig onderzoek inzichtelijk gemaakt. We concluderen dat criminelen calculerend en systematisch gebruik maken van huurmotorvoertuigen voor uiteenlopende, ernstige en ondermijnende vormen van criminaliteit. Met het misbruiken van autoverhuurbedrijven voor criminele doeleinden bestaat een onwenselijke verwevenheid tussen onder- en bovenwereld.

Argumenten voor criminelen om huurmotorvoertuigen te gebruiken, zijn ten eerste dat zij nu eenmaal een vervoersmiddel nodig hebben, ten tweede een huurauto hen anonimiteit biedt en ten derde dat een gehuurd voertuig hen niet persoonlijk afgepakt kan worden. Uit het onderzoek komt een aantal factoren naar voren die maken dat autoverhuurbedrijven kwetsbaar zijn voor misbruik door criminelen. Dat zijn onder andere het accepteren van contante betalingen, een lage bezettingsgraad, een beperkte zichtbaarheid en herkenbaarheid van de voertuigen, het verhuren van voertuigen aan andere autoverhuurbedrijven

waardoor het zicht op de huurders verloren gaat, het niet uitvoeren van identiteitschecks, het niet benutten van het waarschuwingssysteem ELENA door BOVAG-bedrijven en het niet op orde hebben van de boekhouding. Ten slotte moet benoemd worden dat de autoverhuurbranche is vervuild door malafide bedrijven die opgericht zijn voor en door criminelen en dat de verhuurlocaties van die bedrijven vaak ontmoetingsplaatsen zijn voor criminelen van allerlei allooi, waaronder leden van Outlaw Motorcycle Gangs.

Blijkens het onderzoek maken criminelen gebruik van huurmotorvoertuigen van zowel bonafide als malafide bedrijven. Elementen van de modus operandi van criminelen die de opsporing bemoeilijken, zijn dat zij via stromanen voertuigen huren, er cash wordt betaald, zij met regelmaat van huurmotorvoertuig wisselen, er een spreiding over verhuurbedrijven en stromannen wordt gehanteerd en voertuigen in het buitenland worden gehuurd.

De impact van het misbruik van huurmotorvoertuigen voor criminele doeleinden is groot. Het gaat dan niet alleen om de schade door de criminele activiteiten en de directe schade die de verhuurbedrijven kunnen ondervinden. Op microniveau zijn de verhuurders bang voor reputatieverlies wanneer zij naar voren komen in relatie tot criminaliteit. Op macroniveau geldt dat voor de gehele branche: er bestaat angst voor criminalisering en daarmee stigmatisering van de autoverhuurbranche vanwege geconstateerde incidenten. Alle betrokken partijen, zowel BOVAG, autoverhuurbedrijven en ook de overheid, hebben dan ook behoefte aan een 'schone' autoverhuurbranche. En ook al deze partijen zijn bereid zich vanuit hun eigen belangen daarvoor in te spannen. Maatregelen moeten barrières opwerpen voor malafide ondernemers en het misbruik van de bonafide autoverhuurbranche terugdringen. Oplossingsrichtingen die onder andere zijn aangedragen, houden verband met een betere regulering in de branche, het werken met een keurmerk, vergroten van de weerbaarheid van (personeel van) bedrijven, een sterkere publiek-private samenwerking en gezien het grensoverschrijdende karakter van het probleem ook een internationale samenwerking. Over een vergunningstelsel voor de autoverhuurbranche is men over het algemeen positief mits dit landelijk wordt ingevoerd om verplaatsingseffecten te voorkomen.

Geraadpleegde bronnen

Bunt, H. G. van de & Kleemans, E. G. (2007). *Georganiseerde criminaliteit in Nederland. Derde rapportage op basis van de Monitor Georganiseerde Criminaliteit*. Den Haag: WODC / Boom Juridische Uitgevers.

CBS. Bedrijven; bedrijfstak. Verkregen op 15-03-2019 via:
<https://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=81589ned&DI=a&D2=586-588,1172-1174&D3=l&VW=T>

CBS. Bedrijven; bedrijfstak. Verkregen op 15-03-2019 via:
<https://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=81589ned&DI=a&D2=1171&D3=l&HDR=G2,T&STB=G1&VW=T>

CBS. Populatie van actieve bedrijven in Nederland. Verkregen op 15-03-2019 via:
<https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/onderzoeksomschrijvingen/korte-onderzoeksbeschrijvingen/populatie-van-actieve-bedrijven-in-nederland>

Coleman, J. W. (1987). Toward an integrated theory of white-collar crime. *American Journal of Sociology*, 93(2), 406-439.

Fijnaut, C., Bovenkerk, F., Bruinsma, G. & Bunt, H. van de (1996). *Inzake opsporing: Enquêteopsporingsmethoden, Bijlage VII: Eindrapport georganiseerde misdaad in Nederland*. Den Haag: Sdu Uitgevers.

Gemeente Tilburg (2017, 24 maart). Aanwijzingsbesluit autoverhuurbranche als vergunningplichtige bedrijfsmatige activiteit (*Gemeenteblad 2017, nr. 47781*). Geraadpleegd op 19-12-2018 via:
<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/gmb-2017-47781.html>

Grapperhaus, F. B. J. (2018a, 11 juli). *Bestrijding georganiseerde criminaliteit* (Kamerstuk 29911, nr. 207). Geraadpleegd op 05-12-2018 via:
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/07/11/tk-versterking-aanpak-ondermijning>

Grapperhaus, F. B. J. (2018b, 16 november). *Versterking aanpak ondermijning: actuele stand van zaken* (Kamerbrief). Geraadpleegd op 05-12-2018 via:
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/11/16/brief-tweede-kamer-versterking-aanpak-ondermijning-actuele-stand-van-zaken>

Huisman, W. (2017). De aanpak van ondermijnende criminaliteit: oude wijn in nieuwe zakken? *Delikt en Delinkwent*, 5 (31).

Kleemans, E. R., Brienen, M. E. I. & Bunt, H. G. van de (2002). *Georganiseerde criminaliteit in Nederland. Tweede rapportage op basis van de WODC-monitor*. Den Haag: WODC / Boom Juridische Uitgevers.

KLPD (2012). *Synthetische drugs en precursoren. Criminaliteitsbeeldanalyse 2012*. Driebergen: Dienst Nationale Recherche.

Lam, J., Wal, R. van der & Kop, N. (2018). *Sluipend gif. Een onderzoek naar ondermijnende criminaliteit*. Den Haag: Boom Criminologie.

Ministerie van Justitie en Veiligheid (2016). *Rapportage aanpak georganiseerde ondermijnende criminaliteit 2015*. Geraadpleegd op 05-12-2018 via:
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2016/08/30/rapportage-aanpak-georganiseerde-ondermijnende-criminaliteit-2015>

Politie Zeeland-West-Brabant (2017). *Bestuurlijke Rapportage. Onderzoek Project Autoverhuur*. Diensten Regionale Recherche en Staf.

Steen, M. van der, Schram, J., Chin-A-Fat, N. & Scherpenisse, J. (2016). *Ondermijning ondermijnd. Hoe het rijk meer ruimte kan maken voor een (boven)lokale aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit*. Den Haag: Nederlandse School voor Openbaar Bestuur.

Te Pest, M., Nieuwdorp, S., Smeets, B. & Wijnen, E. van (2012). *Verwevenheid van onder- en bovenwereld bij georganiseerde criminaliteit. Een overzichtsstudie: aard*

en oorzaken. Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) Zuid-West Nederland i.s.m. OM.

Traa, M. van (1996, 1 februari). *Enquête Opsporingsmethoden* (Kamerstuk 24072, nrs. 10-11). Geraadpleegd op 05-12-2018 via:
<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-24072-11.html>

Vugts, P. (2011, 29 april). Autoverhuur helpt misdaad. *Het Parool*. Geraadpleegd op 19-12-2018 via:
<https://www.parool.nl/parool/nl/7/MISDAAD/article/detail/1882429/2011/04/29/Autoverhuur-helpt-misdaad.dhtml>

Bijlage 1 – Respondentenoverzicht interviews

Naam	Organisatie
Nico van Amerongen	Nationale Politie
Tom van Asperen	Nationale Politie
Jan Bessembinders	BOVAG
Arie Biesheuvel	Nationale Politie
Yvonne Buitenhek	RIEC Zeeland West-Brabant/Oost-Brabant
Rene Bultstra	Nationale Politie
Hans van Dijk	Nationale Politie
Willem van Driel	Nationale Politie
Johan Duihuizen	Nationale Politie
Arjan Gerlach	Nationale Politie
Luc Nys	Federale Gerechtelijke Politie (BE)
Leo van Gijzen	Nationale Politie
Luc Hagen	Nationale Politie
Jan Hooiveld	Nationale Politie
Wim Kok	Nationale Politie
Nelleke Kruse	RIEC Amsterdam
Rudy Lathouwers	Federale Gerechtelijke Politie (BE)
Mario Lebesque	Nationale Politie
Aad Lensen	Nationale Politie
Geoffrey van der Maat	Nationale Politie
Hein Oudshoorn	Nationale Politie
Jeroen Ruijgrok	Nationale Politie
Marjolijn Spoorenberg	BOVAG
Rien van der Steenoven	Gemeente Rotterdam
Joyce Thani	Nationale Politie
Barry de Vries	Nationale Politie
Anoniem	Nationale Politie
Anoniem	Nationale Politie
Anoniem	RIEC Midden-Nederland
Anoniem	Verhuurbedrijf
Anoniem	Verhuurbedrijf
Anoniem	Verhuurbedrijf

Colofon

In opdracht van

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Met medewerking van

Juno van Esseveldt

Omslag en opmaak

Marcel Grotens (Bureau Beke), oorspronkelijke foto omslag Freeimages

Druk

Drukwerknodig.nl

Criminelen achter het stuur

Aard en omvang van het gebruik van huurmotorvoertuigen voor criminele activiteiten

Ilse van Leiden, Joey Wolsink en Henk Ferwerda

© 2019 Ministerie van Justitie en Veiligheid. Auteursrechten voorbehouden.

Voor deze publicatie is licentie verleend aan Bureau Beke.

ISBN

978-94-92255-34-1

Verschenen in de Bekereeks

2008

Ambtsriminaliteit aangegeven?

Een onderzoek naar het opvolgen van en kennis over de wettelijke verplichting tot aangifte van artikel 162 Sv misdrijven

Verborgen problemen

Een onderzoek naar (de aanpak van) criminaliteit onder Antillianen in Nederland

Bont en Blauw

Een onderzoek naar de strafrechtelijke behandeling van geweldszaken tegen politieambtenaren en de bejegening van slachtoffers daarvan door de politie en het openbaar ministerie

Uitstel van behandeling?

Een verkennend onderzoek naar TBS-gestelden met en zonder een combinatievonnis en de mogelijke effecten van detentie

2009

Huwelijksdwang: Een verbintenis voor het leven?

Een verkenning van de aard en aanpak van gedwongen huwelijken in Nederland

Inpakken niet nodig

Een profiel van straatrovers en straatrovers in Almere

Back on Track?

Een evaluatieonderzoek naar de onthemende projecten van de Bijzondere Jeugdbijstand in Vlaanderen

CoVa volgens plan?

Een vooronderzoek naar de mogelijkheden en reikwijdte van een effectonderzoek van de cognitieve vaardigheidstraining

Achter de schermen

Een verkennend onderzoek naar downloaders van kinderporno

2010

Tot de dood ons scheidt

Een onderzoek naar de omvang en kenmerken van moord en doodslag in huiselijke kring

Kwetsbaar beroep

Een onderzoek naar de prostitutiebranche in Amsterdam

Cameratoezicht in beweging

Ervaringen met nieuwe vormen van cameratoezicht bij de Nederlandse politie

2011

Los van drank

Procesevaluatie Haltafdoening Alcohol

Lastige verhalen

Een exploratief onderzoek naar valse aangiften van zedenmisdrijven door meisjes van 12-18 jaar

Wapenfeiten

Een onderzoek naar overvallen en overvallers in Nijmegen

Snelle jongens

Een onderzoek naar drugsrunners en daaraan gerelateerde problematiek in Limburg-Zuid

2012

De schade hersteld?

Een onderzoek naar herstelbemiddeling bij jeugdige delinquenten in Vlaanderen

Onder Controle?

Een procesevaluatie van de gedragsinterventie 'Korte Leefstijltraining voor verslaafde justitiabelen'

Planmatig en flexibel

Procesevaluatie gedragsinterventie CoVa+

Oosterse Teelt

Vietnamezen in de hennepeteelt

Dierenwelzijn in het vizier

De aard en omvang van dierenwelzijnszaken en de stand van zaken van de handhaving van de regelgeving op dat gebied in Nederland

2013

Over leven na de moord

De gevolgen van moord en doodslag voor de nabestaanden van de slachtoffers en de ondersteuning door Slachtofferhulp Nederland

Met scherp schieten

Een onderzoek naar een aantal veiligheidsrisico's met betrekking tot de schietsport in Nederland

Georganiseerde voertuigcriminaliteit in Nederland

Een beeld van de omvang, kenmerken, werkwijzen en aanpak anno 2013

Het warme bad en de koude douche

Een onderzoek naar misstanden in nieuwe religieuze bewegingen en de toereikendheid van het instrumentarium voor recht en zorg

2014

Portretten van notoire ordeverstoorders

Kenmerken en achtergronden van notoire ordeverstoorders binnen het voetbal

Gelegenheidsordeverstoorders?

Analyse van rondom grootschalige rellen aangehouden verdachten

Ondergaan of ondernemen

Ontwikkelingen in de aard en aanpak van afpersing van het bedrijfsleven

Raak geschoten?

Een onderzoek naar de werking van maatregelen tegen geweld en overlast rondom het betaald voetbal

Doordringen of doordrinken

Effectevaluatie Halt-straft Alcohol Prostitutie in Nederlandse gemeenten
Een onderzoek naar aard en omvang, beleid, toezicht en handhaving in 2014

2015

Aangifte onder nummer

Implementatie, toepassing en eerste resultaten van de nieuwe regeling 'Aangifte onder nummer'

Papier en werkelijkheid

Een hypothesevormend onderzoek naar de invloed van registratie-effecten op de omvang van de geregistreerde jeugdcriminaliteit

Grensoverschrijdend slachtofferschap

Een inventarisatie van aard, omvang en aandachtspunten in verband met de effectuering van slachtofferrechten

2016

Dieren Verboden

De toepassing van het houdverbod als bijzondere voorwaarde bij een voorwaardelijke straf

Kijk op jeugdcriminaliteit

Handvatten voor het opstellen van een periodieke trendrapportage jeugd- en jongerencriminaliteit en een overzicht van veelbelovende aanpakken

Stijging meldingen verwarde personen in de regio Rotterdam

Een onderzoek naar mogelijke verklaringen en wenselijke oplossingen

Missen we iets?

Een gebiedsanalyse in Rotterdam naar de omvang en aanpak van de jeugdcriminaliteit en eventuele 'witte vlekken' in dat beeld

De draad weer oppakken

Een follow-up onderzoek onder nabestaanden van slachtoffers van levensdelicten

Hoe lopen de hazen?

De stand van zaken in de aanpak van dierenmishandeling en dierenverwaarlozing

Focus op heling

Een onderzoek naar het functioneren van de helingmarkt, het beleid tegen en de gevolgen van heling

Van cijfers naar interpretatie

Een duiding van de kwantitatieve ontwikkelingen van de jeugdcriminaliteit

Wie is het slachtoffer?

Kenmerken van de doelgroep van het Schadefonds Geweldsmisdrijven en strategieën voor een beter doelgroepbereik

Radicalisering in de gemeente Arnhem

Resultaten van onderzoek onder mentoren, welzijnswerkers en jongeren

2017

**Duiding van problematisch
jeugdgroepengedrag**

Een theoretische verkenning en een praktische handreiking voor het veld

Prostitutie in beeld gebracht

Een onderzoek naar aard en omvang van zichtbare en onzichtbare prostitutie in Arnhem

De achterblijvers

Een evaluatie van het maatwerk voor achterblijvers van vermiste personen

2018

Realiteit of registratie-effect?

De invloed van registratie-effecten op de daling van de geregistreerde jeugdcriminaliteit

Links-extremisme in beeld

Een verkennend onderzoek naar links-extremistische groeperingen in Nederland

Na het beslag

Een onderzoek naar door RVO inbeslaggenomen voorwerpen onderdeel Natuur en de afhandeling daarvan

Slachtoffers zoeken en vinden

Een onderzoek naar het werk van de kinderpornorechercheurs

Straatprostitutie in Nijmegen

Een evaluatie van de tippelzone en huiskamer aan de Nieuwe Marktsstraat in Nijmegen

Opschakelen

Onderzoek naar ongewenste gedragingen in de wielersport

Betonrot

Een kwalitatief onderzoek naar het fenomeen ondermijnende criminaliteit in Brabant-Zeeland, de effecten van en richtingen voor de overheidsaanpak

2019

Hoog-risico honden, een bijtend probleem?

Een fenomeenonderzoek naar bijtincidenten en hondengevechten

Zo ziek als een hond?

Gezondheids- en socialisatieproblemen bij puppy's in Nederland in relatie tot de herkomst

**Minderjarige slachtoffers van zedenmisdrijven
gehoord**

Een kwalitatief onderzoek naar de verhoorpraktijk

**Downloaders van kindporno;
een literatuuronderzoek**

Al decennia lang zijn er signalen dat de autobranche een schakel vormt tussen de onder- en bovenwereld. Een specifiek onderdeel van de autobranche waar de aandacht van het ministerie van Justitie en Veiligheid naar uitgaat, betreft de autoverhuurbranche. De concrete aanleiding daarvoor zijn signalen dat huurmotorvoertuigen worden gebruikt bij de uitvoering van criminele activiteiten. In deze publicatie wordt op basis van een fenomeenstudie beschreven in welke mate dat daadwerkelijk het geval is en in hoeverre er dan sprake is van ernstige en ondermijnende vormen van criminaliteit.

Criminelen blijken calculerend en systematisch gebruik te maken van huurmotorvoertuigen voor uiteenlopende, ernstige en ondermijnende vormen van criminaliteit. Argumenten voor criminelen om huurmotorvoertuigen te gebruiken, zijn ten eerste dat zij nu eenmaal een vervoersmiddel nodig hebben, ten tweede een huurvoertuig hen anonimiteit biedt en ten derde dat een gehuurd voertuig hen niet persoonlijk afgepakt kan worden. De autoverhuurbranche is daarmee kwetsbaar voor misbruik door criminelen en er is sprake van een onwenselijke verwevenheid tussen onder- en bovenwereld. Daarbij komt dat de autoverhuurbranche is vervuild door malafide bedrijven die opgericht zijn voor en door criminelen. Omdat criminelen gebruik maken van huurmotorvoertuigen van zowel bonafide als malafide verhuurbedrijven ligt stigmatisering en criminalisering van de branche op de loer. Er is behoefte aan een 'schone' autoverhuurbranche. Maatregelen moeten barrières opwerpen voor malafide ondernemers en het misbruik van de bonafide autoverhuurbranche terugdringen.

ISBN 978-94-92255-34-1

9 789492 255341 >